

Jono Kumwimp Kwapwe Kare Kar

Mekia Akwapnám Kar

Jon te Jisaso éréképá yárákimp éntér-sámpramp arop ou mekamp ankwapono.

Jon námoku kumwinám buk fek te námokuráp e érik sér mono, ‘Arop ankárakamp Jisaso man warákár karenám arop’rá sénámpon. Mao kumwimp buk ankwap te, yininkaopwe pas ntia Wakmwaek Korop naenám Ankank Yénképnám Kar kumwimpono.

Matyu, Mak, Luk, mámá fákáreeromékir buk kumwia napo, Jon te wakmwaek kumwimpon. Jisas narek pok tenánko, wakmwaek 60 yopwar niamp arake fek, Jono kumwimp buk te mámá apár mekamp koumteouráp arop mér mwanapria nimpon. Jisaso térenám ankank ponankor farákáp mono, ankwapmwaek saráp farákáp námpon. Jisas farákápnám kápae kare karan farákáp námpon.

Kar yiki yak konámpao arop arákáranám kar

1 ¹ Me koum sik kar, Kwaro ponankor ankank oukoumwan yoro momp fek, Kar yakámpono. Karao Kwarént yak, tá Kar námoku kare támao Kwarono.^a ² Me koum sik Kar te Kwarént yakámpono. ³ Am Kar fek táman ankank ponankor forokorimpon. Ankank ankwap ankwap mwaek kup fek forokor mono. Ponankor ankank te am Kar támao nánko forokorimpon.^b ⁴ Yiki yak am Kar mek yak námpon. Am yiki yak te koumteouráp aropamp ninik mek wae sankoropnám yiki yakono.^c ⁵ Am wae te kirikip mek wae puri akwap konámpara, kirikip te am waeran oupouroupea torokwari pap mono.

⁶ Kwaro arop ankárakamp sámp-kérépámp, am aropamp e te Jon. Mao te karan farákáprá koropámpon. ⁷ Mao te am waeramp kar táman farákáp nánko, koumteouráp arop ponankor maomp kar wawia méranáponoria farákápámpon. ⁸ Jon námoku te am wae támao mono. Mao te párák am waeramp karan farákáprá koropámpon. ⁹ Am wae te wae karerao maok, arop ponankoran wae sánk naeria oukoumwan te apárok ék námpon.^d

^a 1:1 1 Jo 1:1-2; Yé 19:13   ^b 1:3 Kl 1:16-17; Hi 1:2   ^c 1:4 Jo 5:26   ^d 1:5,9 5,9 Jo 8:12

¹⁰Oukoumwan te am Kar apárok yak námpon. Kwaro am fek apár yoroimpan maok, apárokamp koumteouráp arop fárákap te man mér mo napon.^e ¹¹Námokuráp apár fi mek ék námpan maok, mao námokuráp arop fi te man wuri nke mo napon. ¹²Aeno ankwap koumteouráp arop fárákap man warámp nap te, am fárákap man wae méria napon. Am taknap fákáreran te Kwaro kárákáre nénk nánko, am fárákap te fwap Kwaromp tárápu yakáp mwanapon.^f ¹³Am arop Kwaromp tárápu yakáp nap te, naropwar ntia éntupwaromp yiri fekamp mo, tá aropamp pourou fek mwaekamp mo, tá aropamp ninik fekamp mono. Kwaro námoku yoroianánko, maomp tárápu yakáp napon.^g

¹⁴Aeria maok, Karao arop arákarea maok, yino ou mek yak námpon. Aenánko, yino maomp wae ntia kárákáre tokwae te wae nke námpon. Am wae tokwae am Táráp ankárankampamp Kwaro sámp-kérép nánko ék námmp, maompono. Aeria maok, aropomp ntia kare kar ninik te maomp ninik mek saráp top-pwarámpeyak námpon.^h ¹⁵Jono koumteouráp aropan wumwiria arakrá sér, “Mámá arop te ono yumwan wokwae sériamp arop támaono. Ono yumwan sérrá: Arop onomp wakmwaek korop námmp te, onomp Tokwae Karono. Am te apae riteanápe, ono oukoumwan korop mo nanko, mao te wokwae kar yakámpon.”

¹⁶Aropomp te am aropan top-pwarámpeyak nánko, am aropomp fek tapek nomwan ponankor kwapwe karerá kák konámpono.ⁱ ¹⁷Tá kare, Kwaro nompor lo Mosesomp yaek sánkámpon. Aeno Jisas Kraisomp yaekamp te nomo aropomp ntia kare kar ninikan sámp námpon. ¹⁸Arop ankwap Kwarén te nke mo kareno. Am Kwaromp Táráp ankárank mao námoku saráp Naropwaromp wonae fik kar yakeakámpao am ankárank támao nomwan Kwar yénkép námpon.^j

Ént mek nér i konámp Jono farákápámp kar

Matyua 3:1-12; Mak 1:1-8; Luk 3:1-18

¹⁹Juda poukeyak konap fákárerao pris fákáre ntiaka Livai fákáre Jerusalem meknámmp tirá kérép napo, koropea Jonén turunk, “Amo kare te wa nape?” ²⁰Aerapo maok, Jon te mek wouroump mono, érik arakrá sér, “Ono te Krais támao mono.” ²¹Aeránko maok man turunkrá, “Ae te amo Elaija nie?” Tá mao sérrá, “Mono.” “Ae te amo yino yépékrá yakápnámmp profet nie?” Tá nopok mao sérrá, “Mono.”^k ²²Aeránko maok, am fárákapao man warko turunkrá, “Amo te wa kareao nape? Yino te yinan sámp-kérépnap arop fárákapano amo nopok sénap kar tukupea sér mwanámpono. Amoku kare te apaerá sér rape?” ²³Aerapo maok, Jono sérrá, “Ono te am arop profet Aisaia sérrá, ‘Arop kar ankárankamp arop

^e 1:10 Jo 17:25   ^f 1:12 Ga 3:26; Kl 2:6   ^g 1:13 Jo 3:3-6; 1 Pi 1:23   ^h 1:14 Lu 9:32,35; Fl 2:7; Hi 2:14   ⁱ 1:16 Ef 3:19   ^j 1:18 Mt 11:27; Jo 6:46   ^k 1:21 Lo 18:15-18; Ap 3:22

yak mo apár meknámp wumwiria sérrá, “Tokwae Karao korop naenámp mwae kup fwapokwapenk”rá sénaenámp’ rimp arop támaono.”^l

²⁴Am arop fárákap Farisi fákáreao tirá kérépapo koropap támao Jonén warko turunkrá, ²⁵“Amo te Krais mo, amo te Ilaija mo, amo te am profet mo nap kwamp te, apaerá mámá koumteouráp aropan ént mek nérrá kák napon?” ²⁶⁻²⁷Jono nopok am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono te arop fárákapapan ént fek nérrá kák konampon. Aeno yumo ou mek yaknámp arop ankwap ankárank yumo te man mér mo napon. Am arop te onomp wakmwaek korop námpon. Ono te apárok kánanke kare nampara, maomp pukamp su fekamp paok aokorop^m nanamp pwi mo nampono.”ⁿ ²⁸Jono am kar sérimp te, ént Jordan mek nkamwaek fimwaekamp némp Betani mek yakrá am kar sérria koumteouráp aropan ént mek nérrá kákámpono.

‘Jisas te Kwaromp Sipsip Morok’rá sénámp kar

²⁹Ankwap kumuruk, Jono nke nángo, Jisas maonámpok koropánko maok, “Nkenke! Nkote Kwaromp Sipsip Morokono. Mao te apárokamp koumteouráp arop ponankoramp kwatae ninik tirá épér naenámpo.”^o ³⁰Am arop te ono wokwaek sérrá, ‘Arop onomp wakmwaek korop námp te, onomp Tokwae Karono’rá sériamp támaono. Am te apae riteanápe, mao te ono oukoumwan korop mo nanko, mao te manénkir me kum sik yakámpon. ³¹Onoku karerao kor, mao te wanonorá mér moiampan maok, párák koropea Israel fi mekamp koumteouráp aropan am arop mér mwanapria ént mek nérrá kák nampon.”

³²Aeritea maok, Jon Jisasén nke námpan sérrá, “Ono wae Yiki Kor Spiritao yámar meknámp ant yuri niampao ékiaka maomp pourouk narek tank nángo nke nampon. ³³Ono kareao kor manénkir te man mér moi nampan maok, Kwaro onan manénkir sámp-kérép nángo, koropea am koumteouráp aropan ént mek nérrá kák nampono. Wokwaek mao onan arakrá sér, ‘Amo nke napo, Yiki Kor Spirit ékiaka arop ankárankampamp pourouk tank námp te, am arop támao koumteouráp arop fákáreran Yiki Kor Spirit fek nérrá kák naenámpo.”^p ³⁴Aenángo onoku wae nke nampan arakrá farákámp nampon: Mao te Kwaromp Tárápono.”

Jisaso mént paokop mwanap arop yiawor éréképámp kar

³⁵Jono wakmwaek ankwap yae fek am ént mek nér i konap fek mao éréképá yarak i konámp arop anánkaopwerént yak. ³⁶Aeria mao nke nángo maok, Jisaso am fek koropá párákaprá akwap. Aenángo maok, Jono sérrá, “Nkenke! Nkote Kwaromp Sipsip Morokono!”^q ³⁷Aeránko

^l 1:23 Ais 40:3   ^m 1:26-27 Matyu 3:11 fekamp kar fi fek nkeae.   ⁿ 1:26 Jo 1:33

^o 1:29 Ais 53:6-7; 1 Pi 1:18-19   ^p 1:32-33 Mt 3:16   ^q 1:36 Jo 1:29

maok, am anánkaopwerao am kar wawia maok, Jisasomp wakmwaek akwapepon. ³⁸Jisas arákarrá nke nánko maok, am arop yawor maomp wakmwaek akwapepo maok, Jisaso am arop yaworan arakrá turunk, “Yumo te apae ankankan oupourounk repe?” Tá am arop yaworao man sérrá, “Rabai, amo mae nap mek yak naponono?” (Am ‘Rabai’ e fi te ‘Tis’ nono.) ³⁹Jisaso am arop yaworan sérrá, “Yumo koropá nkenke.” Am ke te oukoumwan yiawor ke námantá nimpon. Aeránko maok, am arop yawor akwapea mao yaknám nap nkeaka maok, mént yakrá akwapea kumuran.

⁴⁰Am arop yawor Jonomp kar wawia, Jisasomp wakmwaek akwapep ankwap te Saimon Pitamp nánae Andru. ⁴¹Mao akwapea náráp naenáp Saimonén oupouroukia sérrá, “Yino te wae Mesaian nke námpono.” (Am ‘Mesaia’rá sénap ankwap e te ‘Krais’ ono.)^r ⁴²Andru man warámpea akwapea Jisasnámpok nánko maok, Jisaso man nkeaka sérrá, “Amo te Saimon, Jonomp tárápono. Nánkár wakmwaek waráp e te ‘Sifas’ ri pap mwanaponono.” (Am takrá sénap te Grik kar fek te ‘Pit’ nono. Am ‘Pita’rá sénap fi te ‘Yumwi’rá sénapon.)^s

Jisaso Filip ntiaka Natanielén wumwiria éréképámp kar

⁴³Wakmwaek ankwap kumuruk Jisas Galili mek kwap naeriaka Filiponámpok akwapea nkeaka sérrá maok, “Amo onomp wakmwaek koropae!” ⁴⁴Filip te Betsaida mekampono. Am taun te Andru nti Pitamp taun nono. ⁴⁵Filipo akwapea Natanielén oupouroukia maok, man sérrá, “Am arop te wokwaek kar Moseso kumwimp lo, tá profetao kor am kar man kumwimp te, am arop te yino wae nke námpono. Mao te Josepomp táráp, Nasaret mekamp Jisasono.” Aeránko maok, Natanielo man sérrá, “Ae te kwapwe kare ankank fwap Nasaret meknám korop nám nie?”^t ⁴⁶Aeránko maok, Filipino man sérrá, “Amo koropea nkeae.”^u

⁴⁷Natanielo Jisasnámpok korop nánko maok, Jisas man nkeaka arakrá sér, “Yumo nkenke! Mámá arop mámáte Israel mekamp arop karenono. Mao te kwekár kar, tá kwekár ninik kánanke yak mo karenono.” ⁴⁸Tá Natanielo Jisasén arakrá turunk, “Amo mokopiaka onan mér napon?” Makránko Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Manénkir Filip amwan oukoumwan wumwi mo nánko, amo yao fik” pékri fek tankapo, ono am ke fek táman amwan nke nampon.” ⁴⁹Aeránko maok, Natanielo maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tisa, amo te Kwaromp Táráp, Israelomp Kingono!”^w ⁵⁰Aeránko Jisaso sérrá, “Ono amwan sénamp

---

^r 1:41 ‘Mesaia’ te Hibu kar fekamp e, tá ‘Krais’ te Grik kar fekamp enono. “Juda Tére konap Ninik” Buk 2 fekamp kware 68 fek nkeae. ^s 1:42 Mt 16:18 ^t 1:45 Lo 18:18; Ais 7:14 ^u 1:46 Jo 7:41-52 ^v 1:48 ‘Yao fik’rá sénámp te, kwantae ki niamp tank konámpon. ^w 1:49 Mt 14:33; 16:16; Jo 12:13

te amwan ono yao fik pékri fek nke namp fi kor fek táman amo mér napon? Am te kánankenono. Amo nánkár wakmwaek máman kámákár akwapnámp ankank tokwae nke nanapon.”⁵¹ Mak ritea maok, warko man sérrá, “Ono waeman kare kar yumwan sér rae: Nánkár wakmwaek te yumo nke napo, yámar me kikir akwap nánko maok, Kwaromp ensel fákárerao Arop Tárápamp pourou mwaek éká poká napo, nke mwarea napon.”^x

Jisaso ént karan wain arákarea papámp kar

2 ¹Jisaso Filip ntia Natanielén éréképámp yae anánki yak nánko, arop ankárank distrik Galili mekamp taun Kana mek yupu sámp naerianánko maok, toupour. Tá Jisasomp éntupwar am yupu sámp naerianámp toupour fek am mek yakánko maok, ²am fárákapao Jisásén kor wumwiria maok, mao éréképá yáarak i konámp arop fárákapan kor ‘Koropenk’rá sér. ³Am toupour fek fánap wain ént pwaránko maok, Jisasomp éntupwaro man sérrá, “Mámá arop fárákap te wain ént mo nape.” ⁴Jisaso man sérrá, “Ayaé, amo apaeritea onan turunk rape? Ono nanamp yae te oukoumwan sikono.”^y ⁵Aeránko maok, éntupwaro tére konap aropan sérrá, “Mao yumwan apae kar sénánko te, yumo ankár mao sénámpaok kipo.” ⁶Am nap mek te Juda firao námoku i konap ninikaok yae yárár i konap éntáp kwar fekamp sospen éri tokwae tokwampok tankáp. Am sospen ankákárank mek te 100 lita ént fwap tank naenámp. ⁷Jisaso am tére konap aropan sérrá, “Sospen mek ént kokorarenke.” Aeránko maok, am fárákapao am mek kokorarea top-pwarámp kák. ⁸Tá mao am fárákapan sérrá, ‘Fir poukwapnámp aropaonámpok santukupenk’ránko, santukupap. ⁹Fir poukwapnámp aropao am ént fári nki nánko maok, wae wain kare nánko maok, mao te am maokamp sámp naprá mér mo. (Aeno am térenap aropao saráp ént yinkip nap te wae mér.) Aeapo maok, táte fir poukwapnámp aropao am yupu sámpámp aropan wumwiria maok, ¹⁰man arakrá sér, “Arop ponankor wain kwapwe kareanénkir nénk napo, fépéria napo maok, wakmwaek am fárákap kápae kare fépéria pwarnap ke fek maok, táte warko wain kwatae taenámp wakmwaek nénk konapon! Ae konapan maok, amo kwapwe kare wain te pátea oukoumwan táman sankorop napon.”

¹¹Am kárákáre te Jisaso manénkir arop fárákapao nke nap fek Kwaromp kárákáre te aránorá yénképnámp ankankono. Am yoroimp te Galili apár mekamp taun Kana mek yoroimpon. Aeria maok, am fek táman mént paokopap arop fákáre man mériapon.^z

¹²Takia pwarará maok, Jisaso náráp éntupwar warámp, tá náráp nánaeounáp tárápu érékép, tá náráp éréképea yáarak i konámp arop

^x 1:51 Stt 28:12   ^y 2:4 Jo 7:30   ^z 2:11 Jo 1:14; 4:54; 11:4

fákáre érékép, makia pikia taun Kaperneam mek ankwap yinink yae yakápiap.

Jisaso lotu nap tokwae mek bisnis térenap aropan yéréperá kérépámp kar

Matyu 21:12-17; Mak 11:15-17; Luk 19:45-46

¹³ Juda firamp Pasova yae wae fae nánko maok, Jisaso Jerusalem mek poka maok,^a ¹⁴ Lotu nap tokwae yár mek nke nánko maok, arop bulmakau, sipsip, ant, arapek bisnis térerá yakáp. Tá mao nke nánko, arop ankwap fárákap ankwap firamp mani tia lotu nap tokwaeramp mani nonopokrá yakáp. ¹⁵ Jisaso paok sámpea mwepia am fek arop fárákapént maomp sipsip, bulmakau méntér yéréperá kérép nánko, am lotu nap pwarará pirikimprá tukup. Tá arop nonopoknap mani wakárria kákánar méntér wakár-sir. ¹⁶ Aeria maok, arop ant nénk napan kor sérrá, “Yumo yiráp ant tia tukupenke! Yumo te onomp naropwaromp nap te mákiaka stua niamp arákarrá pap nape!” ¹⁷ Mao éréképá yarak i konámp arop fákárerao Jisaso taknámp nkea kar ankwap Buk fek yaknámp am ninik. Am kar te arakrá sénámp: “Ono waráp napan warákár tokwae nampara, am nap fwapi yakanoria tére kárákáre nampon.”^b

¹⁸ Juda taokeyakáp konap fárákap am Jisasonámp ninik nkea maok, man arakrá turunk, “Ae te amwan takaeria sánknámp kárákáre yinan yénkép naeria te, apae kárákáre yoro nanapon?” ¹⁹ Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo mamá lotu nap tokwae párampea napo, ono warko yinink yae fek saráp ti nanampono.”^c ²⁰ Aeránko maok, am fárákapao sérrá, “Apae! Am lotu nap tokwae te 46 yopwar fek ti nap te, amo fwap yinink yae fek saráp ti nanap nie?”

²¹ Aeno am lotu nap tokwae Jisaso sénámp te námokuráp pourouan sérimpon. ²² Am tak rimp te nánkár wakmwaek Kwaro man apár me mekamp yininki yakeanáno, fárámpá papámp fek maok, mao éréképá yarak i konámp arop fárákapao am sérimp kar ninikiapon. Tá Kwaromp Buk fek yaknámp kar ntia Jisaso sérimp karan kor mér napon. Aea maok, Jisas sérimp kar, tá Kwaro sérimp kumwian kor mériapon.^d

Jisas arop ponankoram ninik méri yaknámp kar

²³ Jisaso Jerusalem mek Pasova yae fek yakánko maok, kápae kare koumteouráp arop koroepa mao nkwakwe make kárákáre yoro nánko nke. Aeria maok, am fárákap wae mao te Kraisonorá mér. ²⁴ Aeapao maok, Jisas te am fárákapan, wae kare naponorá ninik mono. ²⁵ Am te apae riteanápe, mao te ponankor aropamp ninik mek te wae méri yak námpon. Mao te apae ninik fae tákáre nánko, arop ankwapao man ninik

^a 2:13 Kis 12:1-27 ^b 2:17 Sng 69:9 ^c 2:19 Mt 26:61 ^d 2:22 Lu 24:6-8; Jo 12:16

sánk mwanapanápe, mono. Mao námoku waeman aropamp ninik mér kare yak námpon.

Jisas ntia Nikodemus kar sérep kar

3 ¹Arop ankárank maomp e te Nikodemus mao te Farisi fákáre mekampao, Juda fi taokeyak konámp arop.^e ²Am aropao Jisanámpok kumuruk koropea maok, man sérrá, “Rabai, yino te wae mérono: Kwaro amwan te tisa niamp sámp-kérép námpono. Táte Kwaro arop ankwap méntér yak mo nánko te, am arop mokopia mámá amo yoro i konap kárákáre má yoro naenámpañ mono.”

³Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono amwan kare kar sénampon: Arop warko wourékam yoro mo námp te, Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te nke naenámp pourou mono.”^f

⁴Aeránko maok, Nikodemuso man sérrá, “Ae te arop wae méri yak námp te mokopiaka warko wourékam yoro naenámp? Ae te fwap warko éntupwaromp yare mek youmpeanánko, éntupwaro warko fárákap naenámp nie? Tak naenámp pourou mono.”

⁵Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono wae amwan kare kar sér rae: Arop ént fek, tá Yiki Kor Spirit fek wourékam yoro mo námp te, Kwaro náráp firáp taokeyak námp mek te yoump naenámp pourou mono.^g ⁶Ankank pourourao sámp námp oupourounki pap námp te pourouampono. Táte ankank Yiki Kor Spiritao yoroí námp te, am te Spiritampono.^h ⁷Ono amwan sénamp kar táman korokop kwapon. Yumo ankár warko wourékam yoro kipo. ⁸Ouwi te námoku akwap naerianámpaok akwap konámp. Amo te párák minkan wa napan maok, am te maoknámp koropea, maok akwaprianrá mér mono. Tá Yiki Kor Spiritao arop wourékam yoro i konámp te takeno.”

⁹Aeránko maok, Nikodemuso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Am ankank amo sénap te mokopia korop naenámp?”

¹⁰Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo Israel firamp tisa te, mokopia am ankank épérép rape? ¹¹Ono waeman amwan kare kar sér rae: Yino sénámp te yino wae mérnámp ankankan sénámp. Tá yino nkenámp ankank te yino wae farákáp námpon. Aeno yumo yino farákápnámp kar te younkwek sir konapon. ¹²Ono manénkir yumwan apárokamp ankank sénanko, yumo mér mo napon. Táte taknámp ono yumwan yámar mekamp ankankan sénanko te, yumo mokopia mér mwanapon? ¹³Arop ankwap yámar mek pok moi námpon. Aropamp Táráp yámar me pwararea apárok ékámp te, mao ankárankampao mwar pok naenámp. ¹⁴Wokwaek kar Moseso apár mwar mek bras fek tákam wunéri yoroia narek yaopwae fek arápámp

e 3:1 Jo 7:50-51; 19:39 f 3:3 1 Pi 1:23 g 3:5 Ta 3:5 h 3:6 Jo 1:13

niamp, Aropamp Tárápan kor arop fárákapao narek aráp mwanapon.ⁱ
 15 Aenapo maok, arop ponankor man nkea mér nap te, yae-párak kare yakápria, yiki yak kwapwe sámpea yaká yakáp mwanapon.

16 Kwar te Táráp ankárankamp kare mwar yak námpon. Aenámpan maok, Kwaro ponankor kounteouráp aropan yonkwae touwe tokwae námp kwamp maok, am Táráp ankárankamp am arop fákáreran sánk námpon. Mao taki námp te, ponankor kounteouráp arop man méria, am fárákap yaomwi mek pik mono, ankár yiki yak kwapwe sámpea yakápi yakáp mwanapria ninámpon.^j 17 Kwaro Táráp mámá apár mek sámp-kérép námp te, mámá apár mekamp aropao i konap apárokamp kounteouráp aropamp ninik yurukup naenámpria te mono. Mao sámp-kérép nánko ék námp te, am fárákan warko érékép naenámpria ninámpon.^k

18 Arop am Kwaromp Tárápan mér námp te, mao kot mo, fwapono. Aeno arop man mér moianámp te, waeman kot naenámp arop yak námpon. Am te apae riteanápe, mao am Kwaromp Táráp ankárankamp táman mér moianámpara námpon.^l 19 Am kot mwanap fi te aránono: Wae kwapwe te waeman apárok ék námpan maok, arop fárákap te kirikipan warákárria am waeran warákár mo i konapon. Am te apae riteanápe, am fárákap te kwatae ninik i konap aropara napon.^m 20 Arop ponankor kwatae ninik i konap te, am fárákap te waeran yopor napon. Maomp ninik érik farákár te monoria napara, wae fek korop mo i konapon. 21 Aeno arop kare kar ninik fek tére konámp arop te, mao fwap wae fek korop nánko, arop fárákap maomp tére nkea mériaka sérrá, ‘Maomp tére te Kwaromp kárakáre fek tére námpono’rá sér i konapon.’”

Jono ‘Jisas te wanono’rá érik sérimp kar

22 Takia pwarará wakmwaek Jisas ntia mao éréképá yárap i konámp arop fárákap Jerusalem pwarará, apár Judia mekmwaek tukup. Tukupea maok, am mek am fákárerént yakria maok, am mekamp kounteouráp aropan ént mek énérrá kákámp. 23 Jono kor kounteouráp aropan ént Ainon mek Salem wonae fik yak nánko maok, am fek te kápae kare ént yak nánko maok, kounteouráp arop koropapo, am fákáreran ént mek nérrá kákámp. 24 Heroto Jonén oukoumwan kalabusia pap mo námp fekimpon.ⁿ

25 Aenko maok, Jono éréképá yárap i konámp arop fárákap, tá Juda mekamp arop ankárank makia Juda firao Kwaro nke námp fek yiki kukur mwaria yaeráp ankank yárár i konap ninikan nonopok kar yorowar.

26 Aeria maok, Jonént paokop i konap arop Jononámpok tukupea

ⁱ 3:14 Nam 21:9; Jo 12:32   ^j 3:16 Ro 5:8; 1 Jo 4:9-10   ^k 3:17 Lu 19:10; Jo 12:47

^l 3:18 Jo 3:36   ^m 3:19 Jo 1:5   ⁿ 3:24 Mt 14:3-4

man sérrá, “Tisa, wokwaek kar arop amont Jordan mek nkwaemwaek fimwaek fokopeyakánko, amo maomp kar kwapwe farákápap, am arop te oukoumwan koumteouráp arop farákápap ént mek nérrá kák nánko, ponankor maonámpok tukup nape.”^o 27 Aerapo maok, Jono am fákáreran kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yámar mekamp Kwaro arop ankwapan tére sánk mo nánko te, am arop te sámp mono.”^p 28 Yumwan te wae ono wokwaek am kar séranko, wawiapon. Ono te Kraiso mono. Ono te am aropao akwap naenámp fek, mao onan, mekia akwapaeria sámp-kérépnámp aropono. 29 Ono te am aropao yupu sámpanoria yaewour i konámp arop niamp takeno. Táte arop ankwapao yupu sámp námp te, am yupu te ankár mao sámp námpon. Tá maomp nouroup te párák fokopeyakrá maomp karan wonae fik woupwi pátea wawia warákár konámpon. Táte taknámp onomp ninik mek te warákár tokwae nampon. 30 Maomp e te ankár tokwae kari akwap nánko, onomp e te ankár kánanke kwaroki akwap naenámpon.”

31 Arop nareknámp ék námp te ponankor ankankan nareki yak námpon. Aeno arop máma apár meknámp korop námp te, am arop te apárokampon. Aenámpara, mao te apárokamp ninikan téteria, máma apár mekamp ankankan saráp sérar i konámpon. Aeno arop yámar meknámp ék námp te, ponankor ankankan poukwapea nareki yak námpon.^q 32 Mao te ankank wae nke, tá wawianámpan farákápap konámpon. Ae konámpan maok, arop akwap ankárankamp am kar farákápnámp sámpea, am kar niki-samp yarak mo námpon. 33 Arop am kar wawia niki-samp yarak námp te, am támao yéknéprá: Kwar te kare kar sér i konámpria am karan mér kare námpon. 34 Am te apae riteanápe, am arop Kwaro sámp-kérép nánko koroepanámp, mao Kwaromp karan farákápap námpon. Kwar te man Yiki Kor Spirit aop-aopwekrá nénk mo i konámpono.^r 35 Naropwara náráp Tárápan warákár námp te ankank ponankor náráp Tárápamp yaek sánk nánko, taokeyak naenámpon.^s 36 Arop Kwaromp Tárápan mériaka ‘Kareno’rá sénámp te, mao te yae-párák yiki yaká yak naenámpon. Aeno arop Kwaromp Tárápamp kar wawia mántwaok yarak moi námp te, mao te yiki yak naenámp sámp mono, Kwaromp yonkwae pwarámp te maomp pourouk yak námpon.^t

Jisaso Samaria mekamp yupurént kar sérimp kar

4 ¹ Am ke fek maok, Farisi fákárerano wa napo, Jisaso kápae kare arop éréképea ént mek nérrá kák nánko, am arop farákápap Jisaso éréképá yarak naenámp arop yakápap napo, am farákápap te Jono éréképá yaraknámp arop farákápan kámákár akwap námpon. ² Aerá sénapan maok, Jisas

^o 3:26 Jo 1:26-34   ^p 3:27 Jo 19:11   ^q 3:31 Jo 8:23   ^r 3:34 Jo 1:32-34   ^s 3:35 Mt 11:27; Jo 5:20   ^t 3:36 Jo 3:16-18; 1 Jo 5:12

námoku te ént mek nérrá kák mo i konámpono. Námoku éréképá yáarak i konámp arop fákáreráo arop ént mek nérrá kák napon. ³Am Farisi fákáre támao am kar wae méria maok, Jisas am kar wawia méria maok, Judia apárok pwarará námoku éréképá yáarak i konámp aropan éréképea Galili apár mek akwap. ⁴Tá am mwae kup mao akwap naerianámp te Samaria mekmwaek akwapeyak námpon.

⁵Aea maok, mao wae akwapeaka apár Samaria mek taun Sikar mek am apár te wokwaek kar Jekopo náráp táráp Josepén sánkámp fek wonae fik am fek.^u ⁶Jisas koropea Jekopo wokwaek éntampor ént me tokwaeri yokoropámp fek, am fek nánko maok, yámar kuk nánko kokwae nánko, am ént me-tápok am fek tank.

⁷Aenánko maok, Samaria mekamp yupu ankáránk ént yinkíp naeria koropánko maok, Jisaso man sérrá, “Onan ént yink-sáp napo, fánae.”

⁸(Mént paokop i konap arop fákáre te fir ti mwaria taun mek tukup tenapon.)

⁹Am Samaria mekamp yupu támao Jisasén sérrá, “Amo mwar Juda fi, tá ono mwar Samaria mekamp yupu te, amo mokopia onan ‘Ént sáp napo fánae’rá sénapon?” (Am yupu takrá sénámp te Samaria fi te ankwap fi ara, Juda fi mént tárápar mo i konapan sénámpon.)

¹⁰Aeránko maok, Jisaso nopok am yupuan arakrá sér, “Táte amo Kwaro kwaporok nénk konámp ankank mérria, tá amwan ‘Ént sápaé fánae’rá sénámp aropan mérria man sénapo te, mao fwap amwan yiki yak sánk konámp ént sánk naenámpon.”

¹¹Aeránko maok, yupurao man sérrá, “Arop Tokwae, amo te baket mo, tá ént me te tokwaeri. Aenámp te, amo am yiki yak sánk konámp ént te maokamp yinkíp nanapon?”

¹²Yinomp appe Jekopo am ént me te yinan sáp námpon. Am ént me te námoku, náráp tárápu, tá bulmakau, sipsíp, makia fáriapono. Ae te amo Jekopén kwe-pwar nap nie?”

¹³Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Arop ponankor mámá ént má fánapo te, maomp oumpour kor te warko káke naenámpon. ¹⁴Aeno arop ankáránkao ono sánk nae namp ént fánámp te, ankwap ke fek warko oumpour kor káke mono. Am ént ono sánk nae namp te ankár ént me meknámp oukur námpnám taknámp, ninik mek kor taknámpi yakria maok, yiki yak naenám sánk nánko, kwapwe kare yaká yak naenámpon.”^x

¹⁵Aeránko maok, yupurao sérrá, “Arop Tokwae, amo onan am ént sápaé. Aenapo nánkár wakmwaek te ono ént níkip mo nánko, ono mámá ént yinkíp mo, tá ono warko mapek ént yinkiprá korop mo nanampono.”

¹⁶Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo akwapea waráp poumaropan séria maok, warko arákarrá mapek koropae.” Aeránko maok, yupurao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono te poumarop mono.” ¹⁷Jisaso man sérrá, “Amo ‘Ono te poumarop mono’rá sénap te, amo te kare

^u 4:5 Stt 33:19   ^v 4:9 Lu 10:33   ^w 4:11 Jo 7:37-39; Yé 21:6   ^x 4:14 Jo 6:35

kar sénapon. Wokwaek amo mént yakap poumarop te éntikan maok, ¹⁸tá oukoumwan amo mént yaknap arop te waráp poumarop mono. Aenámpara, waráp kar am te kare karono.” ¹⁹Aeránko maok, yupurao man sérrá, “Arop Tokwae, oukoumwan ono wae mér nampono, amo te profet ankwapono. ²⁰Yinomp appeyaenáp mámá faonkwe mapek koupoukarea, lotu i konapan maok, yumo Juda firao Kwarén lotu i konap némp te ankár Jerusalem mek sarápono.”^y

²¹Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Yupu, amo te onomp kar man wawia mérae. Nánkár wakmwaek koropnám ke fek Naropwar Kwarén yumo mámá faonkwek mapek lotu mo, tá Jerusalem mek kuri man lotu mono. ²²Samaria yumo te mér monap ankankan lotu napon. Aeno Juda yino te ankank wae mér námpan lotu i konámpon. Am te apae riteanápe, Kwaro arop fi ponankor warko érékép naenámpt tére te Juda fi yinanmékir tére námpono. ²³Aeno am korop naenámpt yae te oukoumwan te wae korop námpon. Tá arop ponankor lotu kare mwaria nap kwamp te, Kwar Naropwarén Yiki Kor Spiritamp kárákare fek, tá kare kar ninik fek lotu mwanapon. Naropwar te take pourouráp lotunap arop fárákapan warákár tokwae námpon.”^z ²⁴Kwar te Spiritara, arop man loturia te, ankár Yiki Kor Spiritamp kárákare fek, tá ankár kare kar ninik fek lotu mwanapon.”^a ²⁵Aeránko maok, yupurao man sérrá, “Ono wae mér nampon, Mesaia ék naenámpon. ‘Mao te Kwaro Nánapinámpt Arop Kraisono’rá sér i konapon. Nánkár mao ékria te nomwan kápae kare ankank sénaenámpon.” ²⁶Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Am te Ono Taki Yak konamp má támao, amont kar sénampono.”

²⁷Aerá séránko maok, mént paokop i konap arop fákáre warko arári koropea, man nkeapo maok, yupu ankáranként kar sérrá yak. Aenángo maok, am fárákapao nkea pwarápaeria ninik tokwae. Aenapao maok, ankwap ankárankampao Jisasén ‘Amo apae sámp nae rap?’, tá ‘Apaaritea amo am yupurént kar sénap?’rá turunk mono. ²⁸Tá am yupurao náráp baket am fek pátará maok, warko taun mek arákarrá akwap. Mao akwapea koumteouráp aropan sérrá, ²⁹“Yumo arop ankárankamp koropá nkenke. Mao te ono wokwaek kar yára kinamp ankank érik farákáp námpon. Am te Kwaro sámp-kérép nanamprinámpt Krai támaoi kane.” ³⁰Aeránko maok, am fárákapao taun pwarará Jisasnámptok korop.

³¹Am ke fek táman, mént paokop i konap arop fákárerao Jisasén sérrá, “Tisa, amo wae fárae.” ³²Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Ono fir wae tank námpono. Am fir te yumo mér mono.” ³³Aeránko maok, mént paokop i konap arop fákárerao námoku sérarrá, “Ae te arop ankwapao man fir sankoropá sánk kare nape?”

³⁴Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Onomp fir te aránono: Ono ankár Kwaromp ninikaok tére nanampon. Mao onan sámp-

^y 4:20 Sng 122:1-4   ^z 4:23 Jo 15:26   ^a 4:24 Ro 12:1

kérép nánko ék namp te, ono ankár maomp tére ponankor térea pwar nanampon.”^b

³⁵ Jisaso námoku éréképá yárák i konámp aropan sérrá, “Yumo kor tak tére mwanaponoria arakrá sér, ‘Fir kare naenámp yunk te yiawor yunk fek kare nánko mokwap konámpono.’ Aeno ono yumwan sénamp te: Yopwar mek fwapia énounkoupia fir wae kare námamp nke kipo.”^c ³⁶ Arop yopwar mekamp fir toupour námamp te nopok am fek sámpría maok, fir kare námamp ti námamp niamp koumteouráp arop kápae kare tia yiki yakáp námamp mek éréképá koropea párákop naenámpmon. Aenángo yoro i konámp arop ntia toupour i konámp arop, am arop yawor te énénkér warákár konepon. ³⁷ Aenepara, mámá kar te kare karonó: ‘Arop ankwap ankárankao yopwar yimp tenánko, arop ankwapao am fir ti konámpon.’ ³⁸ Ono te yumo wokwaek am mek tére moinap yopwar mekamp fíran tukupá tienkria tirá kérépampon. Arop ankwap fárákapao am yopwar yoroia napo, yumo maomp tére kárákáre fek yaknámamp fíran yumo párák tukupá ti napon.”

³⁹ Am taun mekamp Samaria arop kápae kare am yupuramp kar wawia Jisasén mériapon. Am te apae riteanápe am yupurao sérrá, ‘Kápae kare ankank ono wokwaeki namp te, mao érik farákáp námamp’rá sénánko naponó. ⁴⁰ Tá Samaria fákáreráo Jisasnámпок koropea man sérrá, “Amo te yinont mapek yakae.” ⁴¹ Aerá sénapantá maok, am fek anánki yakánko maok, kápae kare arop Jisasomp kar námokuráp woupwi fek wawia maok, mériapon. ⁴² Aeria maok, am fárákapao am yupuran sérrá, “Yino te amo sénap karan saráp wawia am aropan mér mono. Yinoku kareao kor mao námoku sénámp kar wawia, am arop te apárokamp arop ponankor warko érékép naenámp arop támaonorá mér námpon.”^d

Jisaso Kingomp tére konámp aropamp táráp fwapi papámp kar

⁴³ Am fek anánki yakea maok, Jisas am feknámamp distrik Galili mek akwap. ⁴⁴ (Jisas námoku kar farákápria maok, sérrá, “Profet te námokuráp némpouk te e yak mono.”) ⁴⁵ Ae konapan maok, warko Galili mek akwapánko maok, manénkir yae tokwae fek Jerusalem mek nkwakwe make kárákáre yororo nánko nkeap kwamp maok, mao koropánko man nkea warákariapon.

⁴⁶ Jisaso warko akwapea Galili mekamp taun Kana mek. Am taun mek te manénkir éntan wain ént arákarea papámpon. Am ke fek táman Kingomp ofisa am taun mek korop nánko, maomp poumou-táráp Kaperneam mek touwe sámpá yak.^e ⁴⁷ Am aropao wa nánko, Jisas Judia meknámamp Galili mek koropeanrá sér. Aenapo maok, mao akwapea Jisasén sérrá, “Onomp táráp touwe sámpea sumpwi naeria waeane!

^b 4:34 Jo 6:38; 17:4   ^c 4:35 Lu 10:2   ^d 4:42 1 Jo 4:14   ^e 4:46 Jo 2:1-11

Koropea fwapi papae.”⁴⁸ Tá Jisaso man sérrá, “Ono nkwakwe make kárákáre yoro nanko, nke moria te, yumo onan mér mo mwarea napon.”^f
⁴⁹ Aenánko maok, Kingomp ofisa man sérrá, “Arop Tokwae, amo koupour koropae! Takria onomp táráp sumpwiantáno!”

⁵⁰ Tá Jisaso man sérrá, “Amo akwapae. Waráp táráp wae fwap yiki yak námpon.” Aeránko maok, am aropao Jisasomp kar wawia kare námponorá ninikia akwap.^g ⁵¹ Mao oukoumwan Kaperneam mek akwap mono, oukoumwan mwaeao nánko maok, maomp tére konap aropao koropea mwaeao kikípia man sérrá, “Waráp táráp te wae fwap tank námpono.”⁵² Aerapo maok, mao am fárákapan turunkrá, “Mae ke fek fwapi námpon?” Aeránko am fárákapano man sérrá, “Yipírman yámar ankárank ke nánko, pourou touwe fopokor námpon te wae worokor pik námpon.”⁵³ Aerapo maok, naropwaro kor yipírman take ke fek táman Jisaso ‘Waráp táráp yiki yak námpono’rá sérimp ninikia mér. Aenánko maok, maomp firáp aropao kor ponankor mériapon.^h ⁵⁴ Jisaso Judia meknámpon koropea Galili mekia maok, mámá kárákáre yoro námpon te anánkan yoro námpon.ⁱ

Jisaso ént Betesda aokore fek arop ankárank fwapi papámp kar

5 ¹ Taki pwatea maok, Juda lotu i konap Yae Tokwae korop námpon fek, Jisaso Jerusalem mek akwap.

² Jerusalem mek sipsip man konap ménki tokwae yak námpon fek ént aokore am fek yak. Am ént aokoreamp e te Hibru kar fek te ‘Betesda’rá sér i konapon. Am ént aokore fik, tankáp mwanap naepik éntik yoroia pwate nap yak námpon. ³ Am kaerik am fek te kápae kare touwenap arop am fek tankáp konap te yi néneráp arop, tá pu kwataenámp arop, tá kour surumpwi yakápnar arop fárákapan am fek tankáprá ént meknámpon purumpur aokore yépékrá tankáp i konapon. ⁴ Ankwap ke fek Tokwae Karamp enselo ént aokore mek am mek pikia anakop nánko, am ént purumpur aokea pwaránko maok, tá arop am mek manénkir mekia pik nánko te maomp touwerao kor warko fwap i konámpon.

⁵ Arop ankárankamp ént aokore fik am fek tankáp námpon te maomp touwe te 38 yopwar yakámp. ⁶ Jisaso am arop ampánko, man nkea maok, maomp touwe te wokwaek karkampao yak námpon wae mérámp kwamp, Jisaso man sérrá, “Ae te amo te waráp pourou te fwapanoria nape?”

⁷ Aeránko maok, am touwenámpon arop támao Jisasomp kar pwarokwaprá sérrá maok, “Arop Tokwae, ént purumpurnámpon ke fek te, onan sámpeaka ént aokore mek pap naenámp arop te mono. Onoku pik nae nanko maok, arop ankwapao onan kámá-pwarará námomékir mekia pik konámpon.”

^f 4:48 Jo 2:18   ^g 4:50 Mt 8:13; Mk 7:29   ^h 4:53 Ap 16:31   ⁱ 4:54 Jo 2:11

⁸ Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo fárámprá waráp am fek amp i konap ankank sámprá akwapae.”^j ⁹ Aeránko maok, am aropamp pourou koupour kar wae kwapwe kare. Aenánko maok, táte am arop náráp am fek amp i konámp ankank sámpea akwapámp. Am yae te Sabat yae fekara, ¹⁰ Juda taokeyakáp konap arop fákáre am fwapinámp arop táman sérrá, “Oukoumwan te Sabat yae fekara, amo te waráp amp i konap ankank sámpea akwap kwapono. Am te founo.”^k ¹¹ Aerapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Onan fwapi papnámp aropao onan, ‘Waráp am fek amp i konap ankank sámpea akwapae’rá séri námpon.” ¹² Am fárákapao man turunkrá, “Amwan te apae aropao sérrá, ‘Waráp am fek amp i konap ankank sámpea akwapae’ ri námpon?” ¹³ Aerapo maok, kápae kare koumteouráp arop am fek néntápapo, Jisas wae akwap tenámpara, am touwe fwapinámp aropao kor mao te wanonórá fwapia mér mono.

¹⁴ Wakmwaek Jisaso lotu nap tokwae mek man nkea maok, man sérrá, “Amo wawae! Oukoumwan te amo wae fwap napon. Warko amo kwatae niniki kwapono. Takria waráp pourou warko touwe tokwae kar koropantáno.”^l ¹⁵ Aeránko maok, am aropao akwapea Juda taokeyakáp konap arop fákárean sérrá, “Onan touwe fwapi papnámp arop te Jisas támaono.”

¹⁶ Aerámpantá maok, am fákáreráo am feknámpia Jisasén yoporrá pokopiapon. Am te apae riteanápe, Sabat yae fek takrá tére námpantá niapon. ¹⁷ Aeapo maok, Jisaso nopok am fárákapan sérrá, “Onomp Naropwar te kápae kare por kumur méntép térerá koropea oukoumwan námpon. Tá ono kor tére konampon.” ¹⁸ Aerámpantá maok, am fákáreráo wawia yonkwae pwarámpea Jisasén sámp-wouroump mwaria wae. Aeria mao arakrá sér, “Mao te Sabat yae anepér i konap lo mwar oupoukour akwap mono. Mao sérrá, ‘Kwar te náráp Naropwar kare’rá sénámpon. Am kar mao takrá sénámp te námoku támao Kwar niamp yak námpon!”^m

Kwaromp Táráp tére naenámp kárakáre yaknámp kar

¹⁹ Jisaso am fárákapan nopok sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sénampon: Táráp námoku mwar te námokuráp ninik fek saráp ankwap ankank tére naenámp pourou mono. Mao tére námp ankank te Naropwaro nánko nkea pwatea maok, kápae kare ankank Naropwaro tére námp te, Tárápao kor mántwaok tére námpon.”ⁿ ²⁰ Am te apae riteanápe, Naropwaro náráp Tárápan warákárria man ponankor ankank yénkép námpon. Tá yumo korokop tokwae mwanap ankwap tére tokwae kar, mamá oukoumwan tére námpan kámákár akwap námp yénkép naerámpon. ²¹ Naropwaro sumpwinap arop kéménkia paprá yiki yak

j 5:8 Mt 9:6   k 5:10 Jer 17:21; Lu 13:14   l 5:14 Jo 8:11   m 5:18 Jo 10:30-33
n 5:19 Jo 8:29

nénk konámpono. Tá taknámp Tárápao kor námoku warákárnámp ninik fek aropan yiki yak nénk naerámpon.^o 22 Naropwar te arop ankwapan yurukuprá kot mo i konámpono. Kot mwanap tére te wae ponankor Tárápan sánk tenámpon.^p 23 Aenámpara, arop ponankor Naropwaromp eran sakap konapnámp taknámp, Tárápamp eran kor sakap mwanapono. Arop Tárápamp e sakap mo i konámp te, Tárápan sámp-kérép nánko éknámp Naropwaromp eran kor sakap mono.^q

²⁴Ono wae yumwan kare kar sér rae: Arop onomp kar wawia onan sámp-kérép nánko éknamp Naropwar man mér námp te, mao te fwap yiki yaká yak naenámp. Am arop man kot mo, tá sumpwi konap pwararea oukoumwan te wae yiki yak námpono.^r

²⁵Ono yumwan kare kar sér rae: Am korop naenámp yae te oukoumwan te wae korop námpon. Aenámpara am arop fákáre oukoumwan sumpwi nap niamp yakáp nap, Kwaromp Tárápamp kar wa mwanapon. Tá am wanap arop fárákap te yiki yakáp sámp mwanapon. ²⁶Naropwar te námoku yiki yak fi korara, Tárápan kárákáre sánk nánko, mao kuri yiki yak fi korrápono. ²⁷Mao te Aropamp Tárápara, Naropwaro man koumteouráp aropamp ninik yurukuprá kot naenámp kárákáre sánk námpon. ²⁸Yumo te am ono má sénamp kar táman ninik tokwae kwapono. Am ke korop naerianámp te, apár me mek yakápnamp ponankor koumteouráp arop te Tárápamp kar wawia, ²⁹apár me pwarará érik ouroumpá korop mwarea napon. Takia maok, arop fárákap kwapwe kare niniki nap te warko ferámpea yiki yakáp mwanapon. Aeno kwatae ninikinap arop fárákap te warko ferámpea tukupá kotia napo, kotao sérrá, ‘Ponankor yaomwi mek pikenk’rá sénaenámp.’^s

Arop ankwap fárákap ‘Jisas te wano’rá sériap kar

³⁰Jisaso warko sérrá, “Ono te onokump ninik fek ankwap ankank tére nanamp pourou mono. Ono te Naropwaro sénámp karwaok sarápria koumteouráp aropamp ninik yurukup nampono. Tá ono kot namp yae-párák námp te, apae riteanápe, ono te onokump ninikaok mono. Onan sámp-kérép nánko ék namp Naropwaromp ninikaok saráp nampara námpono.^t

³¹Táte onoku mwar saráp téreria, onokump ninik fek kar farákáp nanko te, onomp kar te arop fárákapao karenoria fwapia mér mono. ³²Aeno arop ankwapao fokopeyakria onomp kar farákáp nánko te, ono wae am onomp kar farákáp námp te karenorá mér nampono.^u

³³Yumo Jononámpok arop tirá kérép napo, tukupea wa napo, mao onomp ninik ntia tére nanampan ‘Am te kare karono’rá sérimpono.’^v ³⁴Ono

^o 5:21 Jo 5:26   ^p 5:22 Ap 10:42   ^q 5:23 Fl 2:10-11   ^r 5:24 Jo 3:16   ^s 5:29 Ap 24:15

^t 5:30 Jo 6:38   ^u 5:32 1 Jo 5:9   ^v 5:33 Jo 1:19-27

te arop ankwapao onomp kar, tá onomp tére ‘Karenorá sérenk’rá ninik mono. Aeno onomp ninik te, Kwaro yumwan warko éréképanoria maok, ono má kar farákáp nampon. ³⁵Jon te lam wae niampi yakria arop yumwan ponankor wae sánkámpon. Tá fae tákáre ke fek yumo am wae táman warákár napao maok, warko pwarari napon.

³⁶Aeno ankank Jonén kámákár akwap námp te mao oukoumwan ono tére nanamp máman farákáprá sérimpono. Am te am tére ponankor onomp Naropwaro onan, térea pwaraeria sáp námp támaono. Ono am tére nanko, aropan onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko ono ék namp yénkép námpon.^w ³⁷Tá onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko ono ék namp te, mao námoku kor onan yumwan yénkép námpon. Aenámpan maok, yumo te maomp kar te kánanke wa mo kar, tá yumo maomp yimetáp nke mo kare napon.^x ³⁸Yumo te am arop Naropwaro sámp-kérép nánko ék námp maomp kar wawia, mér mo napara, maomp karao kor yiráp ninik mek tank mo námpon. ³⁹Yiráp ninik te yumo Kwaromp Buk fekamp kar nkerá farákáprá am kar ponankor yurukup napo, am támao yumwan yiki yaká yakáp mwanap sánk naenámp rá ninik napao maok, am Kwaromp Buk fek kor onan yénkép konámpan,^y ⁴⁰yumo te ononampok koroepa yiki yak sámp te monoria napon.

⁴¹Ono te aropao onan e tokwae sápanáponoria máma kar sér mono. ⁴²Aeno ono te yumwan wae mér nampon, yumo te Kwarén te ankár warákár mo kare napon. ⁴³Onomp Naropwaro onan apárok ékaeria sámp-kérép nánko ék nampan maok, yumo onomp kar sámp mo napon. Aeno arop ankárankao námokuráp ninik fek koroepa sénámp karan maok, yumo koupour kar maomp kar sámp konapon. ⁴⁴Yumo te yumokuráp arop firao e tokwae sánk napo, sámp mwar kar i konapono. Ae konapan maok, yumo tére kwapwe napo, Kwaro warákárria e tokwae sánk naenámpan maok, yumo kokwae napon. Yumo tak nap te mokopia onan mér mwanapon? ⁴⁵Yiráp ninik te ono onomp Naropwaro nke námp fek yumwan kot naenámpan mpwe ninik mwanape. Mono. Yumwan mao kot naenámp arop te Moses támaono. Am arop te yumwan yaewour naenámp rá niniknap aropono. ⁴⁶Táte yumo Mosesomp kar mér nap kwamp te, yumo onomp karan kor wawia mér mwanapon. Am te apae riteanápe, mao kumwinámp kar te yumwan onan érik yénkép námpon.^z ⁴⁷Aeno táte yumo mao kumwinámp kar karenorá mér moia te, mokopia onomp karan kor karenorá mér mwanapon?”^a

Jisaso 5000 aropan fir nénkámp kar

6 ¹Am kar wae pwaránko maok, Jisaso ént aokore Galili mek nkwanwaek fimwaek yoump. (Am ént aokore ankwap e te

^w 5:36 Jo 14:11   ^x 5:37 Lu 3:22   ^y 5:39 Lu 24:27   ^z 5:46 Ap 3:22   ^a 5:47 Lu 16:31

Taiberias.)² Aenánko maok, mao touwenap arop fwapokwaprá kák nánpantá maok, kápae kare koumteouráp arop maonámpok tukup.³ Jisas faonkwek pokea námoku éréképá yáarak i konámp aropént tank.⁴ Am ke te Juda firamp Pasova fári konap yae tokwae wae fae námpono.⁵ Jisaso nke nánko maok, kápae kare koumteouráp arop maonámpok koropapo maok, Filipén turunkrá, “Nomo te maokamp pan sámpeanánko am koumteouráp arop fár mwanapon?”⁶ Mao am takrá sénámp te Filipén mokopon nke nae ritea námpon. Aeno mao námoku te am tére nanamprianámp te wae mér námpon.

⁷Aenánko maok, Filipino maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Táte nomo 200 mani silva fek pan sámpeanánko te, koumteouráp arop fárákap ponankor kánanke-táráp karrá fár mwanapan kor take pwi mo naeria námpon.”⁸ Aenánko méntér paokop i konap arop, Saimon Pitamp nánae Andru man sérrá,⁹ “Máyaknámp táráp ankáránkampao mwar bali fekamp pan éntik, tá éntékam anánkaopwe tank námpon. Aenámpan maok, koumteouráp arop te ou tokwae námpara, má pan ntia éntékam te mokopia pwi naenámpanép?”¹⁰ Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Koumteouráp aropan sénapo tankápanápono.” (Kápae kare apwar pwae kwapwe yak námpono.) Tá am arop tankáp napo, kouroump nap te 5000 niamp arake.¹¹ Am fárákapao tankápapo maok, Jisaso pan sámpea maok, Kwarén ‘Aesio’rá séria maok, táte am koumteouráp arop fárákapan nénkea maok, tá éntékam anánkaopweran kor tak. Mao am fárákapan nénk nánko maok, am fárákapao fépéria napo pwi.¹² Fépéria pwi napo maok, Jisaso námoku éréképá yáarak i konámp aropan sérrá, “Yumo fir ankwapmwaek tankápnámp popokenke. Takria fir ankwapmwaek kwaporok pwarantáno.”

¹³Aeránko maok, arop fépéria pwar napo, am bali fekamp pan éntik fekamp ankwapmwaek oukoumwan tankáp námp koupoukarea éntér-sámpramp basket mek kákapono.¹⁴ Koumteouráp arop fákárerao Jisas am ankank yoroimpan nkeaka sérrá, “Kare korono. Máte profet Kwaro ‘Apárok sámp-kérép nanamp’rá sérimp támaono!”^b¹⁵ Aerapo maok, Jisaso am kar wawia mér, am fárákap te koropea námwan sérémékéri fákeyakrá ‘Náráp king yakae’rá sér mwaria napon. Aeria maok, mao am némp pwarará faonkwek arákarrá pokámpon.^c

Jisaso ént aokore mek ént yumunturik akwapámp kar
Matyu 14:22-33; Mak 6:45-52

¹⁶Kumuran Jisasént paokop i konap arop fákárerao ént aokore mek tukupea maok,¹⁷ am fákárerao bot ankáránk sámpea bot meknámp ént aokore tépériaka Kaperneam mek tukup mwaria mwaeak tukup.

^b 6:14 Ap 3:22   ^c 6:15 Mt 14:23

Aeapo maok, wae kumuri yak nánko maok, Jisas te am fárákapaonapok oukoumwan akwap mo.^d

¹⁸Am fárákapao bot mek tankápapo maok, kárákáre kor ouwi koropria, am ouwi támao ént panánkarrá sankorop. ¹⁹Aenánko, am fárákapao ént arákaprú tukupea, éntik, tá tokwampok kilomita fekria maok, am fárákapao nke napo, Jisas wae ént yumunturik koropeaka bot yak námp fek wonae fik. Aenánko, am fákáre te apáp tirink napo maok, ²⁰Jisaso am fárákapan sérrá, “Máte ono korop rae. Yumo te apápi kwapono.” ²¹Aeránko maok, am fárákapao warákáránkia, Jisasén bot mek warámp-sinapo maok, koupour kar am bot wae am tukup mwaria nap mek akwapámpon.

Koumteouráp aropao Jisasén oupourounkrá tukupea nkeap kar

²²Wakmwaek ankwap kumuruk maok, am koumteouráp arop ént aokore mek nkamwaek fimwaek yakáp. Am fárákap te wae mér, yipirman te bot ankwap tank moimpon. Ankárankamp bot mwar tank nánko, Jisas te am mek korokwap mono. Mao éréképá yarak i konámp arop fákáre mwar am mek kounkouria tukupapon. ²³Aenapo maok, Taiberias mekamp bot ankwap fárákap Tokwae Karao pan Kwarén ‘Aesio’rá séria nénkánko fáriap némpouk am fek korop. ²⁴Tá koumteouráp arop fárákapao kor nkeapo maok, Jisas ntia mao éréképá yarak i konámp arop fárákap yakáp mo. Aenapantá maok, am fárákapao bot ankwap mek kounkouria tukupea Kaperneam mek Jisasén oupourounkiap.

‘Jisas te yiki yak sánk konámp pan’rá sénámp kar

²⁵Am koumteouráp arop fárákap wae tukupea Jisasnámpok ént aokore ankwapmwaek fikria maok, man arakrá turunk, “Tisa, amo mapek te makár korop napon?” ²⁶Mak rapo maok, Jisaso am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono yumwan kare kar sénampon: Yumo te ono yumwan yéncép nanko nkenap kárákáreráo yéncép naenámp fi mér mwaria onan oupourounkrá korop mono. Yumo te am pan ono yumwan fékérrá nénk nanko, fépéria yare tokwae nap am fi fek táman yumo onan oupourounk napon. ²⁷Yumo te kwatae akwap konámp fir táman sámp mwaria tére kwapono. Yumo te ankár yaká yak konámp fíran sámp mwaria tére kipo. Take pourouráp fir te Aropamp Tárápao yumwan nénk naenámpmon. Naropwar Kwaro tak naenámpria wae kárákáre man sánk tenámpon.”^e

²⁸Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, “Ae te yino mokopiaka Kwaro warákárnámp tére tére mwanámpon?” ²⁹Aerá sérapo maok, Jisaso

^d 6:16-17 Mk 6:46   ^e 6:27 Jo 6:48-51

am fárakapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo Kwaro warákárnámp tére mwanap te aránono: Yumo ankár am arop Kwaro sámp-kérépánko ék námpan mér kipo.”^f

³⁰Aeránko maok, am fárakapao am kar wawia man arakrá turunk, “Ae te amo apae nkwaekwe make kárakáre yoro napo, yino táman nkea waráp kar te karenoriaka mér mwanámpon? ³¹Wokwaek kar yinomp ounáp fákáre kwar saráp mek mana fáriapon. Am te Kwaromp Buk fekamp karao sérrá, ‘Am pan te yámar mekampan am fárakapan nénkánko fáriapon’rá sénámpon.”^g ³²Aerapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Ono te waeman yumwan kare kar sér rae: Am pan Moseso yumwan nénkámp te yámar mekamp mono. Onomp Naropwar te yámar mekamp pan kareran yumwan nénk konámpono. ³³Am pan Kwaro nénk námp te, yámar mek pwarará ékia apárokamp koumteouráp aropan yiki yak mwanap nénk konámpon.” ³⁴Aeránko maok, am fárakapao man sérrá, “Arop Tokwae, amo te ankár am pan ti-sáp saráp yakampo!” ³⁵Aerapo maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Onoku karerao yiki yak nénk konámpan nono. Arop ononampok korop námp te yae-porokwe mono. Tá arop onan mér námp te mao te éntantá oumpour kour káke mono.”^h

³⁶Ono yumwan wae séri nampono, yumo onan wae nke napao maok, yumo onan mér mo napon. ³⁷Ponankor koumteouráp aropan onomp Naropwaro onomp yaek sámp námp te, am fárakap te ononampok korop mwanapon. Tá arop ononampok korop námp te, ono te man yérepe nanamp pourou mo kareno. Ono yámar me pwarará ék namp te onokump ninikaok yarak naeria mono.ⁱ ³⁸Ono te onan sámp-kérépnámp Naropwaromp ninikaok naeria ék nampon. ³⁹Mao onan manénkir sámp-kérép nánko éknamp ninik te aránono: Mao onan sápnámp koumteouráp arop fárakap te ankwap ankárankamp pwar mono, nánkár wakmwaek pwarnámp yae fek te ono ankár ponankor kékéménkrá kák nanampon.^j ⁴⁰Onomp Naropwaromp ninik te aránono: Arop ponankor Tárápan nkea méria maok, yiki yakáp mwanap sámpea yae-párak kare yaká yakáp mwanapon. Tá nánkár pwarnámp yae fek ono am fárakapan kékéménkrá kák nanampon.”^k

⁴¹Tá Juda fi Jisaso ‘Ono támao am yámar me pwarará éknamp pan nono’rá sénámp kar wawia námoku kok téréménkrá kara wae. ⁴²Aeria maok, am fárakapao sérrá, “Mámá arop máte Jisas Josepomp tárápono. Nomo maomp éntupwar naropwar te wae mér námpono. Am te mokopia oukoumwan mao sérrá, ‘Ono te yámar me pwarará ék namp’rá sénámpon?’”

⁴³Makrá sénapo maok, Jisaso am fákáreramp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Yumo te yumoku ou mek yumoku támao téréménka wae kwaponno.

^f 6:29 Jo 10:3-23   ^g 6:31 Kis 16:4,14-15   ^h 6:35 Jo 4:14   ⁱ 6:37 Jo 17:6-8

^j 6:39 Jo 10:28-29; 17:12   ^k 6:40 Jo 11:25-26

⁴⁴Arop ankárankao námokuráp ninik fek te ononampok korop naenámp pourou mo kareno. Onomp Naropwaro onan manénkir sámp-kérépánko ékamp te, támao am aropamp ninik mek farop-sirarea ononampok warámpá korop naenámp. Aenánko maok, ono man am yae pwar námp fek apár me mekamp fárámpá pap nanampon. ⁴⁵Profet fákárerero kumwiap kar Kwaromp Buk fek yak námpao sérrá, ‘Kwaro ponankor kounteouráp arop kar yénkrá farákáp naenámp.’ Kwaro am tak nánko, kounteouráp arop ponankor onomp Naropwaromp kar wawia man mér sámpea, ononampok korop konapono.^l

⁴⁶Arop ankwap ankárank te onomp Naropwarén te nke moi námpon. Am arop Kwarént yakea éknámp aropao saráp Naropwarén nke námpon.^m ⁴⁷Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop onan mér námp te yiki yak naenámp kwapwe sámp naenámp.ⁿ ⁴⁸Onoku támao yiki yak nénk konámp pan nono.^o ⁴⁹Wokwaek kar kwar saráp mek yiráp wokwaekamp appeyaenápén pourouan yaewourimp pan mana fépériapao maok, am fárákap te wae surumpwiapon. ⁵⁰Aeno am pan yámar me pwararea ék námp te, kounteouráp arop fépéria nap te surumpwi mono. ⁵¹Ono te am yiki yak konámp panao yámar me pwararea ék nampon. Táte arop ankárankao am pan fárianámp te, mao te yiki yaká yak naenámp. Am pan ono man sánk nanamp te, am te onokump pourounono. Ono apárokamp kounteouráp aropan nénk nanko te, am fárákap te yiki yakáp mwanapon.”

⁵²Aeránko maok, Juda fákáre am kar wawia námoku kok kákkarria maok, arakrá sér, “Mámá arop te mokopiaka námokuráp émi nomwan ti-sáp nánko, nomo fár mwanámpon?”

⁵³Aerapo maok, Jisaso am fárákapán sérrá, “Ono te yumwan waeman kare kar sér rae: Yumo Aropamp Tárápamp émi fár mo, tá yumo maomp yiri fár moia te, yumo te yiki yakáp te sámp mono. ⁵⁴Arop onomp émi fánámp, tá onomp yiri fánámp, mao te yae-párak kare yiki yaká yak nánko, ono man am yae pwar nánko kéménki pap nanampon. ⁵⁵Am te apae riteanápe, onomp émi, tá onomp yiri te fépér mwanap ankank kare támaono. ⁵⁶Arop onomp émi fánámp, tá onomp yiri fánámp te, mao onont yak nánko, ono mént yak nanampon.^p ⁵⁷Onomp Naropwaro yiki yak námpao onan sámp-kérépánko, ono ékamp te, ono onomp Naropwaromp kárakáre fek yiki yak nampono. Aenampara, arop onan fánámp te, mao te onomp kárakáre fek yiki yak sámp naenámp. ⁵⁸Am pan támao yámar me pwararea ékámpon. Am pan te yiráp ounápo fária wakmwaek faokariap pan niamp te mono. Arop mámá pan fánámp te ankár yiki yaká yak naenámp.” ⁵⁹Jisaso Kaperneam mekamp lotu nap mek yakria kounteouráp aropan kar yénkrá farákápria am fárákapán mámá kar sérimpon.

^l 6:45 Ais 54:13   ^m 6:46 Jo 1:18   ⁿ 6:47 Jo 3:16   ^o 6:48 Jo 6:58   ^p 6:54-56 Mt 26:26-28

Jisas te yiki yak sampnám kar

⁶⁰Námoku éréképá yáarak i konám্প arop kápae karerao am kar wawia maok, am ou mekamp kápae kare arop fárákap arakrá sér, “Am kar mér mwanám্প pourou mo nám্প te, wa mokop fwap wa naenámpon?” ⁶¹Am fárákapaó man te sér moapo maok, Jisas námoku wae mérám্প kwamp maok, námoku éréképá yáarak i konám্প aropao námoku kok sérarapo maok, Jisas am fárákapan sérrá, “Má kar te yumo wa napo, yiráp mér kwatae pap nám্প nie?” ⁶²Ae te yumo am kar sám্প moiaka nánkár nke napo, Aropam্প Táráp wokwaek yakám্প némpouk narek pok nánko te, yumo te mokop mwanapon? ⁶³Yiki Kor Spirit námoku maok aropan yiki yak sánk konámpon. Arop námoku arop ankwapan yiki yak sánk naenám্প pourou mo kareno. Má kar ono yumwan sánk nam্প, mao te Kwarom্প yiki yak sánk konám্প Spiritam্প ankankono.⁹ ⁶⁴Aeno yumo ankwap fákáre te oukoumwan onan mér mo napon.” (Wokwaek kar arop man mér mo mwanap te, Jisas manénkir méri tenámpon. Tá am arop námwan yopor aropam্প yaek sánk naenám্প aropan kor wae méri tenámpon.) ⁶⁵Aeapantá maok, mao sérrá, “Am táman ono manénkir yumwan sériam্প te, onom্প Naropwaro aropan kárákáre sánk mo nánko te, ononam্পok korop naenám্প pourou mono.”

⁶⁶Jisaso am kar farákápea pwaránko maok, Jisasént paokop i konap kápae kare arop fárákap méntér paokop mo, Jisasén pwarará warko arári tukup. ⁶⁷Aeapo maok, Jisaso námoku éréképea yáarak i konám্প arop éntér-sámprampan turunkrá, “Ae te yumo kor wae onan pwatea tukup mwaria nape?” ⁶⁸Aeránko maok, Saimon Pita maom্প kar pwarokwaprá arakrá sér, “Tokwae Kar e! Yino te wanám্পok tukup mwanámpon? Waráp kar te yiki yak kwapwe sánk konámpon. ⁶⁹Yino wae wawia méria maok, amo te Kwaro námoku nánapia sám্প-kérép nánko ék nap yiki kor kare arop támao naprá mér kare námpon.”^s

⁷⁰Aerapo maok, Jisaso am fárákapam্প kar pwarokwaprá sérrá, “Ono wae éntér-sámpram্প yumwan onomponoria nánkáráp nampon. Aenampan maok, yumo ou mekamp arop ankárankam্প maom্প ninik mek te kwatae-arocono.” ⁷¹(Má sénám্প kar máte Saimon Iskariotom্প táráp Judas am arop te Jisasént paokop i konap éntér-sámprampao maok, ankwap ankárankao nánkár wakmwaek Jisasén man farop mwanap aropam্প yaek sánk naenampan sénámpon.)

Jisasom্প nánaeounáp Jisasén mér moiap kar

7 ¹Am kar pwaránko maok, Jisas Galili mekmwaek akwap. Juda firao man farop mwariakapantá maok, Judia mekmwaek akwap

⁹ 6:63 2 Ko 3:6   [†] 6:65 Jo 6:44   [§] 6:69 Mt 14:33; 16:16

moimpon.^t ² Juda firaó sákae kánanke mek yakápiap ninikrá lotu i konap yae wae fae nánko,^u ³ Jisasomp nánaeounápo man sérrá, “Amo te mámá apár pwarará Judia mek akwapea napo maok, amo éréképá yarak i konap arop fárakap waráp mwar pourouráp térenap nke mwanapon. ⁴ Arop ankárank, arop námwan méranoria te kánánkámp tére mo i konámpon. Aeno amo am tére nap kwamp te, ankár kourteouráp aropao nke nap fek érik fokopeyakra téreampo.” ⁵ Maomp nánaeounápo kor man fwapia mér moria man makrá sér.” ⁶ Aerapo maok, Jiaso am fárakapan sérrá, “Ono érik tére nanamp yae te oukoumwan sikono. Mámá ponankor yae te yirápono. ⁷ Kwaromp kar wa monap fákáre te yumwan tirá wour mono. Onan maok am nkwakwe make ninik kwatae ti-yakáp napo, am táman érik sérar nanko, am fek onan yopor naponno.” ⁸ Yumoku maok am lotu i konap Yae Tokwae tukupea nkenke! Ono te onomp yae oukoumwan sik námpara, akwap mono.” ⁹ Mao am fárakapan makrá séritea maok, Galili mek yépekrá yak.

Jiaso sákae kánanke mek yakápiap niniknap yaeran nkemp kar

¹⁰ Tá Jisasomp nánaeounáp fákáre am Yae Tokwae nke mwaria tukupapo maok, Jiaso kor wakmwaek akwapámpao maok, mao te érik akwap mono, akwapea meaok yarakimp. ¹¹ Aenko Juda firan taokeyakáp konap arop fákáre man am Yae Tokwae fek am fek oupourounkrá paokopria maok, sérrá, “Am arop te maok yakáne?” ¹² Aerapo maok, kourteouráp arop fákáreao kánánkámp térémenkrá sérarrá maok, “Am arop te yae-párak kare aropono.” Aerapo ankwap fárakapao sérrá, “Mono. Mao te kápae kare aropan kwekárrá sér i konámpono.” ¹³ Aeria maok, Juda taokeyakáp konap arop fákáreran apáp napara, arop ankwap ankárank érik sér mono.^x

¹⁴ Am lotu i konap ke fek amore mek Jisas akwapea lotu nap tokwae mek kourteouráp aropan kar yénkrá farákápámp. ¹⁵ Aenánko maok, Juda firan taokeyakáp konap arop fákáre am kar wawia ninik tokwaeria maok, arakrá sér, “Mámá arop máte skul moi námp te, maokamp mámá mér sámp námpon?”^y ¹⁶ Aerapo maok, Jiaso am fárakapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Mámá kar ono yumwan sánk namp te onokump mono, onan sámp-kérép nánko éknamp Kwaromp karono.^z ¹⁷ Aeno arop ankárankamp Kwaromp karwaok akwap naeria te, mao te ono farákápnamp kar fi máte fwapia méria maok, am kar te Kwaro sénámpaoeane, tá ono onokump ninik fek farákáp nampaoeanierá mér naenámpon. ¹⁸ Arop námokuráp ninik fek kar farákáp námp te, ankwapao náráp e narek sampokanoria ni konámpon. Aeno arop mao

^t 7:1 Jo 5:18   ^u 7:2 Lo 16:13   ^v 7:5 Ap 1:14   ^w 7:7 Jo 15:18   ^x 7:13 Jo 12:42; 19:38
^y 7:15 Mt 13:54   ^z 7:16 Jo 12:49; 14:10

sámp-kérépnámp aropamp e narek sampok námp te, mao te kwekár mono. Yae-párák kare aropono.

¹⁹Wokwaek kar Moseso yumwan lo kar sánkámpan maok, yumo te ankwap ankáránk am lo karaok tukup moiapon. Ae nap tane yumo te apaerá onan sámp-wouroump mwaria nape?” ²⁰Aeránko maok, am fárákapao man kar pwarokwaprá sérrá, “Amwan te kwatae-arop woukoupeyakri kane! Amwan te wa sámp-wouroump naeriane?”^a ²¹Aerapo maok, Jisaso kar pwarokwaprá sérrá, “Ono manénkir Kwaromp kárákáre yénképnámp tére nanko, yumo ponankor nkea ninik tokwaeapon. ²²Moseso yumwan manénkir ‘Yipi fékérenk’ ria sérimp te (Am ninik te kareran maok, Mosesoimpanápe, yiráp ouyaenápoimpan maok) yumo Sabat fek kor fwap poumou-táráp yipi fárákap konapon.^b ²³Yumo te Mosesomp lo táman ninikia mántwaok tukupria maok, tárápamp yipi Sabat yae fek fárákap konapan maok, tá ono Sabat yae fek arop ankwap pourou fwapi pap nanko te, yumo apaerá onan kokwarok napon?”^c ²⁴Yumo te ankank ponankor yi fek saráp yurukupi kwapon. Ankár yae-párák kare ninik fek yurukup kip.”^d

Jisasén Kraís támao nierá niniknap kar

²⁵Jerusalem mekamp koumteouráp arop ankwap fárákapao sérrá, “Má arop máte Juda taokeyakáp konap arop man sámp-wouroump mwaria nap támao nie? ²⁶Ae te nkenke! Mao te kar érik farákáp nánko, man te kar sér mo i konapon. Ae te arop fárákapao kor, máte Kraís támaonorá ninik nap nie? ²⁷Kraís koropeanámp ke fek nomo te mao maoknámp koropeanrá mér mono. Aeno nomo te mámá aropamp némp te wae mér námpon.”^e

²⁸Jisaso lotu nap tokwae mek yakria koumteouráp aropan kar yénkrá farákápria maok, tékén arakrá sér, “Yiráp ninik te yumo onan wae méria, tá onomp némp kareran kor, wae mér námpria nape? Aeno ono te onokump ninik fek korop mono. Onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko maok, ono ék namp, maomp ninik te kare karan maok, yumo man te mér mo napon. ²⁹Ono man te wae mér nampon. Am te apae riteanápe, ono manénkir mént yakampan, mao onan sámp-kérép nánko ék nampon.”^f

³⁰Aerámpantá maok, arop ankwap fárákap am kar wawia man fákapea pap mwariakapan maok, mao sumpwi naenámp yae te oukoumwan sik námpantá maok, man sámp mo, pwarariapon.^g ³¹Aeno kápae kare koumteouráp arop man mér napao am mér monap aropan sérrá, “Ae te Kraiso mámá arop térenámp man kwe-pwar naenámp ninik rapie?”^h

^a 7:20 Jo 8:48-51   ^b 7:22 Wkp 12:3   ^c 7:23 Jo 5:8-10,16   ^d 7:24 Jo 8:15

^e 7:27 Jo 7:41-42   ^f 7:28-29 Mt 11:27   ^g 7:30 Jo 8:20; 13:1   ^h 7:31 Jo 2:23; 11:45

Jisasén tukupá sámpenkria plisman fákáre tirá kérépap kar

³²Farisi ankwap fárakapao wawapo maok, arop fákárerao 'Jisas te nkwaek mak námp'rá kar sérarapo maok, táte am fákáre ntia pris tokwae fákáre, Jisasén fákapenkria lotu nap tokwae taokeyakáp konap plisman fákáre tirá kérép. ³³Aeapo maok, Jiaso sérrá, "Ono te yumont tokwae yak mono. Ono warko arákarrá onan sámp-kérépnámp Naropwaronámpok pok nanampon. ³⁴Aenanampan maok, ono akwapea yaknamp némp te, yumo am fek tukup mwanap pourou mo napara, yumo onan oupourouk napao maok, nke mono."ⁱ ³⁵Aeránko maok, Juda fi taokeyakáp konap aropao námoku kok sérrá, "Mao te maok akwap nángo, nomo man nke mo mwanámpon? Ae te nomp ankwap fákáre Grik fi mek yakáp nap fek akwapeaka kar farákáp naeri kan? ³⁶Mao sérrá, 'Yumo onan nke mwaria oupourouk napao maok, onan nke mono.' Tá ankwap kar sérrá, 'Yumo te ono akwapea yaknamp némpouk te tukup mono.' Makrá séri námp te apae kar fino?"

Yiki yak sánk konámp ént

³⁷Am sákae kánanke mek yakápiap ninikrá lotunap yae akwapea, ankwap Sarere fek nap te, am yae te tokwae karonó. Am yae wae pwar naeria nángo maok, Jiaso fokokeyakrá tékén sérrá, "Arop ankáránk éntantá oumpour kor káke námp kwamp te, ononampok koropeaka fánaenampon. ³⁸Am te Kwaromp Buk fekamp karao arakrá sénámp, 'Arop onan mér námp te yiki yak naenampan sánk konámp ént kup tokwae maomp ninik mek pe yakria kwarákarea akwap naenampon.'^j ³⁹Am sénámp te, 'Arop námwan mér napan Yiki Kor Spirit sámp mwanapon'rá sérimp. Am ke fek te Jisas oukoumwan yámar mek pok mo námpara, Yiki Kor Spirit oukoumwan ék moimpon.^k

Koumteouráp arop anánk mwaek pirikiranap kar

⁴⁰Arop ankwap fárakapao Jisas sénámp kar wawia sérrá, "Kare karonó, am arop am te Kwaro sámp-kérép naenampan yépékra yakápnámp profet támaono."^l ⁴¹Ankwap fárakapao sérrá, "Mao te Krai támaono." Aerapo, ankwap fárakapao sérrá, "Mono. Am Krai te Galili meknámp korop mono. ⁴²Kwaromp Buk fekamp karao sérrá, 'Krai te Devit yakámp fi meknámp taun Betlehem mek korop naenampon. Am taun te Devit yakámp némpono.'^m ⁴³Am fákárerao Jisasén ninikria séraria maok, anánk fi pir-pwar.ⁿ ⁴⁴Ankwap fákárerao fákapa pap mwaria napan maok, arop ankwap ankáránkampao man sámp mono.

ⁱ 7:34 Jo 8:21   ^j 7:37-38 Jo 4:10,14   ^k 7:39 Jo 15:26; Ap 2:4   ^l 7:40 Ap 3:22

^m 7:42 Mai 5:2; Mt 2:4-6   ⁿ 7:43 Jo 9:16

Juda taokeyakáp konap arop fákáre Jisasén mér moiap kar

⁴⁵Am lotu nap taokeyakáp konap soldia fákáre warko arári tukupapo, pris tokwae fákáre ntia Farisi fákárerao man turunkrá, “Yumo te apae riteaka man warámpea korop moi napon?”^o ⁴⁶Aerapo maok, lotu nap tokwae taokeyakáp konap soldia fákárerao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Wokwaek kar te arop ankwap te am aropamp kar niamp tak moiapon?”^p ⁴⁷Aerapo maok, Farisi fákárerao am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, “Mao te yumwan kor poupwekáp reanie? ⁴⁸Ae te yumo nke napo, yino arop taokeyak konámp arop, tá Farisi fákáre, yino te ankwap Jisasén mér námp nie? Mo karoni!^q ⁴⁹Aeno arop fákáre man mérap te am kounteouráp arop te lo épérépria napara, Kwaro man ‘Faokorenk’rá sénaenámpon!”

⁵⁰Nikodemus te Farisi fákáre mekampao wokwaek Jisasén akwapea nkea mérimp aropao maok, am fárákan sérrá, ⁵¹“Nomp lo te ‘Arop kwaporok fákápá papenk’rá sénámpanápe, mono. Nomo te nánkár maomp kar fwapia wawiaka mériaka fákeyakrá maok, man fákámp konámpon.”^r

⁵²⁻⁵³Aeránko maok, maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ae te amo kor Galili mekamp aropaoi kwapon? Amo Kwaromp Buk fek yaknámp kar fwapia nkeaka mérae! ‘Profet ankwap ankáránk te Galili meknámp korop mono’rá sénámpon!”

Kokoporinámp yupuamp kar

8 ¹Arop ponankor wae námokuráp nap mekmwaek tukupapo maok, Jisas mwar Oliv faonkwek pok. ²Tá mao kounteounek kar warko ékia lotu nap tokwae mek yakánko maok, kounteouráp arop koropea koupoukourapo, Kwaromp kar yénkrá farákáprá tank. ³Aenánko poumou nap mekamp yupu ankwap kokoporánko nke nap, lo yénkrá farákáp konap arop ntia Farisi fákárerao am yupu warámp-sankoropea kuk pátea maok, ⁴⁻⁶Jisasén mokopon nke mwarria poupwekáprá sérrá, “Tisa, má yupu te poumou nap mekampao kokopor nánko, arop ankwap man nke námpon. Moseso kumwimp lo karao sérrá, ‘Taknámp yupuan te yumwi fek arokopá pap kip’rá sénámpon. Aeno amo te mokoprá ninik rap?”

Aerapo maok, Jiaso me woukoupá tankrá kwar mek yae kurépi fek kukumwirá tank.^s ⁷Aenánko maok, am fárákap foukouri yakáprá turunkupa wae napantá maok, mao warko fárámpea fokopeyakrá am fárákan sérrá maok, “Ae te yumo ou mekamp kwatae ninik mo i konámp aropao manénkir am yupuan yumwi ankáránk fek yankopano.”⁸ Aerá séria maok, mao warko me woukoup-tankrá kwar mek yae

^o 7:45 Jo 7:32   ^p 7:46 Mk 1:22   ^q 7:48 Jo 12:42   ^r 7:50-51 Jo 3:1-3   ^s 8:5 Wkp 20:10

kurépi fek kukumwirá tank. ⁹Aenángo, am yupuan kot mwarianap arop fárakap te am kar wawia maok, wae pwarará ankákárankrá tukup. Méro fárakapaomékir tukupapo maok, tá ménki tárápu fárakap wakmwaek tukup. Aenapo, am yupu mwar Jisas tank námmp fek fokopeyak.

¹⁰Aeria maok, Jisas fokopeyakra am yupuan turunkrá, “Má arop fárakap te maok tukup nape? Ae te arop ankwapao amwan kot naenámp yak mo nie?” ¹¹Tá am yupurao sérrá, “Arop Tokwae, arop ankwap ankárakap yak mono.” Jisas kor man sérrá, “Ono kor amwan kot mono. Akwapa. Wakmwaek te warko kwatae niniki kwapono.”^t

Jisas apárokamp aropan wae yokornámp kar

¹²Jisaso lotu nap tokwae mek yakápnap fárakapan sérrá, “Ono te apárokamp arop fákáreramp waenon. Arop onan éntér pap námmp te, mao te kirikip mek yarak mono, yiki yak sánk naenámp wae kwapwe fek yarak naenámp.”^u ¹³Aerángo maok, Farisi fákárerao am kar wawia man sérrá, “Amo te amokuráp karan farákáp napon. Aenapara, má arop fárakap waráp kar te karenoria mér mono.” ¹⁴Aerapo maok, Jisaso am fákáreramp kar pwarokwaprá sérrá, “Tá kare, ono onokump karan farákáp nampan maok, onomp kar te karenono. Am te apae riteanápe, ono te ono am feknámp fárámpea korop namp némp wae mér, tá ono akwap nanamp némp wae mér nampon. Aeno yumo te onomp némp kare te mér mo nap, tá ono akwap naenamp némp am táman kor yumo te mér mono. ¹⁵Yumo te apárokamp ninik fek aropan yurukuprá sérar i konapon. Aeno ono te arop ankwapan yurukup mo i konampon.”^v ¹⁶Aeno arop ankwapan yurukup naeria te, ono yae-párak kare ninik fek yurukup i konampon. Am tak namp te onoku mwar mono, onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko ék namp, mao onont tére konámp.”^w ¹⁷Aeno yiráp lo te kar araki yak námpon: Arop anánkaopwerao ankár pourouráp kar sénepo maok, am arop yaworamp kar te ‘Karenó’ ria sér i konapon. ¹⁸Ono onoku te wanonorá farákáprá sénamp, tá onomp Naropwar onan sámp-kérép nánko ék namp, mao kuri onan te wanonorá farákápnámp kar te ankárakamp pourouráp karon.”^x

¹⁹Aerángo maok, Farisi fákárerao man turunkrá, “Waráp naropwar te maok yak námpon?” Jisaso am kar pwarokwaprá sérrá, “Yumo onan mér moia te, yumo onomp Naropwarén kor mér mono. Yumo onan méria maok, onomp Naropwarén kor mér mwanapon.”^y

²⁰Lotu nap tokwae mek, mamá kar te Jisaso Kwarén sánk konap mani kák konap aokore wonae fik tankrá koumteouráp aropan kar yénkra

^t 8:11 Jo 5:14   ^u 8:12 Jo 1:4-9; 12:46   ^v 8:15 Jo 7:24   ^w 8:16 Jo 5:30   ^x 8:18 1 Jo 5:9
^y 8:19 Jo 14:7

farákápámpón. Aempan maok, arop ankwap man sámpe moap te, maomp yae te oukoumwan sik námpantá niapon.^z

‘Jisas te yámar mek yaká yak konámp arop’rá sénámp kar

²¹Mao warko am fárákapan ankwap kar sérrá, “Ono wae akwap nae rae. Yumo yiráp kwatae ninik te taki yak nángo, yumo sumpwi mwarea naponono. Yumo te ono akwap naenam némpouk te tukup mwanap pourou mono.” ²²Aerámpantá maok, Juda taokeyakáp konap arop fákárerao sérrá, “Apae riteaka mao sérrá, ‘Yumo te ono akwap naenam némpouk te tukup mo kare nono’rá sénámpón? Ae te námoku támao náráp pourou sámpea sumpwi naeria ni kane?’”^a ²³Aeapo maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo te apárokamp arop fino. Aeno ono te yámar mekampono. Yumo te má apár mekampono, ono te má apár mekamp mono. ²⁴Ae namp kwamp, ono yumwan wae sénámpón: Yumo sumpwi napo kor, yiráp kwatae ninik taki yak naenámpón. Táte yumo Ono Taki Yak konamp onan mér moia te, yiráp kwatae ninik taki yak nángo yumo sumpwi mwanapon.”

²⁵Aeránko maok, am fákárerao man turunkrá, “Ae te amo te wanono?” Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono te wanonorá wokwaek kar yumwan sériamp támaono. ²⁶Ono yumo i konap ninikan kot i konámp aropnámp yurukupia yumwan kot nanamp te, kápae karenono. Aeno mao manénkir onan sámpe-kérépánko ékamp te, maomp ninik te ankár kare kar sér i konámpón. Tá ono kor maomp kar ponankor wawi namp, táman saráp apárokamp aropan farákáp konámpón.”

²⁷Am fárákap te, náráp yámar mekamp Naropwarén sénámpónrá mér moiapon. ²⁸Aenapantá maok, Jisaso am fárákapan arakrá sér, “Nánkár wakmwaek Aropamp Tárápan yaopwae porokopramp fek narek sampoká aráp napo maok, Ono Taki Yak konamp mér mwanapon. Tá ono onokump ninik fek ankwap ankárank tére mono, onomp Naropwaro onan yénképrá sérimp karan saráp farákáp konamp yumo mér mwanapon.”^b ²⁹Onomp Naropwaro onan sámpe-kérépánko ono ék namp, mao te onont yak námpon. Mao te onan nápar yakaeria pwar mo námp, am te apae riteanápe, ono kápae kar por mao warákárnámp ninikaok tére nanko námpon.”^c ³⁰Kápae kare koumteouráp arop Jisas takrá sénámp kar waria man mériapono.

Arop kare kar karan mér nap te amwar kar yakáp mwanap kar

³¹Aeria maok, Jisaso námwan mérap Juda fákáreran sérrá, “Yumo ono sénámp kar má sámpea fákaepa paokopria te, yumo te onomp arop fi kare yakáp mwanapono. ³²Tá yumo am kare kar kar mér napo te, am

^z 8:20 Jo 7:30   ^a 8:21-22 Jo 7:34-35   ^b 8:28 Jo 3:14; 5:19   ^c 8:29 Jo 16:32

kare kar karao yumwan fwapokwapeanánko, yumo fwap amwar kar yakáp mwanaponon.”

³³Tá nopok am fárákapao sérrá, “Yino te Abrahamomp fekamp arop fino. Yino ankwap ankárankamp ke fek arop ankwapamp kwaporok tére konámp arop yakáp moimpon. Aenámp te amo apaeritea yinan ‘Amwar kar yakáp kip’rá sér rape?’”

³⁴Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono yumwan kare kar sér rae: Arop ponankor kwatae ninik fek yakáp nap te, táte am kwatae ninikamp tére konap aropono.^d ³⁵Kwaporok tére konap arop fárákap te nap mek yaká yak mo i konámpon. Am arop námokuráp tárápao maok, mént ankár am nap mek yaká yak konámpono. ³⁶Ae konámpara, Tárápao yumwan fwapokwapia amwar kar pwtatenánko te, yumo amwar kar yakáp mwanapon.^e

³⁷Yumo Abrahamomp fekamp arop fi yakáp nap te, ono wae mér nampon. Aenampan maok, onomp kar yiráp ninik mek yak mo námpon. Aenámpara, yumo onan sámp-wouroump mwaria napon. ³⁸Ono farákápnamp ankank te, onomp Naropwaro yénkép námpan farákápnamp. Aeno yumo te yiráp naropwaro séri námpaok napono.”^f

‘Yiráp naropwar te Satan’rá sénámp kar

³⁹Am fárákapao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yinomp naropwar te Abrahamono.” Aerapo maok, Jisaso nopok am fárákapao sérrá, “Táte kare yumo Abrahamomp toutounápao nap kwamp te, Abrahamo i konámp ninik niamp taknámp mwanapon. ⁴⁰Kápa kare por ono farákápnamp kare kar te, ono manénkir Kwaro námpan sámpea ni konampan, yumo oukoumwan onan sámp-wouroump mwaria napon. Abraham te take pourouráp ninik moimpon. ⁴¹Yumo te yiráp naropwaromp ninikan saráp sámp napon.”

Am fárákapao man sérrá, “Yinomp éntupwar te mwaeak yarákia yinan sámp mono. Yinomp naropwar ankárank te Kwarono.”

⁴²Aerapo maok, Jisaso am fárákapao sérrá, “Táte kare, Kwaro yiráp naropwaranánko te, yumo onan warákár mwanapon. Am te apae riteanápe, ono te Kwarént yakea nampao ék nampon. Ono te onokump ninik fek ék mono. Kwaro onan sámp-kérép nánko, ono ék nampon.^g

⁴³Ae te apaeriteaka yumo te ono sénámp kar wa mo kare napara napon? Am fi te ará: Yumo onomp karan wa mwanap pourou mono. ⁴⁴Yiráp naropwar te Satanara, yiráp naropwaromp ninikaok paokop mwaria kárakáre napon. Wokwaek kar te mao arop tirá wour i konámp aropono. Mao te kare kar ninikaok mo i konámpono. Man te kare kar ninik yak mono, yankar sérar i konámp ninikao saráp yak námpon. Am yankar

^d 8:34 Ro 6:16; 2 Pi 2:19   ^e 8:36 Ga 5:1   ^f 8:38 Jo 8:44   ^g 8:42 Jo 16:28

sérar te mao námokurápara, mao támao yankar sérar i konámpono. Am te apae riteanápe, mao te yankar sérar i konámp arop, tá mao támao yankar sérar i konap ninikamp naropwarono.^h 45 Aenáno yumo te maompara, ono te kare kar karan farákáp konampan maok, yumo onomp kar wawia mér mo napon? 46 Yumo nke napo, ono kwatae niniki tenanko te, yumo ankár onomp kwatae ninik am érik sérenke. Aeno táte ono kare kar kar farákáp nanko, yumo apaerá karenoria mér mo napon?ⁱ 47 Kwaromp tárápu te ankár Kwaromp karan saráp wawi konapon. Aeno yumo te Kwaromp tárápu mo napara, yumo Kwaromp kar wa te monoria napon.”

‘Námo wokwaek kar yakampono’rá sénámp kar

48 Aeránko maok, Juda fákáreráo maomp kar pwarokwaprá man arakrá sér, “Yino amwan ‘Samaria mekamp arop ankárank kwatae-arop woukoupeyak námp’rá sérínámp te waeman kare karonu.”^j 49 Aerapo maok, Jisaso nopok kar pwarokwaprá sérrá, “Onomp pourouk te kwatae-arop noumpoukoupeyak mono. Ono te onomp Naropwaromp eran sakap nampán maok, yumo onomp e apárok sámp-anámp napon. 50 Ono te onokump eran sakap mon, nánkár kot wawi konámp Aropao onan yurukupia onomp e sakap naenámp. 51 Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop ankwap onomp karwaok námp te, mao te sumpwi mo kareno!”^k

52 Aeránko maok, Juda fákáreráo man sérrá, “Yino oukoumwan te amwan wae mér námpon, waráp pourouk te kwatae-arop woukoupeyak námpon! Abraham te wae sumpwi, tá profet fákáreao kor wae sumpwi tenapan maok, amo sérrá, ‘Arop ankárankamp onomp karwaok yárák námp te, mao te sumpwi mono’rá sénap te, mokopianono? 53 Ae te amo nomp ounáp Abrahamén kwe-pwar namp rape? Mao wae sumpwi, tá profet fákáreao kor wae faokor tenapon. Waráp ninik te amo te wanono?”

54 Jisaso nopok sérrá, “Ono onokump eran sakap nanko te, onomp e te kánanke kwataeno. Aeno yumo yiráp Kwarrá sér i konap, mao námoku onomp e sakap námpon. 55 Aenámpán maok, yumo te man mér mo napon. Ono maok man mér nampon. Aeno ono sérrá, ‘Ono man mér mo nampono’rá sénanko te, ono kor yumo napnámp kwekár i konamp aropono. Aeno ono wae man méria nampán, ono maomp karwaok akwap nampon.’^l

56 Yiráp ounáp Abraham mao te ono ék nanamp ke nke naeria warákár karimpon. Takia wae nkeaka yonkwae kárámpámpon.” 57 Aeránko maok, Juda fákáreráo man sérrá, “Amo te oukoumwan 50 yopwar yak moi

^h 8:44 Stt 3:4; 1 Jo 3:8   ⁱ 8:46 1 Pi 2:22   ^j 8:48 Jo 7:20   ^k 8:51 Jo 5:24

^l 8:55 Jo 7:28-29

napao, amo yakrá ‘Námo wae Abraham nke namp’rá sér rapie?’⁵⁸ Aerá sénapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Abraham te oukoumwan yak mo fek onomékir Ono Taki Yakampon.”^m

⁵⁹Aeránko maok, am fákárerao yumwi sámprá paokoprá Jisasén yankop mwariakapo maok, Jisaso sánánkar e-poup lotu nap tokwae meknámp akwap.ⁿ

Yi aompi yaknámp aropamp kar

9 ¹Jisas akwapria nke nánko, arop ankárank éntupwaro sámpámp ke feknámpia yi aompi yak námp yak. ²Aenko maok, Jisaso éréképá yárák i konámp arop fákárerao man turunkrá, “Tisa, wa mokop kwatae ninikianánko, éntupwaro am yi aompi yaknámp táráp sámp námpon? Am arop námoku kwatae niniki námp ni, tá éntupwar naropwaro kwatae ninik nep nie?”^o

³Mak rapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Am aropao námoku kwatae ninik námp fek mo, maomp éntupwar naropwaro kor kwatae niniki nep fekamp mono. Am ankank maomp pourouk koropámp te Kwaro máamá aropamp pourou fwapokwapiánánko, maomp kárákáre érik korop nánko, koumteouráp arop fárákap nke mwanapria námpon.^p ⁴Oukoumwan te wakor wae yak námp fek ara, onan sámp-kérépánko ékamp Kwaromp tére mwanámpon. Kumur nánko te, arop tére mo mwarea naponu. ⁵Ono oukoumwan má apár mek yak namp ke fek te, ono máamá apár mekamp aropamp wae yak nampono.”^q

⁶Mao makrá sériaka pwarará maok, táte kwar mek atopia arákaria maok, am kwar yokwapea am aropamp yi mek pap. ⁷Aeria maok, mao man sérrá, “Amo akwapeaka ént aokore Siloam mek waráp yimetáp yárárae.” (Am ént aokore ‘Siloam’rá sénap te, am te arakono: ‘Sámp-kérépánko akwap’rá sér i konapono.) Aenánko maok, am yi aompi yaknámp arop akwapea yimetáp yárária, yi wae fwap nkeria arákarrá koropámpon.

⁸Aenko maomp némpoukamp arop, tá man wokwaek ‘Mani sápenk’ ria sérrá tank nánko nkeap aropao kor, am fárákapao sérrá, “Ae te nko arop te tankrá aropan ‘Mani sápenk’ ri konámp arop támaoi kane.” ⁹Aerapo maok, ankwap fárákapao sérrá, “Mono. Arop ankwapao mao niamp námpon.” Aerapo maok, am aropao námoku sérrá, “Máte ono támaono.”

¹⁰Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, “Ae te mokopia waráp yi fwap námpon?” ¹¹Aerapo mao am fárákapan sérrá, “‘Jisas’ ri konap aropao kwar ént mek ouroukoupea onomp yi mek forokwapea maok,

^m 8:58 Jo 1:1   ⁿ 8:59 Wkp 24:16; Jo 10:31-33   ^o 9:2 Kis 20:5   ^p 9:3 Jo 11:4
^q 9:5 Jo 8:23

onan sérrá, ‘Amo akwapea ént Siloam aokore mek yi yárárae.’ Aeránko maok, ono akwapea am mek yi yárária nanko, wae fwap nánko, ono nke nampon.”¹² Aeránko maok, am fárákapao man turunkrá, “Ae te am arop te maok yak námpon?” Aerapo maok, mao sérrá, “Ono mér mono.”

Farisi fákáreráo am arop yi fwapinámp fi oupourounknáp kar

¹³ Arop fárákapao am yi aompi yakámp arop warámpea Farisi fákáreaonapok tukup. ¹⁴ Am te Sabat yae fek Jisaso am kwar ouroukoupea maomp yi firékarea pap tenánko niapon. ¹⁵ Farisi fákáreaonapok warámpea tukupapo maok, am fárákapao man warko turunkrá, “Waráp yi te warko mokopia fwapi námpon?” Aerapo maok, mao am fárákan sérrá, “Mao kwar ouroukoupea onomp yi mek forokwapeanánko, ono yi ént mek yárária maok, fwap nke nampon.”

¹⁶ Aeránko maok, Farisi ankwap fákáreráo sérrá, “Yino te wae mér, am arop te Sabat loak mo námpara, Kwaro man sámp-kérép moimpon.” Aerapo maok, Farisi ankwap fárákapao sérrá, “Ae te kwatae ninikráp arop te mokopiaka nkwakwe make kárákáre takrá yoro naenámpon?” Aerá séria maok, anánk fi pirékarapono.”

¹⁷ Aeria maok, Farisi fákáreráo warko am yi aompi yakámp aropan turunkrá, “Waráp yi fwapi papnámp arop te amo mokoepé aroponorá ninik rap?” Aerapo maok, am aropao sérrá, “Mao te profet ankwapono.”¹⁸ Tá kare, wokwaek am arop te yi aompi yakámpan maok, oukoumwan te wae yi fwap firikir námpon. Aenámpan maok, Juda taokeyakáp konap arop, am kar te karenorá mér te monoria nap kwamp maok, am yi fwap nkenámpan aropamp éntupwar naropwarén koropenkria wumwi. ¹⁹ Maomp éntupwar naropwar korop nepo, man arakrá turunk, “Má arop te yiráp táráp nie? Yumo sérrá, ‘Éntupwaro sámpámp fek yi aompi yakámpono’rá sénáp nie? Takanánko te mokopiaka warko fwap nke námpon?”

²⁰ Aerapo maok, éntupwar naropwaro sérrá, “Yino te wae mér nempono, am te yinomp tárápono. Wokwaek éntupwaro sámpámp feknámpania yi aompi yaká yak námpan te, yino wae mér nempon. ²¹ Aeno oukoumwan te maomp yi mokopia fwapianámp mér mono. Tá wa maomp yi firékarea pap námpan am táman kor yino mér mono. Wae téképanámpana, námoku fwap sénaeria námpono. Man turunkenke.”

²²⁻²³ Am te wokwaek kar, Juda taokeyakáp konap arop fákáreráo sérrá, “Arop ankárankao ‘Jisas te Kraisono’rá sénánko te man te, lotu nap mek korop kwaponoria yérépe mwanámpon.” Aerá sér i konapantá, éntupwar naropwar am táman apápria maok, ‘Wae téképanámpana, yumoku man turunkenk’rá sénepo.’^s ²⁴ Aerepo maok, warko am yi aompi yakámp arop táman am fárákapao man koropaerá wumwia sérrá, “Waráp yi fwap

r 9:16 Jo 3:2; 9:31-33 s 9:22 Jo 7:13

nánko te, Kwaro nke námp fek man saráp kare kar warákárrá ‘Aesio’rá sérampo. Yino wae mérono, am arop te kwatae ninikráp aropono.”

²⁵Aerapo maok, mao kar pwarokwaprá arakrá sér, “Mao te kwatae ninikráp arop ni fwap nie? Ono kor mér mono. Aeno ono mérnamp ankank te, wokwaek onomp yi aompi yakámpan, oukoumwan onomp yi wae fwap kwapwe kare nánko nke nampon.”

²⁶Aeránko maok, am fárákapao man sérrá, “Mao te amwan apae námpon? Waráp yi te mokopia firékarea pap námpon?”

²⁷Aerapo maok, mao am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono waeman yumwan sénamp maok, yumo am kar wa te monoria napon. Apaeritea yumo kápae kare por turunk rap? Ae te yumo kor maomp wokwaek paokop mwaria nape?”

²⁸Aeránko maok, am Farisi fákáre man wouroumpriaka sérrá, “Amoku maok am arop kwataeramp wakmwaek yáraknap aropono. Yino te Mosesomp wakmwaek paokop i konámpono. ²⁹Yino te Kwaro Mosesén sérinámp karan saráp mérámpono. Aeno yino te am arop te maoknámp koropreanrá mér mono.”^t

³⁰Aerapo maok, am aropao am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Am onomp yi fwapi papnámp aropan yumo sérrá, ‘Yino mér mo námp te maoknámp koropean’rá sénapo, ono korokop tokwae nampono.

³¹Nomo te wae mér, Kwar te kwatae ninikráp aropamp kar te wa mo i konámpono. Aeno arop ankárank Kwarén loturiaka Kwaromp ninikaok akwapnámp aropan maok, Kwaro maomp karan wawi konámpono.”^u

³²Wokwaek karia koropea oukoumwan námp te, arop ankárank éntupwaro sámpámp fek yi aompiyakámp arop maomp yi fwapi papámp kar te yak mono. ³³Aeno Kwaro am arop sámp-kérép moi yakánko te, mao te am takeniamp tére mono.”^v

³⁴Aeránko maok, am fárákapao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Waráp éntupwaro amwan sámpnámp ke feknámpia koropea amo oukoumwan nap te kwatae ninikráp aropono. Amo yinan yénkrá farákáp nae rape?” Am fárákapao makrá séria maok, man lotu nap mekamp yérépea ek sámp-kérép.

**‘Jisasén mér monap aropamp ninik te yi
aompiyak námp niamp’rá sénámp kar**

³⁵Jisaso am aropan arop fárákapao yérépea sámp-kérépnep kar wawia maok, mao akwapea oupouroukia nke. Jisaso man nkea maok, man arakrá sér, “Amo te Aropamp Tárápan mér nap ni mo nie?” ³⁶Aeránko maok, am aropao maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Arop Tokwae, am Aropamp Táráp te wanono? Amo onan sénapo te, ono fwap man mér

^t 9:29 Jo 8:14   ^u 9:31 Sng 34:15; 66:18   ^v 9:33 Jo 9:16

nanampon.”³⁷ Aeránko maok Jisaso man sérrá, “Amo am arop te wae nke naponono. Am arop te oukoumwan má amwan kar sénámpono.”³⁸ Aeránko maok, am aropao man sérrá, “Tokwae Kar e! Ono wae mér nampon.” Makrá séria maok, Jisasén kwaráp torokomprá man lotuimpon.

³⁹ Aenko maok, Jisaso sérrá, “Ono ék namp te apárokamp arop fárákapaonap ninikan yurukup naeria ék nampon. Aenampara, arop fárákap yi aompi yakáp nap te fwap nke mwanaponono. Tá arop fárákap náráp yi te fwap nke námprá ninik nap te, yi aompi yakáp mwarea naponono.”^w ⁴⁰ Aeránko maok, Farisi ankwap fákáre wonae fik am fek yakápia maok, am kar wawia man sérrá, “Ae te yinan kor yinomp yi te aompi yaknámprá sénae rape?”^x ⁴¹ Aerapo maok, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo yumokuráp yi aompi yaknámprá mér nap te, arop yumwan mokopia kot mwanapanáp, fwaponono. Aeno yumo sérrá, ‘Yinomp yi te fwap yae-párák yakáp námpono’rá sénap te, yumo te oukoumwan kwatae ninik fek yakáp naponono.”

Sipsipamp yáran wounáprá sénámp kar

10 ¹ Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop sipsipamp yár ménki porok yoump moria, yár ankwap feknámprá oupukarrá piknámprá arop te, am te oukun arop, tá ankwapamp ankank sámp naerianámprá aropono. ² Aeno arop ménki porok yoump námprá te, táte sipsip taokeyak konámprá arop námoku támaono. ³ Aenko maok, ménki kikip konámprá aropao, am arop mankanoria ménki kik-pwaránko maok, am arop mankria námokuráp sipsipamp e ankákárankrá nánáránko, maomp kar wawia ouroumpea man napo éréképea ek akwap konámprá. ⁴ Mao náráp sipsip ponankor éréképea ek akwapea maok, mekia akwap nánko, maomp sipsip ponankor maomp kar wuri wawia maomp wakmwaek éntér kákeaka tukup konapon.”^y ⁵ Am sipsip fákáre te arop ankwapamp wakmwaek te tukup mo, pirikimpá tukup i konapon. Am te apaerianápe, mao wa nap te, ankwap aropamp kar námprá naponono.” ⁶ Jisaso am fárákapan mómá wounáp kar farákáp námpan maok, am fárákapaono kar fi fwapi mé mé moiapon.

Jisas te ‘Sipsip kwapwe kare taokeyak konámprá arop’rá sénámp kar

⁷ Aeria maok, Jisaso warko sérrá, “Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Ono támao ono sipsip akwap korop naenámprá ménkinono. ⁸ Sipsip taokeyak konap arop ponankor manénkir yakápap te, am arop fárákap te oukunrá, ankank ti konap aropono. Ae konapara, sipsip te am fárákapamp kar wa moiapon. ⁹ Ono támao ono ménkino. Arop ankáránko ononampok koropeaka am yár mek yoump námprá te, Kwaro man warko

^w 9:39 Jo 8:15-16   ^x 9:40 Mt 15:14   ^y 10:4 Jo 10:27

warámp naenámpon. Aeanánko mao te mek youmpea warko ek akwapria fir oupourounkrá fánaenámpono.^z

¹⁰Oukun arop te ankwap ankankan níkia korop mono. Sipsip oukunria, yénképrá kákria sámpá yampourou naeria korop konámpon. Aeno ono te am fárákap fwap yiki yak sámpea napo, yiki yak am fárákapan top koupouri yak naenámpria korop nampono. ¹¹Ono támao ono sipsip kwapwe kare taokeyak konamp aropono. Sipsip kwapwe kare taokeyak konámp arop te mao námoku am sipsip fárákap yaewour naeria náráp pourou sámp konámpono.^a ¹²Aeno maniantá saráp térerá yarak i konámp arop te sipsip taokeyak konámp arop kare mo, tá sipsipamp naropwar mo ara, nke nánko, yao pwae mekamp as korop nánko te, am sipsip párakoprá farákapá akwap konámpono. Aenánko, yao pwae mekamp asao ankwapmwaek yourounkwe nánko, ankwapmwaek pirikimp konapono. ¹³Am taknámp arop te sipsipantá ninik mono, maniantá saráp tére námpono. ¹⁴⁻¹⁵Ono támao sipsip kwapwe kare taokeyak konamp aropono. Onomp Naropwaro onan wae mér, ono kor onomp Naropwarén wae mérnamp taknámp, onomp sipsipao kor onan wae mér, ono kor onomp sipsip wae mér nampono. Aenampara, onomp sipsipan yaewourria, fwap sumpwi nanampon.^b ¹⁶Onomp sipsip ankwap fákáreao kor yakáp napon. Am fákáre te má yár mekamp mo ara, ankwap fek yakáp napon. Ono am fákárean kor éréképá koropea nanko, am fárákapao kor onomp kar wa mwanapon. Aeria maok, ankárankamp fi sipsip mwar yakáp napo maok, ankárankamp sipsip taokeyak konámp arop yak naenámpon.^c ¹⁷Ono am sipsipantá onomp pourou sámpea, sumpwia warko fárámp nanampara, onomp Naropwar onan warákár kare námpono.^d ¹⁸Arop ankárankao onan kwaporok sámp-wouroump mono, onokump ninik fek onoku fwap sumpwi nanampon. Ono fwap onomp pourou sámpea sumpwi nanampon. Tá ono fwap warko yiki yak sámpea fárámp nanamp pwi nampono. Onomp Naropwaro onan “Tak nanapono’rá séri námpono.”^e

¹⁹Aeránko, Juda fákáreráo am kar wawia maok, warko anánk fi pirpwar. ²⁰Takia maok, kápae kare aropao sérrá, “Mao te kwatae-arop noumpoukoupea épépérép námpono. Yumo apaerá man woupwi pátea maomp kar wa rape?” ²¹Aerapo maok, táte nopok ankwap fárákapao sérrá, “Má kar máte arop kwatae-arop noumpoukoupá yaknámp aropamp kar mono. Ae te kwatae-arop woukoupá yak námp te, fwap arop yi aompí yak nánko, firékarea pap naenámp nie?”

Juda fákáre Jisasén ‘Mono’ ria yoporiap kar

²²Jerusalem mek, komontnámp ke fek lotu nap tokwae ménki kikpwarariap yae ninikria warákárrá lotu i konap yae koropámp. ²³Am

^z 10:9 Jo 14:16   ^a 10:11 Sng 23:1; Jo 15:13   ^b 10:14-15 Jo 10:27; 1 Jo 3:16

^c 10:16 Jo 11:52   ^d 10:17 Fl 2:8-9   ^e 10:18 Jo 19:11

ke fek maok, Jisaso lotu nap tokwae mek Solomonomp naepik mwaek yárákrá akwap. ²⁴Aenánko maok, Juda fákáreráo mankea man kuk-sirarrá, am fárákapao man sérrá, “Amo Kraisao nap kwamp te, mae ke fek amo te wa karenorá érik sénanapon? Yinomp ninik épérép námp tane!”

²⁵Aerapo, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Ono waeman yumwan séri nampan yumo mér mo napon. Onomp Naropwaromp kárákáre fekamp ponankor tére tére namp te, am tére támao, ono te wa karenorá yumwan yénkép námpon.^f ²⁶Aeno yumo te onomp sipsip fi mo napara, yumo onan mér mo napon. ²⁷Onomp sipsip fákáre te ono wae mér nanko, am fárákap onomp kar wuri wawia, onomp wakmwaek korop konapon. ²⁸Aenapo maok, ono am fárákapan yiki yaká yakáp mwanap nénk nanko, mao te moyakáp mo karenó. Tá arop ankwap te onomp yaekamp pouroukoup mono.^g ²⁹Onomp Naropwaro am fárákapan onan sáp námp te, námoku ankáránkamp támao tokwae karia ankank ponankoran kor poukeyak námpara, arop ankwap te maomp yaekamp pouroukoup mono. ³⁰Onomp Naropwar te, yino ankáránkamp támaono.”

³¹Aeránko maok, Juda fákáre am kar wawia yumwi sámprá warko man yankop mwariakapo maok, ³²Jisaso am fárákapan sérrá, “Ono yumwan manénkir onomp Naropwaromp kápae kare tére kwapwe wae yénkép namp te, yumo apae téreran ninik nap kwamp onan yumwian yankop mwaria nape?”

³³Aeránko maok, Juda fákáreráo man kar pwarokwaprá sérrá, “Yino te tére kwapweran ninikria amwan yumwi fek yankop mono. Amo arop kareao maok, Kwarén wouroump sérria ‘Ono te Kwar’rá sénap fekeano.”

³⁴Makrá sérápo maok, Jisaso am kar pwarokwaprá am fárákapan sérrá, “Yumokuráp lo karan kumwia nap te Kwaromp kar araki yak námpon: ‘Ono sérrá, “Yumo te kwar fákárenono.”’^h ³⁵Kwaro am arop fárákapan kar farákápria, ‘Am fárákap te “Kwar”rá sérimpon.’ Nomo te wae mér, Kwaromp Buk fekamp kar te ankár taki yak konámpono. ³⁶Aeno onomp Naropwaro onan nánapia sámp-kérép nánko, ono má apár mek ék nampara, ono sérrá, ‘Ono te Kwaromp Tárápono’rá sénanko, yumo onan apaerá ‘Kwarén wouroump nap’rá sénapon?’ⁱ

³⁷Aeno táte ono onomp Naropwaromp tére mo nanko, yumo onomp kar karenorá mér mo mwanapono. ³⁸Aeno ono te maomp tére nampon. Táte yumo onan, amo te karenorá mo nap kwamp te, yumo ono tére namp máman mér kipo. Aeria maok, onomp Naropwaro onont yak nánko, ono onomp Naropwarént yak namp fwapi ninikia mér mwanapon.”^j

^f 10:25 Jo 5:36; 10:38   ^g 10:27-28 Jo 3:16; 6:39; 10:3   ^h 10:34 Sng 82:6

ⁱ 10:36 Jo 5:17-20   ^j 10:38 Jo 14:10-11

³⁹Am fárakapao warko man fákap mwariakapo maok, mao am ankwap mwaeknámp warákarrá akwapámpon.

⁴⁰Jisaso warko arákarrá akwapea ént Jordan tápampá akwap. Akwapea manénkir Jono arop ént mek énérrá kákámp fek yak. ⁴¹Aenko maok, kápae kare koumteouráp arop maonámpok koropea maok, sérarrá, “Kareno. Jon te nkwakwe make ankank kárákáre yoro moimpan maok, mámá aropao naenámp karan mao farákápámp kar te ponankor kare karonó.” ⁴²Aeria maok, am fek táman kápae kare arop man méria, karenoriapono.

Lasarus sumpwimp kar

11 ¹Arop ankárank touwe sámpámp, mao te Betani mekamp Lasarus. Am Betani te Maria ntia Marta aenenkamp némpono.^k

²Am yupu Maria te Tokwae Karamp puk wel kwarákárria maok, mao námokuráp me pwae fek pukamp wel féki torokorimpon. Am touwe sámpnámp arop Lasarus te am aenenkamp ménkinono.^l ³Aenko maok, antáp yaworao Jisasnámpok kar sámp-kérépria arakrá sér, “Tokwae Kar e, amo man nouroupria warákár konap arop te touweane.”^m ⁴Jisaso am wawia maok, sérrá, “Am touwe te arop sumpwi naenámp touwe mono. Am te koumteouráp arop Kwaromp kárákáre nkea man warákarrá man e tokwae sánk mwanapono. Tá am fek táman Kwaromp Tárápao kor e tokwae sámp naenámp.”ⁿ

⁵Jisas te Marta, maomp nánae Maria, tá ménkináp Lasarus am anánkwapoan te warákár konámpon. ⁶Am Lasarus touwenámp kar koropánko maok, wawitea am yaknámp némpouk anánki yak. ⁷Aea maok, wakmwaek námoku éréképá yarak i konámp arop fákáreran sérrá, “Nomo warko Judia mek tukup mwaro.”

⁸Aeránko maok, am éréképá yarak i konámp arop fákárerao man sérrá, “Tisa, oukoumwan kar amwan Juda fákárerao yumwi fek arokoepa sumpwi pap mwaria wae nap te, amo warko am fek akwap nae rapie?”^o

⁹Jisaso maomp kar pwarokwaprá wounáp kar sérrá, “Ae te ankárankamp yae fek yámar éntér-sámpramp ke akwap mo i konámp nie? Aeno arop yámar wae kare fek yarak námp te, sikiríp mo i konámpono. Am te apae riteanápe mao te waeman apárok yokorámp wae nke námpono. ¹⁰Aeno arop kumuruk yarak námp te, mao nke naenámp wae yokor mo námpara, sikiríp konámpon.”

¹¹Makrá séria maok, wakmwaek am fárakapan sérrá, “Nomp nouroup Lasarus amp námpono. Aenámpan maok, ono akwapea kéménkia fárámpá pap nanampono.”^p ¹²Aeránko maok, am éréképea yarakámp

^k 11:1 Lu 10:38-39   ^l 11:2 Jo 12:3   ^m 11:3 Jo 11:36   ⁿ 11:4 Jo 9:3   ^o 11:8 Jo 10:31
^p 11:11 Mt 9:24

arop fákáre támao am kar wawia maok, sérrá, “Tokwae Kar e! Mao amp nánko, maomp touwe warko fwap naenámpono.”¹³ Jisaso sérámp kar te Lasarus sumpwimpan séránko maok, am fárákap te Lasarus párák amp námpan sénámpwe ninikiapono.

¹⁴Aeapo maok, warko Jisaso érik sérrá, “Lasarus te wae sumpwi námpono. ¹⁵Aenámpan maok, ono am ke fek méntér yak moi namp táman yumwan ninikria warákár nampono. Aenampara, yumo am fek táman Kwarén mér mwanapono. Oukoumwan nomo maonámpok tukup mwaro.”

¹⁶Jisas takrá séria pwar nánko, Tomas maomp ankwap e Tam Feae, mao Jisasén paokop i konap ankwap fákáreran sérrá, “Tak mwaro. Nomo ponankor tukupea mént sumpwi mwaro!”^q

**Warko fárámp naenámp ntia yiki yak te Jisas
‘Námo támaono’rá sénámp kar**

¹⁷Jisas ntia mao éréképá yarak i konámp arop fárákap tukupea némp Betani wonae fikria maok, mao wa nánko, Lasarus te wae péri me mek yiawori yak námpono. ¹⁸Betani te Jerusalem mek wonae fik kar 3 kilomita fek yak námpon. ¹⁹Aenámpara, Juda mekamp kápae kare koumteouráp arop Marta ntiaka Maria aenenkamp ménkináp sumpwi námpantá, am aenenkan yonkwae porokwe sánk mwaria koropea méntér yakáp.

²⁰Aenapo maok, Maria nap mek tankánko maok, ²¹Marta ‘Jisas koropán’rá sénap kar wawia akwapea mwaeao kikipia maok, Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, amo mapek yakaporia te, onomp ménki te sumpwi mono.”^r ²²Aerá séria maok arakrá sér, “Ono wae mér nampon, amo Kwarén ‘Ankank sápaé’ ria sénapo te, amwan fwap sánk naenámpon.”

²³Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Waráp ménki te fwap warko fárámprá yiki yak naenámpon.” ²⁴Tá Marta man sérrá, “Ono wae mér nampon, nánkár pwarnámp yae fek, sumpwinap arop ponankor warko ferámp nap fek fárámp naenámpono.”^s ²⁵Aeránko Jisaso man sérrá, “Warko fárámp konap te onoku támao, tá yiki yak te onoku támaono. Arop onan mér námp sumpwi námpao kor, mao oukoumwan yiki yak naerámpon. ²⁶Tá arop ponankor yiki yakápria onan mér nap fárákap te sumpwi napao kor, fwap yiki yakáp mwanapon. Amo te mámá wae mér rape mo nie?”

²⁷Aeránko maok, tá Marta Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, yeno! Ono wae mér nampon, amo te Kwaromp Táraþono. Amo te am arop Kwaro apárok sámp-kérép nánko, náráp koumteouráp arop warko érékép nanap rimp támaono.”^t

^q 11:16 Jo 20:25   ^r 11:21 Jo 11:32   ^s 11:24 Jo 6:40   ^t 11:27 Jo 6:68-69

Jisaso Lasaruséntá yonkwae touweria émimp kar

²⁸Marta aerá séria pwarará, youmpea nánae Marianámpok akwapea warámpá youmpea aop mwaek yakria maok, sánánkar sérrá, “Tisa koropea yakria amwan koropaenáne.” ²⁹Mak ránko maok, Maria am kar wawia koupour fárámprá Jisasén akwapá nke. ³⁰(Jisas te oukoumwan némpouk akwap mo, máte akwapea Marta man kikipimp fek yak.) ³¹Juda fákáreráo Marian koukarrá yonkwae touwera nap mek am mek yakáp napao nkeapo, Maria am feknámp fárámprá ek oukur akwapánko maok, am fárákapao ninikrá, máte akwapea péri me fek ém naeria akwapri kanria éntér kákia énénti tukup.

³²Maria akwapea Jisaso yak námp fekría maok, man nkea maomp puk wonae fik kwaráp torokompria man sérrá, “Tokwae Kar e! Amo mapek yakaporia te, onomp ménki sumpwi mono.”

³³Maria ém nángo maok, tá mént koropap Juda fákáreráo kor éménk. Aenapo maok, Jisas man nkeria maok, mao kuri yonkwae touwea waeria maok, ém naenámp niamp. ³⁴Aeria maok turunkrá, “Yumo man te maok pap napon?” Aeránko maok, am fárákapao kor man sérrá, “Tokwae Kar, amo koropea nkeae!”

³⁵Aerapo maok, Jisaso kor ém.^u ³⁶Aenángo, Juda fákáreráo nkea sérrá, “Yumo nkenke! Mao te am aropan nouroup kar i konámp kwamp námpon.” ³⁷Aenángo maok, arop ankwap fárákapao sérrá, “Má arop te arop yi aompi yak námpan kor firékarea pap konámp te, mómá aropan kor apaeritea yaewour mo nángo, sumpwi námpon?”^v

Jisaso Lasarusén fárámpea papámp kar

³⁸Jisaso warko yonkwae touwea waeria maok, akwapea am papnap péri me táp fek. Am papnap me te manénkir péri me yokoropeaká maok, péri ankwap kárakére sámpea top kor fek nánkáráp tenapono. ³⁹Ae tenapo maok, Jisaso sérrá, “Yumo am péri kárakére támá far-farrá tukupenke!” Aeránko maok, am sumpwinámp aropamp antápnáp Marta man sérrá, “Tokwae Kar e! Mao am mek tank námp te wae yiautori yak námpara, wae mákäre kwatae korop naeria námpono.” ⁴⁰Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ono wae manénkir amwan sériampon, ‘Amo méria te, Kwaromp kárakére fwap nke nanapon!’ ”^w

⁴¹Aeránko maok, am fárákapao péri kárakére keakapapo maok, Jisaso narek tokoreyákrá sérrá, “Ayao, amo ono sénamp kar wawi napantá amwan ‘Aesio’rá sér rae. ⁴²Ono te wae mér nampon, amo ono sénamp kar ankár wa saráp yak konapon. Aeno ono ninik nampon

^u 11:35 Lu 19:41   ^v 11:37 Jo 9:6-7   ^w 11:40 Jo 11:4

te, māmá yakápnap kounteouráp arop amo onan sámp-kérép napo ék namp mér mwanapria, māmá kar sér rae.”^x

⁴³Makrá séria pwarará maok, tékén kar wumwia sérrá, “Lasarus, amo ek oukur-koropae!” ⁴⁴Makránko maok, am sumpwinámp arop fárámpeaka érik mankánko maok, maomp pu, yae, tá yimetápok waempyam fek woukoup tenap yak nánko, Jisaso am fárákapan sérrá, “Yumo am waempyam aokor-aokoria pwarapo akwapano.”

‘Jisasén sámp-wouroump mwanámp’ ria kar papap kar

⁴⁵Kápa kare Juda fákáre koropea Mariant koukarrá yonkwae touwenap arop fárákapan Jisaso am ankank taknámp nkeaka man mériapono.^y ⁴⁶Aenapan maok, ankwap fárákapan te tukupea Farisi fákáreaonapokria am Jisasoinámp ankank táman farákáp.

⁴⁷Aenapo maok, pris tokwae fákáre ntia Farisi fákáre Kaunsil fákáreran koropenkria wumwi. Wae koropea koupoukour napo maok, am fárákapan sérrá, “Am arop te kápa kare nkwakwe make ankank yoro námp te, mokop mwanámpon? ⁴⁸Táte nomo man kwaporok takanoria pwate nánko te, arop ponankor man mér mwarea napon. Tá Rom mekamp arop fákáre koropea nomp lotu nap tokwae souroumpouriaka nomp arop fárákapan kor méntérantáno.”

⁴⁹Aerapo maok, arop ankárank Kaiafas mao te pris taokeyak konámp arop am yopwar fek yakria maok, mao am fárákapan sérrá, “Yiráp ninik te épépérép kare nape. ⁵⁰Yumo te ankárankamp ankank yumwan fwap yaewour naenámp te mér mo napon. Arop ankárankao ponankor kounteouráp aropantá sirarrá sumpwi naenámp te kwapwe kareno. Takria nomp arop fi ponankor surumpwiantáno.”

⁵¹Kaiafas te námokuráp ninik mekamp karan sér mono. Mao te am yopwar fek pris éréképá yak konámp aropara, Jisas Juda fian yaewourrá sumpwi naenámp profet kar fek sénámpon. ⁵²Mao sumpwi námp te Juda firan saráp yaewour mono, am sumpwi námp te Kwaromp tárápu ponankor apár-apár yakáp nap koupoukareaka ankárankamp fi yakáp mwanapria námpon.^z

⁵³Aeria maok, am yae feknámpia man sámp-wouroump mwanap mwae oupouroukrá kar sérarrá tukup. ⁵⁴Aeapo maok, Jisaso warko Juda fákáre ou mek érik akwap mono. Am fek pwarará námoku éréképá yarak i konámp arop fákáre éréképea arop yak mo apár wonae fikamp taun ankárank Efraim mek énéni tukupea am fek yakápiapon.^a

⁵⁵Juda firamp Pasova Fári konap Yae wae fae nánko maok, kápa kare némpouk mwaekamp arop Jerusalem mek Kwaro nke námp fek námokuráp ninik fwapokwap mwaria tukup.^b ⁵⁶Aeria maok, Jisas te

^x 11:42 Jo 12:30   ^y 11:45 Jo 4:48   ^z 11:52 Jo 10:16,17-21; 1 Jo 2:2   ^a 11:54 Jo 7:1

^b 11:55 Kis 12:14-20

maok yakánrá oupourounk. Am fárákap lotu nap tokwae mek yinkea yakáprá námoku kok sérarrá maok, “Yumo te mokoprá ninik rap? Mao te koropea Pasova Yae Tokwae te nkea ni moi kane?” ⁵⁷Aerapo maok, pris tokwae fákáre ntiaka Farisi fákárerao koumteouráp aropan sérrá, ‘Arop ankárankao Jisas te maok yakánrá mér námp kwamp te, yinan sénapo, man fákap mwanámp’rá séri naponono.

Maria Jisasomp puk sanda kwarákarimp kar

12 ¹Pasova Fári konap Yae oukoumwan tokwampok yae tankánko maok, am ke fek Jisaso apár me mekamp kéménkia papámp arop Lasarusomp némp Betani mek akwap.^c ²Aenko maok, am némpouk am fek Jisasén ‘Aesio’rá sér mwaria, maompor fir nánap. Marta fir yorokwae nánko maok, Lasarus Jisasént fár mwanap aropént tank. ³Aeapo maok, Maria sanda mani tokwae fekamp, hap kilo botol sankoropea maok, Jisasomp puk forokwapea pwarará maok, námokuráp me pwae fek féki torokorrá yakánko maok, am nap mek sanda nánákáre kwapwe top-pwarámpá yak. ⁴Aenko mént paokopiap arop ankárank Judas Iskariot am arop te nánkár wakmwae Jisasén arop outiri naenamp mao sérrá, ⁵“Am sanda te nomo aropan sánkria am fekamp 300 yae fek térea sámp konámp niamp 300 mani silva sámpeaka, ankank monap aropan nénk mwar mpup!”^d ⁶Mao te ankank monámp aropan ninikrá sér mono, mao maniráp yam taokeyakria mani oukun i konámp aropao námpon.

⁷Aeránko maok Jisaso sérrá, “Am yupu te numwar takano. Mao am taki námp te, niki-samp yakrá akwapea, ono sumpwi nanko, onan apár me mek papnap yae fek naenámp.^e ⁸Ankank moráp arop fárákap te yumont yakápi yakáp mwanapon. Aeno ono te yumont yaká yak nanamp mono.”

Pris tokwae fákárerao Lasarusén sámp-wouroump mwaria sérariap kar

⁹Kápae kare Juda fákárerao wa napo, Jisas Betani mek yakánko maok, am arop fárákap te maonámpok korop. Am fárákap te Jisasén saráp koropea nke mono. Manénkir Jisaso Lasarusén apár me mekamp kéménkia papámpan mér napara, Lasarusén kor nke mwaria korop napon.^f ¹⁰⁻¹¹Aeriaka, kápae kare Juda fákáre pris tokwae fákáreran pwarará tukuprá Lasarusén nkeaka Jisasén mérapantá maok, pris tokwae fákárerao sérrá, ‘Lasarusén kor mént sámp-wouroump mwar’ ria kar papapono.

Jisas Jerusalem mek king niampia akwapámp kar

Matyu 21:1-11; Mak 11:1-11; Luk 19:28-40

¹²Jisaso Lasarusént fária pwaránko, ankwap yae fek kápae kare koumteouráp arop Pasova Yae nke mwaria Jerusalem mek koropea

^c 12:1 Jo 11:1,34   ^d 12:4-5 Jo 18:2-3   ^e 12:7 Jo 19:40   ^f 12:9 Jo 11:43-44

koupoukour yakáp. Aeria am fárákapao wawapo maok, ‘Jisas Jerusalem mek korop naean’rá sér. ¹³ Am wawia maok, oupuk pwae niamp yao pwae fékéria tukupea, mwaeaok Jisasén kikipia tékén arakrá sér,

“Nomo Kwarén warákár mwaro!

Kwaro Tokwae Karamp e fek koropnám aróp má e tokwae sánkano!

Mao te Israel firamp King yak naenámpono.”^g

¹⁴ Jisaso donki soup ankárank sámpea am fek tank. Aenángo, am te Kwaromp Buk fek yaknám kar niampón. Am te arakrá sénámpono:

¹⁵ “Taun Saion mekamp kouramp aróp, yumo te apápi kwapono!

Yiráp king oukouramp má korop nám nkenke.

Mao te donki soup fek tankrá korop námpono.”^h

¹⁶ Manénkir am ke fek te mao éréképa yarak i konám aróp fárákap te am kar fi te mér moiapono. Aeno nánkár wakmwae Jisas warko arákarrá pokria wae tokwae sám nám fek maok, am Kwaromp Buk fek yaknám kar ninikria, aróp fárákapao Jisaséniapan kor ninikia, ‘Am te Jisas táman sénámpon’rá mériapon.

¹⁷ Wokwae kápae kare kouramp aróp Jisasént yakápria nkeapo, Jisaso Lasarusén apár me mekamp fárámpea papámpon. Oukouramp am kouramp aróp te am Jisasoimp táman aróp ankwap fárákapan kar farákáp napon. ¹⁸ Aenapo, kápae kare kouramp aróp Jisaso manénkir am ankank yoroimp kar táman wawia maok, am fárákap maonámpok tukupea mwaeaok kikip. ¹⁹ Tá Farisi fákárrero kor námoku támao am nkea námoku kok sérarrá, “Nkenke! Nomo mwaria nánap nám te tak mwanám pourou moiane! Ponankor kouramp aróp te man éntér kákia tukup napon.”

Grik ankwap fárákap Jisasén nke mwarianap kar

²⁰ Kouramp aróp fákárrero tukupea Jerusalem mek Pasova yae fek Kwarén lotu mwariakapo maok, táte Grik ankwap fákárrero kor mént tukup. ²¹ Am Grik fákáre te Galili mekamp taun Betsaida mekamp aróp Filiponámpok koropea maok, man arakrá sér, “Arop Tokwae, yino te Jisasén nke mwarianeano.” ²² Aerapo maok, Filipino kor akwapea Andrun séria warámpea énékér akwapea Jisasén sérepo maok, ²³ tá Jisaso am aróp yaworamp kar mao sumpwi naempan wounáp kar sérrá, “Oukouramp má ke fek te Aropamp Táráp e tokwae sám naenámp ke te wae korop námpon.”ⁱ ²⁴ Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Wit ki apárok piká tankrá yipi takére mo nám te, am ankárank támao saráp yak konámpon. Aeno apárok piká tankea yipi takérea téri pokea maok,

^g 12:13 Sng 118:25-26   ^h 12:14-15 Sek 9:9   ⁱ 12:23 Jo 17:1

ki kápae kare tank konámpon.”²⁵ Am wounáp kar séria pwarará maok, kar kare sérrá, “Aeno arop námokuráp pourouan yiki yak naenámpan ninikrá yarak námp te, maomp yiki yak moyak naerámpon. Aeno arop námokuráp pourouan wampwe pwarará, onan ninik námp te, mao fwap ankár yiki yaká yak naenámpon.”^j ²⁶ Aeno arop ankáránk onomp tére naenámpan kwamp te, ankár ononampaok kuno. Takria maok, mae némpouk ono yak namp te onomp tére aropao kor onont am fek yak naenámpon. Aeria maok, arop onomp tére nánko te, onomp Naropwar te man e tokwae sánk naenámpon.”^k

Jisaso námoku sumpwi naenámpan sénámp kar

²⁷ Jisas warko ankwap kar arakrá sér, “Oukoumwan te ono yonkwae touweria ninik tokwae nampono. Aenampara apaerá sénanampon? Ae te ono onomp Naropwarén sérrá, ‘Oukoumwan má ankank korop námp má sámp-sirae’rá sénanampan nie? Ono takrá sér mono. Am ankank te ankár onomp pourouk korop naenámpania ék namp támaono.”^l ²⁸ Ayao, waráp e tokwae kwapwe yénkép napo, arop fárakapao nke mwanapono.” Jisaso makrá séránko maok, táte yámar meknámpan kar ankáránk arakrá sér, “Ono te wae onomp e tokwae kwapwe kare yénkép nampara, warko oukoumwan kor tak nanampono.”²⁹ Aeránko am koumteouráp arop fárakap wonae fik am fek yakáp napao, am kar wawia arakrá sérrá, “Wi! Oukurér párákapáne!” Tá ankwap fákáreráo sérrá, “Mono, enselo mént kar sénámpono.”

³⁰ Aerapo maok, Jisaso sérrá, “Am kar yumo wa nap te onan yaewour mono. Yumwan yaewour naenámpan námpon. ³¹ Oukoumwan Kwaro má apár mekamp koumteouráp arop younkoupría, táte má apár mekamp arop poukeyak konámpan arop kwatae yérépea kérép naenámpan.”^m ³² Oukoumwan te ono má apár mek yak nampan maok, nánkár te onan ka-sampokea napo, am ke fek táman ponankor koumteouráp arop ononampok érékép-korop nanampono.”ⁿ ³³ (Jisaso am takrá sérímp te námoku sumpwi naenámpan mwaekamp ninik fek sérímp.)

³⁴ Aeránko maok, am koumteouráp arop fákáreráo maomp kar pwarokwaprá man sérrá, “Yino wa nánko Kwaromp loao sérrá, ‘Krais te ankár yaká yak naenámpano’rá sénámpan. Amo mokopia ‘Aropamp Táráp narek sampok mwanap’rá sér rape? Am ‘Aropamp Táráp’ te wanono?”^o

³⁵ Aerapo maok, Jisaso am fárakapan wounáp kar sérrá, “Wae te fae tákare ke fek yumont yak námpan. Oukoumwan wae yumont yak námpan fek yiráp paokop te ankár wae fek paokop kip. Yumwan kirikip koropea

j 12:25 Lu 9:24   k 12:26 Mt 28:20; Jo 14:3   l 12:27 Mt 26:38   m 12:31 Jo 16:11
n 12:32 Jo 3:14-15   o 12:34 Dan 7:13-14

oupouroup naeane. Arop kirikip mek yárákria te, mao te maok akwap rae rá mэр mo i konámpon.^p ³⁶Wae te oukouwman yumont yak námpara, yumo ankár wae táman méria maok, yumo waeramp arop fákáre yakáp mwanapon.”^q

Juda kápae kare Jisasén mэр moiap kar

Jisaso makrá séritea maok, am fárákapan pwarará youmpea mek yak. ³⁷Am fárákapan Jisaso nkwakwe make kárákáre yoro nánko nke napao maok, man te mэр mo napon. ³⁸Aenapo maok, profet Aisaiamp kar méntér pwi námpon. Aisaiáo sérrá,

“Tokwae Kar e!

Wa mokop yinomp kar wawia mэр námpon?

Wa mokop Tokwae Karao

náráp kárákáre yénképnámp tére

oukouwman má térenámp niámp nke námpon?”^r

³⁹Am fárákapan Jisasén mэр mwanap pourou mono. Am tak mwarap fi táman Aisaia ankwap kar kumwi námpon:

⁴⁰“Kwaro am fárákapanp yi nke mwanap pourou moi papria ninikan kor épérépi pap.

Takria am fárákapan ankank nkeria, kar fi méria, ononampok arákarrá korop napo,

ono am fárákapan fwapokwapi papantáno.”^s

⁴¹Aisaia am takrá sénámp te, apae riteanápe, Jisasomp kárákáre tokwaeran nkea pwatea am Jisas táman sérimpon.^t

⁴²Karenono, kápae kare Juda taokeyakáp konap aropao kor man mérapo maok, Farisi fákáreráo námwan, lotu nap mek korop kwaponoria taokorantá apáp nap kwamp, maomp mérap érik sér moiapon.”^u ⁴³Am fárákapan te Kwaro námwan warákár naenámpria te mono, arop fárákapano námwan warákáranápon kar i konapon.

Jisaso farákápnámp kar támao aropamp ninik yurukup naenámp kar

⁴⁴Jisaso tékén sérrá, “Arop onan mэр námp te onan saráp mэр mono, onomp Naropwaro onan sámp-kérép nánko ék nampan kor mént mэр námpon. ⁴⁵Arop onan nke námp te, onomp Naropwaro onan sámp-kérépánko ék namp man kor nke námpon.”^v ⁴⁶Ono má apár mek ék namp te ará: Arop fárákapan onan mэр nap te kirikip mek yakáp mono.”^w

⁴⁷Aeno arop ankárankao onomp kar wawiaka onomp karwaok yárák mo námp te, man te ono arop yurukuprá kot i konámp aropnámp taknámp mono. Ono ék namp te má apár mek yakrá koumteouráp aropan

^p 12:35 Jo 8:12   ^q 12:36 Ef 5:8   ^r 12:38 Ais 53:1   ^s 12:40 Ais 6:10; Ap 28:26-27

^t 12:41 Ais 6:1   ^u 12:42 Jo 9:22   ^v 12:45 Jo 14:9   ^w 12:46 Jo 1:9; 8:12

yurukuprá kot naeriaka ék mono. Ono ék namp te am arop fákáreran warko érékép naeria ék nampon.^x 48 Aeno arop onan younkwek sirarrá onomp kar sámp mo námp te, man yurukuprá kot naenámp arop te yak námpon. Ono farákápnamp kar támao námkár pwarnámp yae fek mao am fárákapan yurukuprá kot naenámp.^y 49 Ono te onokump ninik fek má kar farákáp mono. Onomp Naropwaro onan sámp-kérépánko ono ékamp, mao námoku kápae kare kar onan farákápaerianámp sáприя, am farákáp nanamp ninikan kor sáp námpon. 50 Ono te wae mér nampon, onomp Naropwaromp kar te yiki yaká yakáp mwanap nénk konámpon. Aenámpara, kápae kare kar ono farákáp namp te onomp Naropwaro 'Arakae'rá sénámpaok i konampon."^z

**Jisaso námoku éréképá yáarak i konámp arop
fákáreramp pu yárárimp kar**

13 ¹ Pasova Yae kumur korop naerianánko, am ke fek táman Jisaso wae mér, má apár pwarará Naropwaronámpok pok naenámp ke korop. Aenánko maok, náráp koumteouráp arop fákáreran má apár mek yakáp napan yonkwae touwemp te ankár yonkwae touwe tokwaerá akwapea, sumpwimp ke fekimpon.^a

² Kumuran Jisaso ntia mao éréképá yáarak i konámp arop fárákap fépérrá tankáp. Aenapan maok, Saimon Iskariotomp táráp Judasén te wae Satano Jisasén arop outiri naenámp ninik wokwaek sánk tenámpono. ³ Jisaso te wae mér, Naropwaro ankank ponankor maomp yaek sánkámp, tá námwan sámp-kérépánko ékiakámpan warko arákarrá Kwaronámpok pok naenámpan kor wae mér.^b ⁴ Ae námp kwamp maok, Jisaso am fir taki tank nángo, fárámpea waempyam éri wor paprá tawel sámprá kámpea pwarará maok, ⁵ ént dis mek kwarákár. Takia maok, wae am feknámp námoku éréképá yáarak i konámp arop fárákapamp pu yáraría^c pwarará maok, táte am kámpnámp tawel fek am fárákapan féki torokor.

⁶ Takria Saimon Pitamp wonae fik koropánko maok, Pita man sérrá, "Tokwae Kar e! Amo te onomp pu yárár nae rape?" ⁷ Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Ono térenamp ankank te oukoumwan te amo mér mono, tá námkár wakmwaek maok, amo mér nanapon."

⁸ Aeránko maok, Pita man sérrá, "Amo onomp pu te yárár mo karonono!" Aerá séránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, "Ono amwan éntup moia nanko te, amo warko onont yak nanap pourou mono."

⁹ Aeránko maok, Saimon Pita man sérrá, "Tokwae Kar e, ae te takanángo te, onomp pu mwar yárári kwapon. Ankár yae kor, me kor méntér yárárae!"

---

^x 12:47 Jo 3:17   ^y 12:48 Hi 4:12   ^z 12:50 Jo 8:28   ^a 13:1 Jo 15:13   ^b 13:2-3 Jo 13:27; 16:28   ^c 13:5 Pu yárári i konámp tére te tére aropao saráp i konámpono.

¹⁰Mak ránko maok, Jisaso man wounáprá sérrá, “Arop wae éntupianámp te warko koupour kar éntup mo i konámpon. Puan saráp yárár napo kor, waeman ponankor yiki kukurámpon. Yumo te waeman yiki kor yakáp napan maok, ono yumwan ‘Ponankor’rá sér mono.”

¹¹(Jisas te am arop námwan yopor aropamp yaek pap naenámp te wae mér. Ae námp kwamp maok, mao sérrá, “Yumo ponankor yiki kukur mono.”)

¹²Jisaso am fárákapamp pu yárária pwatea warko náráp waempyam sámpea yirimp tea warko tank. Aeria maok, am fárákapan turunkrá, “Ono yumwan má térenámp fi te yumo wae mér nap nie? ¹³Yumo onan ‘Tisa’, tá ‘Tokwae Kar’rá sénámp te, tá kare yae-párák kare sénápon. ¹⁴Ono Tokwae Kar, tá Tisa wuriman, tére arop arákarea yiráp pu yárár nampara, yumo kor yiráp ankwapnáp ankwap fárákapamp puan kor takrá yárár kipo.^d ¹⁵Ono má má nínik yumwan yénkép námp te, yumo kor ono yumwan yénkép nampnámp maknámp tére kip.^e ¹⁶Ono yumwan kare kar sénámpon: Tére konámp arop te maomp arop tokwae kámákár akwap mono. Tá sámp-kérép nánko korop námp te, am sámp-kérépnámp aropan kámákarrá nareki yak mono. ¹⁷Oukoumwan te yumo ono amnámp nínik fi kor wae mér napara, yumo ampaokria te, yumo fwap warákár mwanápon.^f

¹⁸Ono te yumwan ponankor sér mono. Ono onomponoria nánkárápnámp arop fárákapan yumwan te wae mér nampan maok, Kwaromp Buk fek kar arakrá yak námp waeman kare korop naenámp mér nampon. Am kar te arakrá sér, ‘Arop onont pan fánámpao onan younkwe sinaeria námpon.’ ¹⁹Am ankank te oukoumwan korop mo nánko, ono yumwan manénkir sér rae: Nánkár wakmwaek am ankank koroepanángo, yumo fwap Ono Taki Yak námp mér mwanápono.^g ²⁰Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Ono tére arop sámp-kérép nanko, man warámpea yaewour námp te, tá onan táman warámpea yaewour námpon. Tá arop onan warámp námp te, mao onan sámp-kérépánko ékám Kwarén kor warámp námpono.”

Judasó Jisasén yopor aropamp yaek pap naerianámp kar

Matyu 26:20-25; Mak 14:17-21; Luk 22:21-23

²¹Jisas takrá séria pwarará, yonkwae touwea waeria maok, érik farákarrá arakrá sér, “Ono yumwan waeman kare kar sér rae: Yumo ou mekámpankwap ankáránk onan yopor aropamp yaek pap naerámpon.” ²²Makrá séránko maok, mao éréképá yarak i konámp arop fárákap námoku kor am kar épérép nap kwamp maok, nonopok énoukouprá, máte wan sérianria mér mono. ²³Mént paokop i konap arop ankáránkámpan Jisaso man warákár kar i konámp arop te

^d 13:14 Lu 22:27   ^e 13:15 Fl 2:5; 1 Pi 2:21   ^f 13:17 Je 1:25   ^g 13:19 Jo 14:29

Jisasomp éntér mwaek wonae fik kar tank.^h 24 Aenánko maok, Saimon Pita, man wan sérianrá turunkaeria me fi wink. 25 Aeránko maok, mao wonae fik kar éntér kor fek youmprá woukoupria maok, Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, amo te wan sér rap?” 26 Aeránko maok, Jisaso sérrá, “Nánkár nomo énénti fánámp arop ankáránkampan ono pan sámpea sup mek anámpea sánk nampao maok, am arop táman sénampon.” Mak ritea maok, pan sámpea sup mek anámpea Saimon Iskariotomp táráp Judasén sánk.

27 Judaso am pan sámpea pwar nánko maok, Satano maomp ninik mek yoump. Aenko maok, Jisaso man arakrá sér, “Ankank amo tak naenap te koupour takae.” 28 Aeránko maok, arop ponankor énénti tankáp nap Jisaso Judasén sénámp kar fi te ankwap ankáránkampao mér mono. 29 Ankwap fárákapao ninikrá, Judas te mani kériramp yam poukwap konámpara, Jisas man te ‘Am mani fek lotu mwanap yae fekamp ankank akwapá tiae’rá sérámpwe ninik. Tá ankwap fárákapao ‘Ankank monap aropan nénkae’rá sérámpwe nikiapon.ⁱ 30 Aeapo maok, Judas am pan fákáre sámpea pwarará koupour kar apárok oukur akwapánko maok, wae kirikipeyak.

**Jisaso mao éréképá yáarak i konámp arop
fákáreran lo wourékam nénkámp kar**

31 Judas wae apárok akwap tenánko maok, Jisaso sérrá, “Oukoumwan te Aropamp Táráp wae e tokwae sámp námpon. Tá Kwaro Aropamp Tárápaonámp fek e tokwae sámp námpon. 32 Kwaro mao tére námp fek e tokwae sámpria te Aropamp Tárápan kor Kwaro námoku e tokwae sánk nánko, am ankank te koupour kar naenámpon.^j 33 Onomp tárápu kwae! Kánanke kwarok ke fek saráp ono yumont yak nanampon. Aeno nánkár te yumo onan oupouroung mwanapon. Ono manénkir Juda taokeyakáp konap fákáreran makrá sériampan oukoumwan yumwan kor take pourouráp kar táman sér rae: Yumo te ono akwap nanamp némpouk te tukup mo karenok.^k 34 Ono te yumwan oukoumwan lo wourékam nénk nampon. Am te arak: Yumo ankákárank nonopok nounouroupria warákár kipo. Ono yumwan nounouroupria warákár kari namp te, yumo kor taknámp ankár nonopok nounouroupria warákár kar tak kipo.^l 35 Yumo yiráp ankwapyaenáp fárákapént nonopok nounourouprá warákár kare napo maok, arop ponankoran yumo onomp firáp yakáp nap yénkép napo, mér mwanapon.”^m

**Jisaso ‘Pita te “Námwan mér mono”rá sénaean’rá sénámp kar
Matyu 26:31-35; Mak 14:27-31; Luk 22:31-34**

36 Saimon Pita man sérrá, “Tokwae Kar, amo te maok akwap nanapon?” Aeránko maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono akwap

^h 13:23 Jo 21:7,20   ⁱ 13:29 Sng 41:9; Jo 12:6   ^j 13:32 Jo 17:5   ^k 13:33 Jo 7:33-34

^l 13:34 Jo 15:12; Ef 5:2   ^m 13:35 Jo 17:23; 1 Jo 3:14

naerianamp némpouk te amo oukoumwan onan éntér papá akwap nanap pourou mono. Aeno nánkár wakmwaek maok amo onan éntér papá korop nanapon.”

³⁷Aeránko maok, Pita man turunkrá, “Tokwae Kar, apaeritea ono oukoumwan waráp wakmwaek akwap mo nanampon? Ono fwap amwan yaewourrá onomp pourou sámp nanamp tene!”

³⁸Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Waráp ninik te, amo fwap onan yaewourrá waráp pourou sámp nanap nie? Ono amwan waeman kare kar sér rae: Kakaruk oukoumwan aráp mo nánko, amo onan te ‘Mér mo namp’rá yinink por sénae rapono.”

Jisas te ‘Arop Naropwaronámpok pok mwanap mwaek kup’rá sénámp kar

14 ¹Jisas warko am fárákapan sérrá, “Yumo te kokorokoriaka yonkwae touwe tokwae kwapon. Yumo Kwarén méria ankár onan kor mént mér kip.” ²Onomp Naropwaromp nap aok-aokore te kápae kare ara, ono pokea yiráp por nap aokore nánaprá párapok nanampon. Aeno am nap aokore yak mo nánko te, ono yumwan takrá sér mono. ³Ono pokeaka yiráp por népe nánapia pwar namp kwamp te, warko ékia yumwan éréképá pokeaka ono yak namp fek énéni yakáp mwanámpon.^o ⁴Yumo te ono pok naenamp némpouk poknám mwaek te yumo wae mér napon.” ⁵Aeránko maok, Tomaso man sérrá, “Tokwae Kar e, amo te maok akwap nae rape? Yino am te mér mo námpon. Tá mwaeran kor mokopia mér mwanámpon?”

⁶Jisaso man sérrá, “Onoku támao mwaek kupono. Tá ono kare kar sér i konap fi korono. Ono te yiki yak fi korono. Arop Kwaronámpok korop naenám te ankwap mwaek te yak mono, ono mwarono.^p ⁷Yumo onan wae méri yakáp nap kwamp te, oukoumwan yumo fwap onomp Naropwarén kor mér mwanapon. Yumo man te wae nke napara, oukoumwan man mérrá tukup napon.” ⁸Filipo Jisasén arakrá sér, “Tokwae Kar e, amo yinan Naropwar yénképea napo maok, am támao wae yinomp ninik fwap farákár naenámpon.”

⁹Nopok Jisaso man sérrá, “Filip, ono yumont waeman kápae kare ke fek yak nampan maok, amo te onan oukoumwan mér mo nap nie? Arop onan nke nám te, onomp Naropwarén kuri wae nke námpon. Amo mokopiaka ‘Waráp Naropwar yinan yénképae’rá sér rape?^q ¹⁰Ae te amo onomp Naropwarént koumpeyak nanko, onomp Naropwaro onan koumpeyak nám te amo mér mo rape? Ono yumwan sénamp kar te onokump ninik fek sér mono, onomp Naropwaro onont yakria maok, náráp tére am tére konámpon.^r ¹¹Yumo te má kar man ankár mér kipo:

ⁿ 14:1 Jo 14:27   ^o 14:3 Jo 17:24   ^p 14:6 Jo 11:25; Ef 2:18   ^q 14:9 Kl 1:15

^r 14:10 Jo 12:49

Ono onomp Naropwarén koumpeyak nanko, tá onomp Naropwaro kor onan koumpeyak námpon. Táte yumo takrá mér mwanap pourou mo nánko te, yumo ankár ono kápae kare tére namp táman ninikria maok, yumo onan mér kip.^s

¹²Ono waeman yumwan kare kar sér rae: Arop onan mér námpon te, mao kor ono nkwakwe make tére konamp te, fwap takrá tére naenámpon. Mao te tére tokwaeria onomp tére kámákár akwap naenámpon. Am te apae ritea námpanápe ono te onomp Naropwaronámpok pokea yak nanampon. ¹³Kápae kare ankank yumo onan mér nap fek turunk nap te, ono fwap yumwan nénk nanampon. Aenanko maok, Tárápao tak námpon fek Naropwaro e tokwae sámp naenámpon.^t ¹⁴Ponankor apae ankank yumo onomp e fek turunk nap te, ono fwap ampaok nanampon.”

Jisaso ‘Yiki Kor Spirit sámp-kérép nanamp’rá sénamp kar

¹⁵Jisas warko arakrá sér, “Yumo onan nouroup kareria te, yumo ankár ono sénamp kar ponankor ampaok mwanapon.” ¹⁶Aenapo, ono onomp Naropwarén turunk nanko, yumont Fearámpá Yakria Kárákáre Sánk naenámpon Ankwap sámp-kérép naenámpon. Aenánko maok, mao te ankár yumont yaká yak naenámpon.^v ¹⁷Am Fearámpá Yak naenámpon te kare kar sér i konámpon Spiritono. Apárokamp koumteouráp arop te man sámp mwanap pourou mono. Am te apae riteanápe man nke mo, man mér mono. Aeno yumo maok man mér napara, yumont yakria, yiráp ninik mek yaká yak naenámpon.”^w

¹⁸Ono te yumwan kwaporok taki yakápenkria párapok tenanko, yumo kweri tárápu niampia yaká mono. ¹⁹Ono te fwap warko yumonapok korop nanampon. Kánanke kwarok ke fek, apárokamp koumteouráp arop te onan warko nke mono. Aeno yumo maok onan nke mwanapon. Ono yiki yak napara, yumo kor taknámpon yiki yaká mwanapon. ²⁰Am yae fek táman maok, ono onomp Naropwarént koumpeyak nanko, yumo kor onont koumpeyakánapo, ono yumont koumpeyak namp mér mwanapon.^x ²¹Arop onomp kar sámpea ampaok kar námpon te, am arop onan nouroup kare námpon yénkép námpon. Tá arop onan nouroup kare námpon te, onomp Naropwaro nouroup kare nánko, tá ono kor man nouroup kareria onoku kare man érik yénkép nanampon.”^y

²²Jisaso makrá séránko maok, Judas Iskariot te mono, Judas ankwapao, Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, apaeritea amo yinan saráp amoku kare yénképria mómá apárokamp koumteouráp aropan yénkép mo nanapon?” ²³Aeránko maok, Jisaso nopok man arakrá sér, “Arop onan nourouprá warákár kare námpon te, mao te ono sénamp karwaok

^s 14:11 Jo 10:38   ^t 14:13 Mt 7:7; Jo 16:23-24; 15:7   ^u 14:15 1 Jo 5:3   ^v 14:16 Jo 14:26; 15:26   ^w 14:17 Jo 16:13   ^x 14:20 Jo 17:21   ^y 14:21 Jo 15:10

kar yárok naenámpono. Aenángo onomp Naropwaro kor am aropan nouroupria warákárria maok, yino énéngér koropeaka mént yaká yak nenempon.^z 24 Arop onan nouroup kar mo námp te, mao te fwapia onomp karwaok mo i konámpon. Mámá yumwan yénkrá farákápnamp kar máte onokump kar mono. Onomp Naropwaro onan sámp-kérépánko ono ékamp maomp karonó.

25 Ono oukoumwan yumont yaknamp ke fek, ono yumwan am kar farákápnamp. 26 Aeno ‘Yumont Fearámpá Yakria yumwan Kárakáre Sánk naenámp’rá sénamp te Yiki Kor Spiritono. Onomp e fek onomp Naropwaro man sámp-kérép nánko, ék naenámpón. Mao te yumwan kápae kare ankank yénk naenámpón. Tá mao yumwan ninik sánk nánko, ono yumwan wokwaek farákápnamp kar ponankor warko nik mwanapon.^a

27 Ono yumwan pwar naeramp kwamp, yonkwae porokwe nénk tenanko, am yiráp ninik mek yak naenámpón. Tá ono yumwan yonkwae porokwe nénk naeramp te, apárokamp aropao nénk konap niamp mono. Aenampara, yumo te kokorokoriaka apáp tirinkia yonkwae sékéria wae kwapon.^b 28 Yumo te ono yumwan farákápnamp kar máma wae wa napon: Ono yumwan pwarará akwap nae rae. Tá ono warko yumonapok arákarrá korop nanampon. Yumo onan warákár nap kwamp te, ono onomp Naropwaronámpok akwap nampan kor warákár mwanapon. Am te apaeritea námpanápe, onomp Naropwar te narek kar onan kámákár yak námpón.^c 29 Mámá kar yumwan farákápnamp te, am ankank oukoumwan korop mo nánko, ono manénkir farákápnamp. Aenampara, nánkár am ankank korop nánko, nkea maok, yumo mér mwanaponó.

30 Ono te yumwan kápae kare kar sénanamp pourou mono. Am te apae riteanápe, apárokamp arop poukeyak konámp arop wae koropáne. Mao te onan kwe-pwar naenámp kárakáre te yak mono.^d 31 Aeno ono ninik namp te apárokamp arop fárakap te fwapia mér kipo: Ono onomp Naropwarén te warákár tokwaeria maok, kápae kare ankank tére namp te mao onan séri nampaok namponó.

Yumo fápárámpenke! Wae tukup mwaró.”

Jisas te ‘Yao wain aopwe niampono’rá sénámp kar

15 1 Jisaso wounáp kar arakrá sér, “Ono te yao wain aopwe karenono. Onomp Naropwar te yao wain yopwar naropwarono. 2 Onomp yowe kor ponankor tank mo nánko te, onomp Naropwaro karrá tokopea épér i konámpon. Tá yowe kor ponankor ki tank konámpan

^z 14:23 Yé 3:20   ^a 14:26 Jo 15:26; 16:7   ^b 14:27 Jo 16:33; Fl 4:7   ^c 14:28 Lu 24:31-32

^d 14:30 Jo 12:31

maok, onomp Naropwaro ki kápae kare tank naenámpria yowe fae tákáre fek fékerrá, yowe kor fwapokwap i konámpono. ³Ono sénamp karao yumwan wae fwapokwapianánko yiki kukur yakáp napon. ⁴Yumo te ankár onont koumpeyakáp napo, ono yumont koumpeyak nanampon. Yao wain yowe fek pukupá yak mo námp te ki tank naenám pourou mo i konámpon. Tá taknámp yumo kor onont koumpeyakáp moia te, yumo kor yao niamp ki tank mono.

⁵Onoku támao ono wain aopwe kor nanko, yumo te wain yowe kor niamp. Arop ankwap onont koumpeyak nánko, ono kor mént koumpeyak nanko te, mao te kápae kare ki tank naenámpon. Aeno yumo onan pwararea te, yumoku mwar tére mwanap te pwi mono.^e ⁶Arop ankwap onont koumpeyak mo nánko, man far-pwar mwanap te, yao yowerao yákáre nánko, koupoukarea yaomwi mek épéria yank i konap niamp taknámp mwanapon.

⁷Aeno yumo onont koumpeyakáp napo te, onomp kar yiráp ninik mek yak nánko, yumo fwap apae ankank turunk napo, am ankank fwap korop naenámpon.^f ⁸Aeno yumo kápae kare yao ki niamp énki nap te, arop nke nap fek yumo te onomp fákáre yakáp nap yéknép nánko, am fek táman onomp Naropwaromp e sakap napo, e tokwae sámp naenámpon.^g ⁹Onomp Naropwaro onan nouroup tokwae konámp te, ono kor takeniamp ninik fek yumwan nouroup tokwae nampono. Yumo kor ankár am ono nouroup i konamp ninik mek saráp yakáp kipo. ¹⁰Táte yumo onomp lo karwaok kar paokop nap te, yumo waeman ono yumwan nouroup i konamp ninik mek am mek yakáp nap te, ono kor onomp Naropwaromp karwaok karria ono maomp nouroup i konámp ninik mek yak konamp niamp napon.^h ¹¹Onomp ninik te, onomp warákár konamp yumont yakria, am warákár yiráp ninik mek top-pwarámpeyak naenámpria, ono yumwan mámá kar sénampon.ⁱ ¹²Onomp lo te araki yak námpon: Ono yumwan nouroup kare nampnámp taknámp yumo ankákárank ankár nonopok nounouroup kipo.^j ¹³Táte arop náráp nouroup fárákapan nouroup kareriaka man yaewourrá náráp pourou sámp námp te, am ninikao koumteouráp aropao ankwapan nouroup i konap ninikan kámákár akwap námpon.^k ¹⁴Táte ono yumwan sénampnámp maknámp nap te, yumo onomp nouroup yakáp napon. ¹⁵Tére konap arop te, tére taokeyak konámp aropamp ninik te mér mono. Ae konapara, ono yumwan warko ‘Tére konap arop’rá sér mono. Onomp naropwaromp kar ponankor wawi namp, am te ono wae yumwan séri namp támao yumwan onomp nourouprá yéknép námpon.

¹⁶Yumo te onan náráponoria nánkáráp mono. Ono maok yumwan onomponoria nánkárapea nanko maok, onomp firáp yakáp napon.

^e 15:5 Jo 15:16   ^f 15:7 Jo 14:13   ^g 15:8 Mt 5:16   ^h 15:10 1 Jo 2:5   ⁱ 15:11 Jo 17:13
^j 15:12 Jo 13:34   ^k 15:13 1 Jo 3:16

Aenampara, ono yumwan tére nénk tenanko, tukupea ki énkiriaka, yiráp ki énkínámp am yae-párák yaká yak nae-námpono. Aeria maok, yumo onomp Naropwarén apae ankank sámp mwaria ono warákárnamp niniként turunk nap te, mao yumwan fwap sánk naenámpon.^l ¹⁷Ono yumwan lo arakrá sánk nampon. Yumoku kok ankákárank ankár nonopok nounouroup kar kipo.”

Jisas ‘Yumwan apárokamp aropao yopor mwanap’rá sénámp kar

¹⁸Jisas warko sérrá, “Aeno apárokamp arop fárákap yumwan ampwae-sámp nap te, yumo te wae mérono, manénkir onan tak napara napon.^m

¹⁹Aeno yumo apárokamp aropamp yakáp nap niamp wuri popwar yakáp napo te, am apárokamp arop fákáre te, tá wae yinoku finoria warákár mwanapon. Aeno yumo te mámá apár mekamp arop mono. Ono yumwan wae onomponoria nánkáráp namp te, yumo mámá apár mekamp niniként tapokwap mo mwanapria ninampon. Aenampara, apárokamp koumteouráp arop yumwan ampwae-sámp napon.ⁿ ²⁰Ono yumwan farákápnamp kar má yumo fwapiaka niki-samp kip: Tére konap arop te náráp arop tokwaeran kámákár akwap mono. Arop fárákap onan nkwakwe make touwe sáp nap te, yumwan kor tak mwarea napon. Táte arop fárákap onomp karwaokia nap te, yumwan kor yiráp karwaok mwanapon.^o ²¹Aeno am fárákap te onomp Naropwar onan sámp-kérépánko ékamp man mér moitea napara, am fárákap ponankor kwataenám ninikan tak napon. Am te apaeritea napanápe, am fárákap te yumo onomp firáp yakáp nap wae méria napon.^p

²²Táte ono ékia kar farákáp mo nankoria te, am fárákap náráp kwatae ninik yak námprá mér mono. Aeno oukoumwan te am fárákapamp kwatae ninik mek wouroump mwanap mwae te yak mono. ²³Aeno arop onan ampwae-sámp námmp te, onomp Naropwarén kor ampwae-sámp námpon.^q ²⁴Táte ono am fárákap ou mek yakria tére namp, arop ankwapao wokwaek takrá tére moimpanánko te, am fárákap yino te kwatae ninik námprá mér mono. Aeno am fárákap onomp tére wae nke napara, onan ampwae-sámpria, onomp Naropwarén mént ampwae-sámp napon. ²⁵Am fárákapao am taknap ninik te am fárákapamp lo kumwi napao sénámp niamp napon. Am támao arakrá sér, ‘Arop fárákap onan kwaporok fwapnae mek ampwae-sámp napon.’^r

²⁶Aeno yumwan yaewourria kárákáre sánk naenámmp Spirit te onomp Naropwarént yak námpan, nánkár ono yumonapok sámp-kérép nanampon. Am Spirit te kare kar sér i konámpao Naropwarént yakeanámpan ék naenámpon. Mao ékia te, ono i konamp ninik érik

^l 15:16 Jo 15:5; 16:23   ^m 15:18 1 Jo 3:13   ⁿ 15:19 Jo 17:14   ^o 15:20 Jo 13:16

^p 15:21 Jo 16:2-3   ^q 15:23 Lu 10:16   ^r 15:25 Sng 69:4

farákarrá yéńkép naenámpon.^s 27 Aenáńko, yumo kor wokwaek onont yakriaka, ono tére fi yokor námp feknámpia onont yakáprá koropea oukoumwan napara, yumo kor ono te wanonorá farákáp mwanapon.”^t

16 ¹Jisas wae am fek ankwap kar arakrá sér, “Yumo onan mér nap pwar te monoria namp kwamp, ono yumwan máma kar sénampon. ²Arop farákapao, yinont lotui kwaponoria táraokwamprá yéřepe mwarea napon. Nánkár wakmwaek, ankwap ke fek te arop farákapao yumwan tirá wouria am farákapamp ninik te yino Kwaromp tére kwapwe námpan mpwe mwarea napon.” ³Am farákáp te onomp Naropwarén mér mo, tá onan kor mér mo napara, am ninik tak mwarea napon.” ⁴Aeno oukoumwan te ono yumwan sérinamp am ankank te korop naerámpon. Am te nánkár wakmwaek arop farákapao yumwan tak napo maok, ono yumwan sérarinamp kar máma warko ninik mwanapon.”

Jisaso Yiki Kor Spiritamp téreran sénámp kar

Jisaso warko ankwap kar sérrá, “Wokwaek kar onoku yumont yak nampara maok, ono yumwan má ankank korop naenámp kar sér moiampón. ⁵Aeno oukoumwan te mao onan sámp-kérépáńko ékamp Naropwarónámpok pok nae nae. Yumo te ankwap ankárankamp onan ‘Amo te maok akwap nae nap’rá turunk moi napon. ⁶Ono oukoumwan yumwan máma kar sénanko te, yumo yonkwae touwe tokwae napon. ⁷Aenapan maok, ono yumwan waeman kare kar sénampon: Yae-párák ono yumwan pwarará pok namp te, yumwan yaewour námpón. Aeno ono pok mo nanko te, yumwan kárákáre sánk naenámp Spirit te yumonapok ék naenámp pourou mono. Aeno táte ono pokea maok, ono sámp-kérép nanko yumonapok ék naenámpón.” ⁸Mao ékiaka yéńkép nánko te apárokamp arop farákáp kwatae ninik fi kor mérrá, tá yae-párák kare ninik fi kor mér, tá Kwaro arop kot naenámp fi kor mér mwanapon. ⁹Kwatae ninik fi kor yéńkép námp te, arop farákáp onan mér mo nap aranón. ¹⁰Yae-párák kare ninikrá sénámp fi te ará: Ono onomp Naropwarónámpok pok nanko, yumo te warko onan nke mono. ¹¹Kwaro arop kot naenámp fi yéńkép námp te, máma apár mek taokeyaknámp aropan te Kwaro waeman kot námpón.”^x

¹²Ono te kápae kare kar oukoumwan yumwan farákáp nanamp yak námpan maok, oukoumwan yumo sámp mwanap pourou moiane. ¹³Nánkár kare kar sér i konámp Spiritao ékia maok, yiráp ninik ékéker nánko, yumo kare kar kar mér mwanapon. Am tak námp te, mao námokuráp ninik feknámp sér mono. Mao Naropwaromp kar wawianámpan, am táman yumwan farákáp naenámpón. Mao te yumwan

^s 15:26 Jo 14:26   ^t 15:27 Ap 5:30-32   ^u 16:2 Mt 24:9; Lu 6:22   ^v 16:3 Jo 15:21

^w 16:7 Jo 14:16   ^x 16:11 Jo 12:31

wakmwaek korop naenámp ankank farákáp naenámpon.^y 14 Mao te onomp karan sámpea yumwan farákáp nánko, am taknámp ninik támao arop wanap fek onomp e tokwae ntia onomp kárakáre yénkép naenámpon. 15 Onomp Naropwaromp kápae kare ankank te onompono. Aenámpara, ono sérrá, ‘Mao te onomp karan sámpea yumwan farákáp naenámpon.’ ”

Yonkwae touwenap pwarará warákár mwanap kar

16 Jisas warko ankwap kar sérrá, “Kánanke kwarok ke fek saráp yumo onan warko nke mono, tá warko wakmwaek kánanke kwarok ke fek yumo onan nke mwanapon.” 17 Aeránko maok, mao éréképá yáراك i konámp arop ankwap fákáreráo námoku kok sérarrá, “Mámá kar te apae kar firan nomwan sériane? Mao sérrá, ‘Kánanke kwarok ke fek saráp yumo onan nke mono. Warko wakmwaek kánanke kwarok ke fek onan nke mwanapon’rá sénámpon. Tá ankwap sérrá, ‘Ono onomp Naropwaronámpok pok nanamp’rá sénámp te apae kar finono?’” 18 Aeria maok, am fárákapao sérrá, “Am ‘Kánanke kwarok ke’rá sénámp te apae ankankono? Nomo am kar fi mér mo námp tane!”

19 Am fárákapao man turunk mwaria nap te, Jisas wae méria maok, am fárákapao sérrá, “Ae te ono farákápnamp kar fi man yumo téréménk rape?” Aerá séria maok, “Ono te arakrá sénampon: Kánanke kwarok ke fek saráp yumo onan nke mono. Tá wakmwaek kánanke kwarok ke fek yumo warko onan nke mwanapon. 20 Ono waeman yumwan kare kar sérrá: Yumo te yonkwae touwe tokwaeria, éménka wae mwanapon. Aenapan maok, apárokamp koumteouráp arop te warákár mwanapon. Yumo te yonkwae touwe napan maok, warko am pwarará warákár kar mwanapon. 21 Yupu táráp sámp naerianámp ke fek te, touwe tokwae sámpria yonkwae touwe konámpon. Aenámpao maok, mao wae táráp sámpea te, am touwe sámp námp te wae ník mo pwarará, táráp wae koropá yak námp táman warákár konámpon. 22 Ae konámpnámp taknámp oukoumwan yumo yonkwae touwe sámp napon. Nánkár wakmwaek ono yumwan warko nke nanko te, yiráp ninik te warákár naenámpon. Yiráp am warákár te arop ankwapao sámp-sír mono.^z 23 Am ke fek te yumo onan ankwap ankank turunk mono. Ono yumwan waeman kare kar sénampon: Yumo onomp Naropwarén onomp e fek ‘Ankank sápaé’ ria kar toropwap napo te, mao yumwan fwap nénk naenámpon.^a 24 Yumo wokwaekia koroepa oukoumwan nap te, onomp e fek onan ankank sámp mwaria kar toropwap moiapon. Oukoumwan te yumo ankár onan kar toropwapria te, yumo fwap sámpea warákár napo, am warákár te yiráp ninik mek top-pwarámp kari yak naenámpon.”^b

^y 16:13 Jo 14:26; 1 Jo 2:27   ^z 16:22 Jo 20:20   ^a 16:23 Jo 15:7   ^b 16:24 Jo 15:11

Jisaso apárokamp kárákáreran kwe-pwarnámp kar

²⁵ Jisas warko sérrá, “Ono manénkir te yumwan te wounáp kar fek máamá kar sérariampon. Nánkár wakmwaek te ono yumwan warko wounáp kar fek sér mono. Yumwan te onomp Naropwaro i konámp ninik érik sénanampon. ²⁶ Nánkár am ke fek ono te onomp Naropwarén sénanko, yumwan yaewour naenámp te yak mono. Am te apae riteanápe, yumo ankank sámp mwaria te, fwap yumoku kor onomp Naropwarén onomp e fek turunk mwanapon. ²⁷ Onomp Naropwaro námoku yumwan warákár námp te, apae riteanápe yumo onan nouroupria warákárria, wae ono Kwarént yakea ékamp méri yakáp napo námpon.^c ²⁸ Wokwaek te, ono onomp Naropwarént yakea, ono man pwarará apárok mapek ékampon. Aeampan oukoumwan te ono máamá apár má pwarará, onomp Naropwaronámpok arákarrá pok nae rae.”

²⁹ Aeránko maok, mao éréképea yarak i konámp arop fákárerao sérrá, “Tá kare, oukoumwan te amo wounáp kar sér mono, wae érik sénapon. ³⁰ Oukoumwan te yino amwan wae mér námpon, amo te nánkár aropao amwan turunkia napo, nopok sénaeria yépék mono. Amo ankank ponankor méri yak napon. Aenapara, yino kor amo Kwarént yakea ék nap wae mérámpon.”

³¹ Aerapo maok, Jisaso am fárákapamp kar pwarokwaprá sérrá, “Oukoumwan te yumo wae mér nap nie? ³² Yumo wawenk! Oukoumwan te ankank korop naenámp ke wonae fik kar námpon. Ye! Oukoumwan te wae korop námpara, yumwan ti yérépe napo, yumo ponankor ankákáranrá yiráp némpoukmwaek turukumpria onan pwate napo, onoku nápar yak nae rampon. Aenanampan maok, onoku nápar yak mono. Onomp Naropwaro onont yak námpon.^d ³³ Ono yumwan má kar farákáp namp te, yumo onont koumpá yakápria yonkwae porokwe fek yakáp mwanapria nampon. Má apárok te yumwan nkwakwe make touwe korop naenámp yak námpan maok, yiráp ninik te fwapia kárákáre fek yakáp kip. Wawenk! Ono te máamá apár mekamp kárákáre te waeman kwe-pwar tenampon!”^e

Jisaso náráp arop fákáreran Kwarén kar toropwapimp kar

17 ¹ Jisaso mao éréképá yarak i konámp arop fárákapan kar farákápea pwarará maok, narek yámar mek tokoreyakrá arakrá sér, “Ayao, oukoumwan te wae yae faeane. Amo waráp Tárápan e tokwae érik yénkép napo, waráp Tárápao kuri amwan e érik yénkép naenampon. ² Am te apae riteanápe, amo man tak naenámp kárákáre sánk napon. Amo man koumteouráp arop ponankor taokeyakria amo man nénknap

^c 16:27 Jo 14:21,23   ^d 16:32 Mt 26:31,56; Jo 8:29   ^e 16:33 Jo 14:27; 1 Jo 5:4

arop fárakapan yiki yak nénkeanánko, yiki yaká yakáp mwanapria nánapi naponon.^f ³Tá am yiki yaká yakáp mwanap kwapwe te aráno: Am yiki yak sámnpap arop fárakap te amo ankárankampao saráp Kwar kare yak nap mér napon. Aeria maok, amo Jisas Kraisa sámnp-kérép napo, ék nám mér naponon.^g

⁴Ono te amo onan, takrá téreaeria sánpap tére te wae térea pwar nampon. Am tak namp támao apárokamp aropan waráp e tokwae ntia kárakáre yénkép námpon.^h ⁵Ayao, wokwaek kar má apár oukoumwan yak mo fek, ono amont yakamp fek te e tokwae sámnp-fákeyakampono. Onomp ninik te, oukoumwan kor waráp wonae fik yak namp fek, onan am e tokwae sápaeria nae.ⁱ

⁶Amo mámara apár mekamp arop onan sánpap te, am fárakapan amo wanonorá te wae érik yénképá pwara nampon. Am arop fárakap warápan onan sánpap te, waráp kar wae wawiaka fwap mántwaok yae-párak paokop napon. ⁷Oukoumwan te am fárakap kápae kare ankank amo onan ti-sánpap te amonapoknám korop námprá wae mér napon. ⁸Kápae kare kar amo onan sánpap te, ono wae am fárakapan farákáp nanko, sámpea karenoria mér napon. Wokwaek ono amont yakea nanko amo onan sámnp-kérépapo ono ékampan kor, wae mér napon.^j

⁹Ono am fárakapan yaewouriaka kar toropwap nampon. Ono te ponankor apárokamp arop fárakapan yaewourrá kar toropwap mono. Ono te amo onan sánpap arop fákáreran yaewourrá kar toropwap nampono. Am te apaeria námpanápe am fákáre te warápon.^k ¹⁰Onomp arop fárakap ponankor te waráp fárakaponon. Tá waráp arop fárakap ponankor te onomp fárakaponon. Tá arop fárakap am onomp fákáre táman nkeria onomp e sakap napon.

¹¹Ono te warko má apár mek yak nanamp pourou mono. Oukoumwan te ono wae amonapok aok nanamponon. Aeno mámara fárakap te apárok yakáp mwanaponon. Onomp yiki kare Ayao! Am fárakapan amokuráp kárakáre fek taokeyakampo. Aenapo maok, nomo ankárankamp yak nempnám, am fárakapao kor ankárankamp kare yakáp mwanaponon.^l ¹²Ono am fárakapént yakria, man taokeyakamp te amo onan sánpap waráp kárakáre feki nampon. Ono fwapia am fárakapan yae-párak taokeyak nanko maok, am fárakap te ankwap ankárank moyak moimpon. Moyak naenámp arop ankárank mao saráp moyak tenámpon. Am tak namp te, waráp Buk fek yaknám kar te kare korop námpon.^m ¹³Oukoumwan te ono amonapok aok naeria namp kwamp, oukoumwan ono apárok yak namp fek má kar séria nanko, onomp warákár am fárakapamp ninik mek top-pwarámpá yak naenámpon.ⁿ

^f 17:2 Jo 6:39-40   ^g 17:3 1 Jo 5:20   ^h 17:4 Jo 4:34   ⁱ 17:5 Jo 17:24   ^j 17:8 Jo 16:30

^k 17:9 Jo 6:37   ^l 17:11 Jo 17:21   ^m 17:12 Ap 1:18   ⁿ 17:13 Jo 15:11

¹⁴Waráp kar onan sáp nap te, ono wae am fárákapan farákáp nampon. Ono má apár mekamp mo nampnámp, am fárákapao kor má apár mekamp mo napara, má apár mekamp arop fárákapao am fárákapan ampwae sámp napon.^o ¹⁵Ono amwan kar toropwap namp te 'Mamá apár pwarará éréképaé'rá sér mono. Ono amwan kar toropwap namp te, amo am fárákapan taokeyak napo, arop kwatae am fárákapan sámpá yampourou mo naenámpan nampon.^p ¹⁶Am fárákap te onoku má má apár mekamp mo nampnámp taknámp, mao kuri má apár mekamp mono. ¹⁷Waráp kar te ponankor kare karara, onomp ninik te amo am fárákapan yaewour napo, am kare kar kar am fárákapamp ninik mek tére nánko, waráp fákáre yiki kukur kare yakáp mwanaponono. ¹⁸Amo wokwaek onan sámp-kérépapo, ono ékia, apárokamp kourteouráp arop ou mek yakampon. Táte taknámp ono kor amo onan sápnap arop fárákap tirá kérép nanko, tukupea apárokamp kourteouráp arop ou mek yakáp mwanapon.^q ¹⁹Tá am fárákapan yaewour naenámp te onomp pourou ponankor waráp tére nanampria amwan sánk nampara, kare kar am fárákap te waráp tére mwanapria, ankár waráp arop fárákap kare yakáp mwanapon.

²⁰Aeno ono kar toropwap namp máte am fárákapan saráp yaewour mono, arop am fárákapamp kar wawia onan mér mwanapan kor mént kar toropwap nampono. ²¹Onomp ninik te, am ponankor arop fárákap ankárankamp ninik fek onomp Ayao amo onont yak napo, ono amont yak namp niampi yakáp mwanaponono. Tá taknámp am fárákap nomont ankárankamp kare yakáp napo maok, apárokamp arop fárákap amo onan sámp-kérép napo ék namp mér mwanaponono.^r ²²Amo onan kárakáre tokwae ntia wae kwapwe sáp nap te, ono kor am fárákapan nénk tenanko, nomo ankárankamp ninik fek yak nempnámp taknámp am fárákapao kor tak mwanapon.^s ²³Ono te am fárákapént yak nanko, tá amo onont yak napo, am ninik támao am fárákap ankárankamp ninik fek yakápanáponria nampon. Aenapo maok, am apárokamp arop fárákap amo onan sámp-kérépapo, ékamp mér napo maok, táte amo am onomp fárákapan warákár nap te amo onan warákár nap niamp naenámpon.

²⁴Ayao, onomp ninik te amo onan sápap kourteouráp arop te am ono yak namp fek, mao kuri am fek onont yakáp mwanapria nampon. Tá am fárákap má má apár oukourmwan yak mo fek, amo onan warákár tokwaeria, wae kwapwe ntiaka kárakáre tokwae sápap am nkeanáponoria nampon.^t ²⁵Yae-párak kare Ayao! Apárokamp arop fárákap te amwan mér mono. Aeno ono mwar amwan mér nampon. Tá má má onomp fákáre te amo onan sámp-kérépapo ono ékamp te wae mér napon. ²⁶Ono amo te

^o 17:14 Jo 15:19   ^p 17:15 2 Te 3:3   ^q 17:18 Jo 20:21   ^r 17:21 Ga 3:28   ^s 17:22 Ap 4:32
^t 17:24 Jo 14:3

wanonorá am fárákapan wae yénkép nampon. Aenampara ono kánámpár warko yénkép nanko maok, amo onan warákár konapnámp taknámp am fárákapao arop ankwapan kor warákár mwanap ninik sámp mwanapon. Aenapo maok, ono kor fwap am fárákapént yak nae nampon.”

Judaso Jisasén yopor aropamp yaek sánkámp kar

18 ¹Jisaso am kar toropwapia pwarará maok, mao ntia éréképa yárah i konámp arop fákáre ént kánanke Kidron tépéri pokea, ankwapmwae fik tankáp i konap yao pékri fek tankáp.“ ²Am Jisasén yopor aropamp yaek sánk naerianámp arop Judas mao kuri am yopwar wae mér. Am te apae riteanápe kápae kare por Jisas náráp arop fárákap érékép ko, tukupá am mek koupoukour konapara. ³Ae konapara, Judaso Rom mekamp soldia érékép, tá pris tokwae fákáre ntiaka Farisi fákárerao tirá kérépnap plisman fákáre éréképea maok, am fek korop. Am fárákap te lam yaek ti, sarom pouppoukia maok, yorowar i konap ankank tia korop. ⁴Jisas te kápae kare ankank man korop naenámp te wae mérámp kwamp maok, youmprá wonae fikria am fárákapan turunkrá, “Yumo te wan oupourouk rape?”

⁵Aeránko maok, am fárákapao kar pwarokwaprá sérrá, “Yino te Nasaret mekamp Jisasén oupouroukrá koropreano.” Makrá sérapo maok, tá Jisaso am fárákapan sérrá, “Am te Ono Taki Yak konamp má támaono.” Judas am fárákapamp yaek Jisas sánk naerianámp te am fárákapént fokopeyak. ⁶Am fárákapao wa napo, Jisaso ‘Am te Ono Taki Yak konamp má támaono’rá sénánko maok, am fárákapao younkwe mwaeknámp éréékri tukupria maok, apárok piká pér.

⁷Tá Jisas warko am fákáreran turunkrá, “Yumo te wan oupourouk rape?” Tá am fárákapao sérrá, “Yino te Nasaret mekamp Jisasén oupouroukreano.”

⁸Jisaso nopok arakrá sér, “Ono yumwan wae séri nampon: Am te Ono Taki Yak konamp má támaono. Yumo onan oupourouk nap kwamp te, mámá arop fákáre máte tukupanápon pwar kipo.” ⁹Am takrá sénámp ninik te mao manénkir sérinámp kar aran ninikria ninámp, ‘Amo onan sápnap arop fákáre te ankwap ankáránkamp moyak mono’rá sérímp kar mént pwi námpon.’

¹⁰Saimon Pita bainat sankorop námp am yipi mekamp akaprá pris taokeyak konámp aropamp tére arop yae-párák mwaekamp woupwi kor porokwapea aop-sir. Am aropamp e te Malkusono. ¹¹Aenko maok, Jisaso Pitan sérrá, “Bainat warko yipi mek kérépae. Amo nik nap te onan Ayao sápnámp kap mátane, am mek fár moaeria nape?”^w

Am fárákapao Jisasén Anasonámpok warámpá tukupap kar

¹²Aerá séránko maok, soldia fákáre, tá man taokeyak konámp arop, tá Judamp plisman fákáre, makia maok, Jisasén sámpeaka paok fek

^u 18:1 Mt 26:36   ^v 18:9 Jo 17:12   ^w 18:11 Mt 26:39

yarokwap. ¹³Aea maok, Anas Kaiafasomp wunápnáponámpok warámpá tukup. Am yopwar fek te Kaiafaso pris taokeyak konámp arop yak. ¹⁴Kaiafas te mao manénkir Juda fákáreran sérrá, ‘Ae te arop ankárankao mao saráp sumpwiaka koumteouráp arop fárákapan yaewourano’rá sérímp arop támaono.^x

Pita ‘Jisasén mér mo nampono’rá sénámp kar
Matyu 26:69-70; Mak 14:66-68; Luk 22:54-57

¹⁵Saimon Pita ntia Jisas éréképá yáarak i konámp arop ankwap Jisasén sámpá tukup napo wakmwaek akwap. Pris taokeyak konámp arop am arop ankwapan te man wae mér námpara, mao te Jisas youmpnámp yár mek am mek yoump. ¹⁶Aenámpan maok, Pita te yár younkwek wonae fik ménki fek fokopeyak. Aenángo am mént paokop i konap arop ankárank pris taokeyak konámp arop man mér námp támao youmpea, ménki taokeyak konámp yupuran séria, Pitan yár mek warámpá mank. ¹⁷Aenángo maok, tá am ménki fek taokeyakámp yupurao Pitan turunkrá, “Amo te mént paokop i konap arop ankwap támao nie?” Aeránko maok, Pita sérrá, “Ono te méntér paokop i konap arop mono.”^y ¹⁸Aenángo maok, nkenko tére konap arop, tá plisman fákáre makia námpare nánko, yaomwi yankia pwatea am fek yae yérenkrá yakáp. Aenapo, Pita kor youmpea am fárákapént yae yérenkrá yak.

Pris taokeyak konámp aropao Jisasén kotímp kar
Matyu 26:59-66; Mak 14:55-64; Luk 22:66-71

¹⁹Pris taokeyak konámp arop Jisasén mént paokop i konap aropan mér nae yonkwaerá turunkria maok, maomp kar am arop fárákapan sérarímp kar mént turunkup. ²⁰Aenángo maok, Jisaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Ono koumteouráp arop fárákapan te érik karaok kar yénkrá farákámpampono. Kápae kare por koumteouráp aropan lotu nap mek, tá lotu nap tokwae yár mek kápae kare Juda fákáre koupoukour konap fek ono am fárákapan yénkrá farákámp namp te, kar ankwap mek wouroumprá sér moi nampon.”^z ²¹Aenamp te amo apaeria onan turunk rap? Amo ankár am kar wawi konap arop fárákapan turunkupae! Am fárákap te ono farákámpnamp kar wae méri yakáp napon.” ²²Jisas takrá séránko maok, am fek fokopeyakeanámp plisman ankwapao Jisasén yae faeran táraporeria maok sérrá, “Amo te apaerá pris taokeyak konámp arop tokwaeran takrá kar pwarokwaprá sér rape?” ²³Jisaso man nopok sérrá, “Ae te ono kwatae kar sénanko te, amo am ono kwatae kar sénamp érik sérae. Aeno táte ono kwapwe kare kar sénamp te, amo apaerá onan porokwap rap?”

---

^x 18:14 Jo 11:49-51   ^y 18:17 Jo 13:38   ^z 18:20 Mt 26:55; Jo 7:26

²⁴Takia maok, Anas Jisasén yarokwap nap taki yak nánko, make pris taokeyaknám arop Kaiafasnám pok sámp-kérép.

Pita warko ‘Ono te Jisasén te mér mono’rá sénám kar

Matyu 26:71-75; Mak 14:69-72; Luk 22:58-62

²⁵Saimon Pita yae yérenkrá yakánko maok, am fárakapao man sérrá, “Amo kor mént yáarak i konap arop támao nie?” Tá mao sérrá, “Mono. Ono te mono!”

²⁶Aenámpan maok, pris taokeyak konám aropamp tére arop te Pita woupwi kor porokwap aop-sirarinám aropamp ankárakamp fi aropara, man sérrá, “Ae te ono amwan mént yakepo yopwaraok nkeamp támao nie?”^a ²⁷Aeránko Pita warko sérrá, “Mono.” Aeránko maok, am ke fek táman kakaruk fárámp.^b

Jisasén Pailatonám pok warámpá tukupap kar

Matyu 27:11-14; Mak 15:1-14; Luk 23:1-5

²⁸Koumounek kar Jisasén Kaiafasomp nap mekamp gavman taokeyaknám aropaonám pok warámpá tukup. Aea maok, am fárakap te Kwaro nke nám fek Pasova fári konap yae fek oum sámpantánoria ankwap fi aropamp nap mek yink mo, ek yakáp. ²⁹Am fárakap ek yépékrá yakáp napo, Pailato mankea am fárakapan turunkrá, “Yumo máma aropan apae tenánko kot mwaria nape?” ³⁰Aeránko maok, am fárakapao sérrá, “Má arop te sokoro mo, yae-párak kare nánko te, amonapok warámpá korop mono.”

³¹Aerapo maok, Pailato am fárakapan sérrá, “Ae te yumoku warámpá tukupea yumokuráp lo fek man kotenk.” Aerá séránko maok, Juda fákáreráo nopok man sérrá, “Rom yiráp loao arop ankwapan sámp-wouroump kwaponorá námpon. Aeria nám kwamp, yino man amonapok warámpá korop námpono.”^c ³²(Am tak nap te Jiaso wokwaek apae mwae fek námo sumpwi naenám ninikan sérimp, am ankank te wae kare korop naeria námpon.)^d

³³Tá Pailato warko arákarrá nap mek youmpea maok, Jisasén mankaeria maok, man turunkrá, “Amo te Juda firamp King nie?”

³⁴Aeránko maok, Jiaso maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Ae te amoku támao ninikia am kar sér rape, arop ankwapao amwan onan takrá séri nap nie?”

³⁵Aeránko maok, nopok Pailato sérrá, “Ae te ono te Juda fi mekamp nie? Amoku yaknap fi mekamp arop ntia pris tokwae fákáre amwan ononampok warámpá korop napon. Amo te apae mokopi napon?”

³⁶Aeránko maok, Jiaso sérrá, “Onomp firáp taokeyak nanamp te máma apár mekamp mono. Táte onomp firáp taokeyak konamp máma

^a 18:26 Jo 18:1,10   ^b 18:27 Jo 13:38   ^c 18:31 Jo 19:6-7   ^d 18:32 Jo 12:32-33

apár mekampaonánko te, onomp arop fákáre fwap yorowar napo, arop ankárankamp onan Juda fárákapamp yaek pap mono. Aeno onomp firáp taokeyak nanamp te mámá apár mekamp mono.”

³⁷Aeránko maok, Pailato man sérrá, “Tak napan nánko te, amo te King nie?” Jisaso nopok man sérrá, “Amo ‘King’rá sénap te amoku támao sénapon. Ono má apár mek ék nanko, onomp éntupwar onan fárákap námp te onomp ankárankamp tére te, arop fárákapan kare kar kar fárákáp nanko, wa mwanapria ninampon. Tá arop ponankor am kar kare wawia ampaok paokop nap te, am fárákap onomp kar wawi konapono.”^e

³⁸Mak ránko maok, Pailato man turunkrá, “Kare kar kar te apae ankankono?”

Pailato ‘Taken’rá sénánko, Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar

Matyu 27:15-31; Mak 15:6-20; Luk 23:13-25

Makrá séri pwarará warko apárok youmpea maok, Juda fákáreran sérrá, “Ono te ‘Mao sumpwiano’rá sénanamp fi te mér mo rae. ³⁹Aeno ono i konamp ninik te wae mér naponono. Yopwar méntép lotu i konap Pasova Yae Tokwae fek arop ankárank kalabus mekamp yumoku am arop e sénapo, man yumonapok sámp-kérép konampono. Ae konampara, yiráp ninik te mámá Juda fákáreramp king man yumonapok sámp-kérép nanamp nie?”

⁴⁰Tá am fárákapao warko tékén sérrá, “Mao te mono! Amo ankár Barabasén aokor-pwarae!” (Barabas te arop tirá wourrá yárákrá am fárákapamp yaekamp ankank pouroukoup konámp aropono.)

19 ¹Pailato séránko maok, soldia fákárerao Jisasén sámpea ain tákáre tokoropramp paok fek paonkore kor fek fuk. ²Aea pwarará maok, am soldia fákáre wiráp paok sámpea moukoupea, kingo yirimp konámp kumpan erékáprá Jisasomp me korok yirimp. Aeria maok, waempyam noumouri sámpea kingo yirimp konámpan erékáprá maomp pourouk aowarámprá yirimpá pwar. ³Aea maok, maomp wonae fik ankákáranki tukuprá man sérrá, “Yo...! Juda firamp King e!” Aeri ko man yae faeran tárapore.

⁴Pailat warko apárok youmpea maok, Juda firan sérrá, “Yumo nkenke! Ono man yumonapok warámp sa-mank namp te, ono maoinámp ankank nke mo namp aran mérenkria nae.” ⁵Jisas ek mank námp te, maomp me korok yirimp, nap wiráp paok te oukoumwan taki yak, tá waempyam noumouri yirimp napao kor taki yak. Aenánko maok, Pailato am arop fákáreran sérrá, “Má arop man nkenke!”

⁶Aeránko maok, pris tokwae fákáre, tá lotu nap tokwae mekamp plisman fákáre mao man nkea tékén sérrá, “Yaopwae porokopramp

^e 18:37 1 Ti 6:13

fek pukupenke! Yaopwae porokopramp fek pukupenke!” Aerapo maok, Pailato am fárákapan sérrá, “Ae te yumoku man santukupea yaopwae porokopramp fek pukupenke! Ono te maoinámp ankank nke mo nampono.”

⁷Aeránko maok, Juda fákáreráo maomp kar pwarokwaprá sérrá, “Yinomp lo ankwap yak námp te am loao sérrá: Mao ‘Námo Kwaromp Tárápono’rá sénámp te, mao te ankár sumpwi naenámp.”^f

⁸Pailato am kar wawia apápa wae. ⁹Aeria mao warko nap mek youmpria maok, Jisasén turunkrá, “Amo te mae némpoukampono?” Aeránko maok, Jisas te maomp kar pwarokwaprá sér mo.^g ¹⁰Aenko maok, Pailato man sérrá, “Amo onan kar pwarokwaprá sénanap te apaeritea napon? Ono te arop tokwae ara, amwan fwap pwar nanamp, tá amwan fwap ‘Yaopwae porokopramp fek pukupenk’rá sénanampon. Ae te amo am te mér mori kwapon?”

¹¹Tá Jisas maomp kar pwarokwaprá sér, “Kwaro amwan kárákáre sánk mo nánko te, amo onan apárok sámp-anámp nanap pourou mono. Aenámpara, arop onan waráp yaek sánknámp aropamp kwatae ninik te waráp kwatae ninikan kámákarea tokwae kari yak námpon.”^h

¹²Pailato am kar wawia maok, man pwar nae yonkwaerá mwae kup oupourouk. Aenámpan maok, Juda fákáre man kar tae fek sérrá, “Amo am aropan sámp-kérépea te, amo te Sisaromp nouroup mono! Aropao sérrá, ‘Onoku kingono’rá sérámp te mao te Sisarén ampwae-sámpnámp aropono.”ⁱ ¹³Pailato am kar wawia maok, Jisasén ek warámpá youmpea kaerikamp kot i konap sia fek tank. (Am kaerik e te ‘Yumwi fekamp Kaerik.’ Judamp Hibu kar fek sér i konap te ‘Gabata’.) ¹⁴Am Yae Tokwae te Pasova fár mwanap fir nánap i konap yae fek maok, yámar kukánko Pailato Juda fákáreran sérrá, “Yiráp king má nkenke.”

¹⁵Aeránko maok, kápae kare ou aropao tae fek sérrá, “Sámpá tukupenke! Sámpá tukupenke! Yaopwae porokopramp fek pukupenke!” Pailato am fárákapan sérrá, “Yumo te onan yiráp king ‘Man yaopwae porokopramp fek pukupenk’rá séraeria nape?” Aeránko maok, pris tokwae fákáreráo sérrá, “Yino te king ankwap te yak mono! Yinomp king te Sisar ankáránk támao mwarono!” ¹⁶Aerapo maok, Pailato Jisasén am fárákapamp yaek sánk nánko, pukup mwarea napon.

Jisasén yaopwae porokopramp fek pukupap kar
Matyu 27:32-44; Mak 15:21-22; Luk 23:26-43

Aea maok, am fárákap Jisasén warámpeaka tukup napo maok, ¹⁷Jisas námoku námwan pukup mwanap yaopwae kakapeanáno, am taun

^f 19:7 Wkp 24:16; Jo 5:18   ^g 19:9 Mt 27:12; Lu 23:9   ^h 19:11 Jo 10:18; Ap 2:23; Ro 13:1
ⁱ 19:12 Lu 23:2; Ap 17:7

pwarará tukupea apár ankwap, ‘Arop Me Kor Yaknámp Apár’rá sér i konap, tá Hibru kar fek te ‘Golgota’rá sér i konap fek. ¹⁸Am fek táman arop yaworan fápaie yawor pukupria maok, Jisasén kuk pukupapon.

¹⁹Pailato sénánko, am fárákap kar ankáránk kumwia yaopwae porokopramp fek Jisasomp me kor yarápae fek tiriri pwar. Am kar te arakrá kumwi napon: “Mámáte Nasaret mekamp Jisas, Juda firamp Kingono.” ²⁰Am kar te Hibru kar, tá Rom kar, tá Grik kar makia am fek kumwiapon. Am Jisasén pukupap apár te taun wonae fik yak námpara, kápae kare Juda koropea am kar nkerá farákáp konapon. ²¹Aenapo maok, Juda firamp pris tokwae fákárerá Pailatén sérrá, “Amo te ‘Juda Firamp King’rá kumwi kwapon. Amo ankár ‘Mámá arop te “Námo Juda Firamp King”rá sénámp’rá kumwi mpupo.”

²²Aerapo maok, Pailato sérrá, “Wampweno! Kar ono kumwi tenamp am támao yakano!”

²³Soldia fákáre Jisasén yaopwae porokopramp fek pukup tea maok, mao yirir i konámp ankank ponankor tia maok, yia wor fi kákea maok, táte am soldia fákáre ankákáránk rá tiapon. Aeno ankáránk mwaek saráp wouriramp waempyaman kor sámpea, ²⁴soldia fákáre námoku sérrá, “Mámá te pápaeri kwapon! Nomo satu pilairiaka wa mokop kárákáreria sámpén nke mwanámpon.” Am takiap te, Kwaromp Buk fek wokwae kumwiap kar kare korop námpon. Am kar te arakrá sér,

“Arop fárákapao ono yirir i konamp ankank tia
nénk napo mao ti mwanapon.

Tá onomp waempyam sámp naenámp arop
nke mwaria satu pilai mwanapon.”

Am soldia tak nap te, am kar wae mént pwi námpon.^j

²⁵Tá Jisasomp éntupwar nti maomp nánaenáp Maria Klopasomp yupuia maok, Makdala mekamp Maria, am koumteou támao Jisasén yaopwae porokopramp fek pukup tenapo, wonae fik am fek fokouri yakáp. ²⁶Aeapo maok, Jisaso náráp éntupwar ntiaka mao nouroup kare i konámp arop wonae fik fokouri yakepo, éntupwarén sérrá, “Aye, támáte waráp tárápono.” ²⁷Tá mao am námoku warákár konámp aropan sérrá, “Támáte waráp éntupwarono.” Aeránko maok, am ke fek táman am aropao Jisasomp éntupwarén warámpá akwapea námokuráp nap mek taokeyak.

Jisas sumpwimp kar

Matyu 27:45-56; Mak 15:33-41; Luk 23:44-49

²⁸Jisas te maomp tére ponankor wae oukoumwan pwar námp mér. Tá mao sérrá, “Onan éntao oumpour kor kákeane.” Am takrá sénámp te,

j 19:24 Sng 22:18

Kwaromp Buk fekamp kar ankwap méntér pwi námpono.^k 29 Farákére mek top i konámp wain tankánko maok, yao yir niamp am mek anámp napo, am top i konámp wain am mek pwarámpeyakánko maok, yaopwae hisop fek norokarea Jisasomp táp mek sánk.^l 30 Jisas am top i konámp wain fária pwarará maok, mao sérrá, “Wae táman pwar nae rae.” Makrá séria pwarará maok, me fikiprá waemp worokwaprá sámp-kéréprá wae sumpwi.^m

Soldia Jisasén amor fárakap mek oumpán faropámp kar

31 Am yae te Pasova fár mwanap nánap mwanap yaenono. Am Sabat Yae te tokwae karara, Juda firamp ninik te arop yákáre yaopwae porokopramp fek Sabat yae fek yakantáno. Aeria maok, Pailatén sérrá, ‘Pu kor tokoprá párakopea napo, koupour surumpwi napo am yákáre tirá épér mwar’rá sér.ⁿ 32 Aerapo maok, soldia fákáreao tukupea Jisasént pukup tariap arop yaworamp pu kor tokoprá kák. 33 Aenapao maok, Jisasén te tukupá nke napo maok, wae sumpwi yak. Aenámpantá maok, pu kor ták-pap moiapono. 34 Aeno soldia ankárangkao oump fek amor fárakap mek faropánko maok, koupour kar yiri ntiaka ént kwarákár ék. 35 (Arop am kar farákáp námp te, am te wae nke tari námpan farákáp námpon. Aenámpara, mao farákápnámp kar te kare karonono. Mao námoku kor am kar te karenorá mér námpon. Aenámpara, yumo kor fwapia mér kipo.)^o 36 Am takiap ankank te Kwaromp Buk fekamp kar kare kar korop námpon. Am kar te arakrá sénámpon, “Maomp kour ankwap ták-pap mo mwarea napon.”^p 37 Tá Kwaromp Buk fekamp kar ankwap sérrá, “Arop fárakap am faropnap aropan tokore yakáp mwaria napon.”^q

Jisasomp yákáre péri me mek papap kar *Matyu 27:57-61; Mak 15:42-47; Luk 23:50-56*

38 Takia pwate napo maok, Arimatea mekamp Josepo Pailatén sérrá, “Ono Jisasomp yákáre sámp nae.” Am Josep te Jisasomp firápa maok, Juda firan apápia maok, kánánkámp mérrá yárákimpon. Aempao maok, Pailato takaeránko, Josep akwapea Jisasomp yákáre sámpámpon.^r 39 Nikodemus, manénkir Jisasén kumuruk koropá nkemp, mao kuri méntér korop. Mao te yao yiri anánk aopwe ankára mek tapokwapeakámpan sankorop.^s 40 Maomp kápae te 30 kilogram. Am arop yaworao Jisasomp yákáre sámpea maok, Juda firao arop papria nánákáre kwapwenámp ankankan forokwap konapnámp takrá forokwapea maok, waempyam mek papea yarokwap. 41 Am Jisasén yaopwae porokopramp

^k 19:28 Sng 22:15   ^l 19:29 Sng 69:21   ^m 19:30 Jo 4:34   ⁿ 19:31 Lo 21:22-23

^o 19:35 Jo 21:24   ^p 19:36 Kis 12:46   ^q 19:37 Sek 12:10; Yé 1:7   ^r 19:38 Jo 7:13

^s 19:39 Jo 3:1-2

fek pukupap fek te yopwar ankárank am fek yak. Aenánko, am yopwar mek te péri me wourékam yoroia napao, oukoumwan arop yákáre pap moinap yak. ⁴² Juda firaó Pasova fári konap kumur wae wonae fik námpantá, am arop yawor koupour kar Jisasomp yákáre sámpá akwapea wonae fik yaknám am péri kor mek pap.

Jisas warko fárámpámp kar

20 ¹ Sande fek oukoumwan kirikip yakánko, koumounek kar Makdala mekamp Maria koroepaka, péri me nke nánko maok, péri kárakére ménki fek yak mo. ² Aenánko maok, mao fárakoprá akwapea Saimon Pita, tá ankwap Jisaso man nouroup kar i konámp, am arop yaworan sérrá, “Tokwae Karamp yákáre te arop fárákapao péri me mekamp te wae sámp te nap te, nomo mér mono. Maok sámpá tukupá páte nape?”^t

³ Aeránko maok, Pita ntiaka am Jisaso warákár konámp arop taun pwarará énénekér péri me fek akwap. ⁴ Am arop yawor énénekér fárakoprá akwapepao maok, ankwap Jisaso warákár konámp aropaomékir akwapá péri me fek. ⁵ Aea maok, mek pik mono, péri me fek saráp tankria papeyakrá nke nánko maok, waempyam mwar tank. ⁶ Saimon Pita maomp wakmwaek korop námpao maok, péri me mek youmpea nke nánko maok, waempyam ankwap mwar tankáp. ⁷ Tá nke nánko, Jisasomp me korok woukoupap waempyam ankwapao kor me kor papámp yarápae fek aropao moukoupea papnap niampi tank. ⁸ Aenko maok, manénkir akwapeakámp am Jisaso warákár konámp aropao kor mek yoump. Tá mao kor am ankank nkea wae mér. ⁹ (Am ke fek te am fárákap te Kwaromp Buk fekamp kar Jisas apár me meknám fárámp naenámpan sénámp kar te oukoumwan fwapi mér mono.)^u ¹⁰ Aea maok, am Jisasént yárapep arop yawor warko némpouk arákarrá akwap.

Makdala mekamp Maria Jisasén nkemp kar

Matyu 28:9-10; Mak 16:9-11

¹¹ Maria ek péri me táp fek fokopeyakrá maok, émrá yakria tank-kékiráprá péri me mek nke. ¹² Aeriaka nke nánko maok, ensel anánkaopwe waempyam wupwiráp am Jisasomp yákáre pátariap fek am fek tankria maok, ankwapao me kor tankámp fek tank, tá ankwapao puyar sirarámp fek tank. ¹³ Aeria maok, am ensel yaworao Marian sérrá, “Yupu! Amo te apaeritea ém rape?” Aerepo maok, mao am arop yaworan sérrá, “Onomp Tokwae Karamp yákáre sámp tenap te, ono mér mono. Maok samp-tukupá páte nape?” ¹⁴ Makrá séria pwarará maok, arákarrá

^t 20:2 Jo 13:32   ^u 20:9 Ap 2:24-32

nkenko maok, Jisas fokopeyak. Aempan maok, Maria te máte Jisas támaonorá mér mono.^v

¹⁵Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Yupu! Amo te apaentá émrá yáarak rape? Amo te wan oupourounk nae rape?” Aeránko maok, Mariamp ninik te, am arop te yopwar taokeyak konámp arop ritea man sérrá, “Arop Tokwae, amo te man sámpá akwapea pap nap kwamp te, onan am pap nap sénapo, ono akwapea warko sámpá korop nae.”

¹⁶Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Maria.” Aeránko maok, Maria sámp-arákarrá man Hibru kar fek sérrá, “Rabonai!” (Am kar te ‘Tisa’rá sénámpon.)

¹⁷Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ono te oukoumwan narek onomp Naropwaronámpok pok mo nampara, amo onan sérémékéri kwapono. Aeno amo ankár akwapea onomp nánaeounáp fárákapan arakrá sérampo, ‘Ono te narek pokria, onomp Naropwar, tá yumo kor yiráp Naropwar maonámpok pok rae. Tá onomp Kwar, tá yumo kor yiráp Kwar, maonámpok pok rae.’”^w

¹⁸Aeránko maok, Makdala mekamp Maria akwapea mént paokop i konap arop fákárean sérrá, “Ono te Tokwae Karan nketea korop rae.” Aeria maok, Jisaso sérimp kar am fárákapan farákáp.

Jisaso éréképá yáarak i konámp arop fárákap Jisasén nkeap kar
Matyu 28:16-20; Mak 16:14-18; Luk 24:36-49

¹⁹Jisasént paokopiap arop fárákapa Juda taokeyakáp konap fákáreran apápriaka mao yakápnap nap ménki kárákáre fek kériatea yakáp. Am Sande fek táman wae yámar porokor nángo, kumur mek Jisas koropeaka kuk mek fokopeyak. Aeria maok, mao sérrá, “Yiráp ninik te sánánkar porokwe fek yakano.” ²⁰Aerá séria pwarará maok, náráp yaekamp nil toupou, tá amor fárákap mekamp oump toupou yéncép. Am arop fárákap Tokwae Karan nkea am fárákapamp ninik mek te warákáránka wae.^x

²¹Aenapo maok, Jisaso warko sérrá, “Yiráp ninik te sánánkar porokwe fek yakano. Onan te onomp Naropwaro sámp-kérépánko koropampnám taknám, ono kor yumwan tirá kérép nanko, tukup mwanapono.”^y

²²Makrá séria pwarará maok, mao táp meknám náráp ouwipár am fárákapan fori pwarará maok, mao am fárákapan sérrá, “Yumo Yiki Kor Spirit yiráp ninik mek akwapano sámpenke.” ²³Aeria maok, sérrá, “Yumo arop ankwapamp kwatae ninik sámp-sinapo te, Kwaro kor am fárákapamp kwatae ninik sámp-sinánko, moyak naenámpon. Aeno yumo arop ankwapamp kwatae ninik sámp-sir mo nap te, Kwaro kor am aropamp kwatae ninik sámp-sir mono.”

^v 20:14 Lu 24:16; Jo 21:4   ^w 20:17 Hi 2:11-12   ^x 20:20 Jo 16:22; 19:34; 1 Jo 1:1
^y 20:21 Jo 17:18

Tomaso Jisasén nkemp kar

²⁴Jisaso am fárákapaonapok koropámp ke fek te, arop éntér-sámpramp ou mekamp ankwap ankárank te am ke fek yak mo. Am arop te Tomas, ankwap e te ‘Tam Feae’rá sénapono.^z ²⁵Wakmwaek am fárákap man sérrá, “Yino wae Tokwae Karan nke námpon.”

Aeránko maok, Tomaso am fárákapan sérrá, “Táte ono maomp yaekamp nil toupou nke mo, tá onomp yae kurépi am nil toupou mek norokor mo, táte ono maomp amor fárákap mekamp oump toupou mek yae pap mo namp fek te, ono te kare sénapria mér mo kareno.”

²⁶Warko ankwap Sande fek, am arop fárákap am nap mek am mek yakáp napo, Tomas kor méntér yak. Aeria maok, am fárákap ménki ponankor kárákáre fek kákari pwatea yakáp. Aenapo, Jisas mankea kuk mek fokopeyakria sérrá, “Yirip ninik te sánánkar porokwe fek yakano.” ²⁷Aeritea yakrá maok Tomasén sérrá, “Amo waráp yae kurépi onomp yae kwae mek mamek fokopria onomp yae nkeae. Tá amo koropea onomp amor fárákap mek yae papae. Amo te anánk ninik pwarará, ankár mérae!”

²⁸Aeránko maok, Tomaso maomp kar pwarokwaprá arakrá sér, “Amo onomp Tokwae Kar, amo onomp Kwarono!”

²⁹Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Amo te onan nkeaka mér rape? Arop fárákap onan oukoumwan nke mo yakáprá mér nap, am arop fárákapan te Kwaro ourour nénk naenámpono.”^a

Jono má buk kumwimpon fi kor kar

³⁰Jisaso Kwaromp kárákáre yénképnámp kápae kare ankank námoku éréképá yarakimp aropao nkeap fek yoroimp te, ono te am ankank te má buk fek mapek ponankor kumwi mono.^b ³¹Aeno ono mámara kar kumwi namp te, yumo Jisasén méria, mao te Kraiss, mao te Kwaromp Táráponorá mér mwanapria kumwi nampon. Yumo man méria te, maomp e fek táman yiki yak sámp mwanapon.^c

Jisasént paokopiap arop fákánekaio Jisasén nkeap kar

21 ¹Jisaso warko wakmwaek ént aokore Galili, ankwap e Taiberias wonae fik, námoku éréképá yarak i konámp arop fárákapan akwapá kikip. Mao am arop fárákapaonapok akwapámp te ará: ²Saimon Pita, Tomas (Ankwap e te Tam Feae), apár Galili mek Kana mekamp Nataniel, tá Sebedimp tárápyar, tá Jisasént paokopiap arop ankwap anánkaopwe énéni am fek yakápapo maok, ³Saimon Pita am fárákapan sérrá, “Ono te akwapea éntékamantá umben sinae.” Tá am fárákapao

^z 20:24 Jo 11:16; 14:5   ^a 20:29 1 Pi 1:8   ^b 20:30 Jo 21:25   ^c 20:31 1 Jo 5:13

man sérrá, “Yino kor amont énéni tukup mwaro.” Aenapao maok, am kumuruk te éntékam ankárakamp sámp mono.

⁴Aenapo maok, kounounek yámar aok naeria nánko, Jisas ént woupwi mek fokopeyak. Aenánko maok, am arop fárakap mao te Jisasonórá mér mo. ⁵Aenapo maok, Jisaso am fárakapan arakrá turunk, “Tárápu o! Yumo te éntékam wae sámp máki nape?” Aeránko am fárakapao sérrá, “Mono.”^d ⁶Aerapo maok, mao am fárakapan sérrá, “Yumo umben sámpea bot tank námp fek yae-párak mwæk sirenke. Yumo fwap ankwapmwæk ti mwanapono.” Aeránko am fárakap umben am mao sénámpaok sirapo maok, éntékam pik te mákia kápae karenko maok, mokopia narek forokwaprá saok mwarria kounkour.^e

⁷Mént paokopiap arop Jisaso man warákár konámpao Pitan sérrá, “Am te Tokwae Kar támaoiane!” Saimon Pita waempyam wor-pátea térerá yarakimpao wa nánko ‘Mao te Tokwae Karono’rá sénámpantá maok, warko waempyam kámpea ént mek fékér-pikia maok, érrá akwap. ⁸Aenánko, am ankwap fákáre bot meknámp ént woupwi mek panek tae morok 90 mita fek yakápria, éntékamráp umben am éréképrá koropea kárakáre fek pap.

⁹Am fárakap wae koropea kárakáre fek yakápria maok, nke napo yaomwi yak. Tá am yaomwi mek éntékam tank nánko, panao kor tank. ¹⁰Aenánko maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Éntékam ankwap am sankoropenke.” ¹¹Aeránko maok, Saimon Pita bot mekamp am umben éréképea koropea kárak fekánko maok, éntékam kápae kare nununkwi te kouroump napo te, 153 nono. Aenámpao maok, am umben te fárakár moimpon.

¹²Aenko maok, Jisaso am fárakapan sérrá, “Yumo koropea fárenke.” Aeránko maok, am fárakap te apápia ‘Amo te wanap?’rá turunk mo. Am te am fárakap wae mér, mao te Tokwae Kar támaono. ¹³Tá Jisas yaomwi fek wonae fik youmpea, pan sámprá am fárakapan nénkea pwarará, tá warko éntékaman kor sámpea am fárakapan nénk.

¹⁴Mámáte Jisaso apár me meknámp fárámpea yarakria mao éréképá yarak i konámp arop fárakapan yininkan koropá nkemp karono.^f

Jisaso Pitan ‘Sipsip taokeyakamp’rá sénámp kar

¹⁵Mao wae fépéria pwarará maok, tá Jisaso Saimon Pitan sérrá, “Jonomp táráp Saimon e! Amo te onan nouroup kare nap te, arop ankwapao onan nouroup námpan kwe pwar nap nie?” Aeránko maok, Pita man sérrá, “Yeno, Tokwae Kar, ono amwan nouroup namp wae mér napon.” Mak ránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo onomp sipsip morok fir wunampo!”^g

^d 21:5 Lu 24:41   ^e 21:6 Lu 5:4-7   ^f 21:14 Jo 20:19,26   ^g 21:15 Mt 26:33

¹⁶Tá warko anánkan man sérrá, “Jonomp táráp Saimon, amo te onan nouroup kare rape mo nie?” Aeránko maok, Pita man sérrá, “Yeno, Tokwae Kar! Amo te wae mérapon, ono amwan nouroup nampon.” Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo onomp sipsip anképe fákáre taokeyakampo.”^h

¹⁷Tá Jisas warko yininkan turunkrá, “Jonomp táráp Saimon, amo te onan nouroup rape?” Aeránko maok, Pita námwan yinink por sérámpantá pwarápaerá ninik tokwaeria Jisasén sérrá, “Tokwae Kar, amo te kápae kare ankank te wae ponankor mér napara, ono amwan nouroup nampan kor wae mér napon.” Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Ae te amo onomp sipsip anképe fákáre wunampo.”

¹⁸Ono waeman amwan kare kar sér rae: Amo oukoumwan tár-ménki fek te amoku amokuráp sépér fákapea amoku akwap nae rap mwaek yáraki napon. Aeno nánkár wakmwaek amo wae mér pourou nap fek te waráp yae kor narek kakap napo, arop ankwapao amwan sépér fek fákapea sámpeaka amo akwap mo naenap mwaek santukup mwanapon.” ¹⁹(Jisaso má kar makrá sérimp te nánkár Pita mokoprá sumpwiria Kwarén e tokwae sánk naenámpan ninikrá sénámp.) Tá Jisas warko Pitan sérrá, “Amo te onomp wakmwaek koropampo.”ⁱ

Jisaso nouroup kar i konámp aropamp kar

²⁰Pita sámp-arákarrá Jisaso nouroup kar i konámp aropan nke nánko maok, maomp wakmwaek korop. Am arop te wokwaek Jisasént tankáprá fárap ke fek maomp wonae fik éntér kor fek me kor woukouprá, ‘Tokwae Kar, amwan te wa yopor aropamp yaek pap naenámpo?’rá turunkimp arop.^j ²¹Pita man nkea maok, Jisasén sérrá, “Tokwae Kar e, mámara arop te mokop naenámpo?” ²²Aeránko maok, Jisaso man sérrá, “Waráp ankankanápe? Ono man takanoria nanko te, mao fwap yakrá akwapea, ono arákarrá ék namp fek naenámp. Aeno amo te onomp wakmwaek koropae!”

²³Aeránko maok, am kar yarakánko maok, táte am mént yarakimp arop te sumpwi mo, yak naenámpan mpwe yonkwaeapon. Aeno Jisas man te ‘Sumpwi mo, yak naenámp’ karan sér mono. Mao sénámp te, ‘Ono takanoria nanko, mao yakrá akwapea, ono arákarrá ék namp fekanoria nanko te, am te waráp ankank ni?’rá sénámp.

²⁴Am arop támao oukoumwan mao am ankank táman farákáприя mámara kar kumwi námpon. Tá nomo wae mér, am kar mao farákáp námpon te kare karon.^k

^h 21:16 1 Pi 5:2   ⁱ 21:18-19 Jo 13:36; 2 Pi 1:14   ^j 21:20 Jo 13:23-25   ^k 21:24 Jo 19:35

²⁵Jisaso térenámp te kápae kare ankwap ankankao kor yak námpon. Aeno táte arop fárákap am ankank ankákárank ponankor kumwia naporía te, nomo am kápae kare buk kák mwanámp apár yak mo naempon.¹

---

¹ 21:25 Jo 20:30